

I Híwó?di Tun Jesus Christ-Ví?gedi John Ita?nandi?

I to?wí In Tuu gin nakháwǎ?i? nawówátsipäyi?, i-á Jesus-ân namuu

¹ Hǎn?oe ts'anpáadé nanân diwe i to?wí In Tuu gin nakháwǎ?i nayiho?. I-á Yôesi Tádá-áđi nayi?, hedi i-á Yôesibá namuu.

² I-áho oe ts'anpáadé nanân diwe Yôesi Tádá-áđi nayi?.

³ Hǎäwí t'ǎhkí ikhíyé, hedi i-á wí?ikhíyépidá hǎäbo wínakhí?yenpí.

⁴ I-á wí?bo wówátsi napäyi?, hedi ná?in wówátsi-á ko nakeepo? t'owagi? waagi?bá namuu.

⁵ Nǎ?i ko nakhuuná? dee nakeepo?, hedi hǎäđi wänbo t'ǎhkí nakeepo? tobáháa nakhuunân wänbo?.

⁶⁻⁷ Wí sen John gin nakháwǎ?i Yôesi Tádáđi óesan ná?i ko i?gedi t'owa ovâytu?âamíđi, hedânho John-bí hí? dit'oedi to?wên t'ǎhkí dívíwhäyú-íđi i to?wí i ko namuu?ivi?piye?.

⁸ John-dá i ko-á wínamuupí, hewänbo i na?ää t'owa ovâytu?âamíđi to?wí i ko namuu?in.

⁹ Nǎ?i to?wí In Tuu gin nakháwǎ?i? i ta?gendi ko namuu, hedi nǎä oepáa k'aydipiye? na?ääđi t'ǎhkí t'owa ovâykothayyo?.

¹⁰ Nǎä oepáa k'ayđi i nayi?, hebo tobáháa ná?i oepáa ho ikhíyé wänbo?, in t'owa nǎäđi diyi?indi wí?óetaapí.

11 I hääwí ikhíyé?i iví? ûnmuu, hedi ipiye? na?ää, hewänbo iví t'owadi wänbo wí?óeséegí?anpí.

12 Hewänbo wáy wëndidá óeséegí?andá iví?piye? dívíwhäyü, hedi ná?in t'ähkí idi ovâymägi Yôesi Tádáví äy dipúwídi.

13 Hedi Yôesi Tádáví äy dipóe ihaydi wiyá di?âypuyä waa dínpóe, hewänbo t'owa di?âypuyä nää oepáa k'aydi waagibá wídi?âypuyäpí, hediháa i tádá-ádi i yiyá-ádi dachanpóedíbo wänbo-á yoe, hediháa wí sen nawänpitúdíbo wänbo-á yoe. Yôesi Tádádân ná?in wówátsi ovâymägi.

14 I to?wí In Tuu gin nakháwä?i wí t'owa napaa, hedi wí háy tähkí na?indádi nayi?. Báyéki hay?i namuu?in äymü?, gá Yôesi Tádáví wí? ayda? ûn?ändi? namuudân. I-á báyéki séegísehkanä imáa, hedi háa i natú waa t'ähkí ta?gen namuu.

15 To?wí i namuu?in John-di in t'owa ovâytu?an. Oe ahkon deedi John nayidi kaygi ovâytu máa, “Naadi wâytu?an naví tí?úugéba wí to?wí napowagít'óe?in, hedi i-á naví shánki kw'áye namuu, gá naa o?âypuyäpídíbo? i-á häädi wänbo t'ähkí nawówayidân. Ná?i-ânkun i namuu iví?gedi wâyhi?máa?i?”

16 Báyéki séegísehkanä imáadi, ihayda? híwó?di hääwí iví?wedi gin?ä?.

17 Yôesi Tádádí Moses óetu?an iví tsontuu na?in dímäáni?in, hewänbo Jesus Christ-ân óesan séegísehkanä-á hedá in ta?gen namuu?indá dínkeeyamídi.

18 To?wídi wänbo hánhay wänbo Yôesi Tádá wí?óemü?pí. Hewänbo háawi i namuu?in iví wí?da? ay ûnmuu?i? iví nú? na?ändidân na?in dínkeeyan.

Háa John i p'ó'p'oekandi in t'owa ovâytu'annin

19 Owáy Jerusalem búu'ú wăhăädi in Hudíyoví p'ó'dédí'indi wên owha'-á hedá wên méesate'in khăge'nindá ovâysan John i p'ó'p'oekandi' óetsikáyi'nídí, “To-an unmuu” gin,

20 hedi kinnân idi ovâytu'an: “Naa i to'wí Yôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí wó'muupí.” Kaaginpidíbo thay'eedi kin ovâytu'an.

21 Hedi óetsikáyin, “Hedi to-an unmuu? Ti Elijah-ân unmuu?” Idi ovâytu'an, “Naa-á i wó'muupí.” Hedáhá' óetsikáyin, “Ti Yôesi Tádáví tukhe'bi' i âytsíkha'máa'i-ân unmuu?”

22 Hedi ovâytu'an, “Yoe.” Hedáhá' óetu'an, “Dítu'an to-an unmuu, hedânho in to'wên na'in dísannin âyt'ôe'amídí háa untú'in. Uvi'gedi dít'ôe'an.”

23 John-di ovâyhée'an hedânho dín'ánpówá-ídí háa Yôesi Tádáví tukhe'bi' Isaiah hăn'oebo natú'in, hedi ná'i-á Isaiah-ví hí' ûnmuu:

Wí to'wí oe ahkon deedi ûntuhkwíntúní,

‘In p'ôe binta'ge'an i shánkí natsonyi'igí.’

“Ná'i to'wí han natú'i waagi'ba naa omuu” gin John-di ovâytu'an.

24 Wáy wên in ovâysannin John óetsikáyi'nídí Pharisees dimuu,

25 hedi indi óetu'an, “I to'wí Yôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí wí'unmuupí, Elijah wänbo-á yoe, háa Yôesi Tádáví tukhe'bi' âytsíkha'máa'i wänbo-á yoe. Hedi háadan handi ná'in t'owa ovây'p'ó'p'oe'o'?”

26-27 John-di ovâytu'an, “Naadá p'oedida? dovây'p'ó'p'oe'o', hewänbo unbí yâadi wáydí wí to'wí bîntaapí' nayi', hedi tobá naví tí'úugé napówá

wänbo[?], naa ihay híwó[?]di wó[?]muupí iví anto wänbo dônma[?]p'ä[?]di-ídí.”

28 T'ähkí ná[?]i owáy Bethany búu[?]ú[?]ay wähää napóe, oe Jordan p'o[?] p'änädi John nayidi in t'owa ovâyp'ó[?]p'oe[?]o[?] iwe.

Jesus-á wí k'úwá[?]ay Yôesi Tádádí óesandi[?] waagi[?]bá namuu

29 Wíyá tháwän John-di Jesus óemû[?] ee nayi[?] iwepiye[?] na[?]ä[?]di, hedí iví[?]gedí natú, “Binmú[?]dí i na[?]ä[?]i[?]. I-á Yôesi Tádádí óesan wí k'úwá[?]ay waagi[?]bá nachúu-ídí, t'ähkí t'owaví t'aywó[?]di ovâyyâa[?]amídí.

30 Ná[?]ibá i namuu iví[?]gedí wâyhée[?]an. Naa otú, ‘Naví tí[?]úugé[?]bá wí sen napówá-í, hedí i-á naví shánkí kw'áye namuu, gá naa o[?]aypuyäpídíbo[?] i-á häädi wänbo t'ähkí nawówáyidân.’

31 Tobá to[?]wí namúni[?]in naa wídînhanginnáhpí wänbo[?], naa o[?]ä[?]-á p'oe[?]di wâyp'ó[?]p'oe[?]amídí, hedânho un Israel-[?]in t'owa i bîntâa-ídí.”

32-33 John-di háa imû[?]in ovâytu[?]an. Natú, “Páadédí naa wídînhanginnáhpí to[?]wí Jesus namuu[?]in, hewänbo Yôesi Tádádí dísan p'oe[?]di wâyp'ó[?]p'oe[?]amídí, hedá idá dítu[?]an, ‘I Yä[?]dâa[?]i P'oewaahâa nawhândi nâapuwâkhây[?]máa, hedí wí to[?]wí[?]dí isogekhây[?]máa. Hedí ná[?]i to[?]wídân i Yä[?]dâa[?]i P'oewaahâa t'owa ovây[?]määni[?] wí p'ó[?]p'oe[?]kan waagibá[?] kin Yôesi Tádádí dítu[?]an. Hedího[?] i Yä[?]dâa[?]i P'oewaahâa makówádí nawhândi wí k'o[?]wee waagibá dómû[?]-á[?]kun, hedí Jesus-ví[?]dí isóge.

34 Naa kin napóedí dómû[?], hedânho naadi wây[?]tumáa Jesus-á Yôesi Tádáví ay ûnmuu.”

Jesus-ví páadé'in khäge'nin

35-36 Wíyá tháwän John-dáđí hedá wíye iví khäge'nindáđí Jesus naphademändi óemû?, hedi Jesus-ví'gedi John natú, “Binmú'đí i Yôesi Tádáđí óesandi? namuu'i?. Wí k'úwá'ay waagi'ba nachúu-í.”

37 John-bí wíye khäge'nin háa John natú'in dat'oe, hedi Jesus-ví tí'úugé dawóemää.

38 Jesus ibéedí ûnwóe'ädi ovänmû?, hedi oväntsikáyin, “Häã-an dada?” Óetsikáyin, “Rabbi, wáhäã-an unthaa?” (Rabbi-á “hähkandi” gin natú'da?.)

39 Idi oväntu'an, “Naa-áđí bákä've, hedânho wänkeeyamíđí.” Hediho? i-áđí damäädi wáygé nathaa'in dânmû?. Dipówá ihaydáho thé'eedi yôenu iwepiye? naná, hediho? i-áđíbo dânwóyí?.

40 Andrew-á Simon Peter-ví tí'ûu ûnmuu, hedi i-á in wíye in John-bí hí? dat'oeđi Jesus-áđí damää'in diwedí'ibá namuu.

41 Wesebo Andrew iví pá'dây Simon ituwäho?, hedi óeshaa ihayđi óetu'an, “Na'indi i Messiah âysha.” (In hí? Messiah-á natú'da? “i to'wí Yôesi Tádáđí óesóge'i? t'owa ovây'aywoeníđí” gin.)

42 Hedi Andrew-di Simon Jesus-ví'piye? óeho?.

Jesus-di Simon óemû? ihayđi óetu'an, “U-á Simon unmuu, John-bí ay, hewänbo nää iwedi páadépiye? Cephas gin unkháwă-í. (Nă'in kháwă Cephas-á Peter-ân namuu, hedi natú'da? “wí k'uu” gin.)

Jesus-di Philip-á Nathanael-áđí oväntu'an i-áđí damú-i'in

43 Wíyá tháwǎn Jesus i'ánshaamǎgi oe Galilee nangepiye' namú-ídí, hedi Philip óemû'di óetu'an, "Naa-ádí ókǎ've."

44 Philip-á Bethsaida-wi namuu, i búu'ú'ay Andrew-ádí Peter-ádí dathá'de iwebá.

45 Philip-di Nathanael óetuwǎho', hedi óeshaa ihaydi óetu'an, "I to'wí Yôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ováy'aywoenídí âysha, i-á Jesus oe Nazareth-wi-ân namuu, Joseph-ví ay. Iví'gedân Moses ita'nan iví ta'nin diwe, hedá in Yôesi Tádáví tukhe'min wá' iví'gedi dâyta'nan."

46 Nathanael-di Philip óetu'an, "Naa wó'ânpí hǎäwí wǎnbo Nazareth-wi-á híwó'di namuu'in." Philip-di Nathanael óetu'an, "Ókǎ've naa-ádí hediho wí'bo nâapimúní."

47 Jesus-di Nathanael iví'piye' na'ǎdi óemû', hedi iví'gedi natú, "Hǎwebâa wí na'ǎ' in Israel-wi khuu ta'gendi ihondi', i-á wínahôeyóhǎhpí."

48 Nathanael-di óetsikáyin, "Hádídan naa dítaa?" Jesus-di óetu'an, "I fig tay ókhhuu nú' un'ân dihaydi naadi wímû', Philip-di wóetukánnanpídíbo?"

49 Nathanael-di óetu'an, "Hǎhkandi', nǎbâa dînhanginná ƣ-á Yôesi Tádáví ay-ân unmuu'in, ƣ-á in Israel t'owaví tsondi hay'i unmuu."

50 Jesus-di Nathanael óetu'an, "Nǎä naví'piye' biwhâyunde' gá wítu'andân in fig tay nú' naadi wímû'in, hewǎnbo hǎ'i wíts'antu'andiví shánkí he'endi hǎäwí nâapuwǎkhâymáa.

51 Ta'gendi wítumáa, makówá nakhuudeedi bînpuwǎgít'óe, hedá naa t'owa t'ǎhkígí' o'aypuyǎ'iví'we in Yôesi Tádáví t'ôepa'aa'in diwhádedá diwáypi'dá bînpuwǎkhâymáa."

2

Oe Cana búu'ú'ay dínkhóhtsaaná

¹ Wíye thaa naphade ihaydi owáy Galilee nange wáhãä dínkhóhtsaashánkî'diná, i búu'ú'ay Cana gin dâytü'o' iwe. Jesus-ví yíyá páadébo namäädiho' iwe na'án,

² hedá Jesus-á iví khäge'nindádá wá' ovâyhúutu'andiho dimää.

³ T'ähki i méena dínhan dihaydi Jesus-ví yíyádi óetu'an, "Wíyá wídníméenasapí."

⁴ Jesus-di óetu'an, "Yíyá, háadan kin dítumáa? Wa'di ihaydi wídnínáhpí naví t'ôe don'amídí."

⁵ Iví yíyádi in húukhâysa'in ovâytu'an, "Háa idi wovâytu'an waa úví'amí."

⁶ Iwe sí p'onbay k'uudi napa'andi nasaa, t'owa dipówá'in díví'owídi-ídi in Hudíyoví khuu dínmuu waagi. Ná'i p'onbay eeye wétã háa powintã galôn dihay nasadi'.

⁷ Jesus-di in dâyhúukhâysaa'in ovâytu'an, "Ná'i p'onbay binp'íde," hedího p'éedí taye dâyp'íde.

⁸ Hedáhá' ovâytu'an, "Häwedího wí binwhahó'gí, hedí unbí tsondiví'we binhûu." Hedího háa ovâytu'an waa díví'an.

⁹ I p'oe dâyho'i naméenapaa, hedí in húukhâysa'inbí tsondi idää, hebo wí'ûnhanginnáhpí wáygé dâyhógi'in. In wé'ge'in dâyhúukhâysande'indã'mân dínhanginná. Hedího' idi i soyingi óetukánnan,

¹⁰ hedí óetu'an, "Wây-á t'owa i shánkí híwó'di méena páadé dâykhâysande', hedí t'owa díví'ihay'an dihaydânho i shánkí nak'âagipí' dâykhâysande'. Hewänbo Ɂ-á han wíví'anpí, Ɂ-á

bitsíkhaʼan i shánkí híwóʼdi tíʼúugé ovâykhâysáa-ídi.”

11 Nǎʼin Jesus ee Cana búuʼúʼay Galilee nange wǎhǎǎ iʼannin in páadéʼin pinnán tʼôe ovâykeeyannin namuu, hedi indihó in tʼowa ikeeyan i-ân hayʼi namuuʼin, hedi iví khǎgeʼnin shánkí wǎnbo ivíʼpiyeʼ dívíwhǎyu.

12 Tʼǎhki nǎʼi naphade ihaydi Jesus-á iví yíyá-á iví tíʼúuwinda hedá iví khǎgeʼnindadí Capernaum búuʼúʼaypiyeʼ dimää, hedi iweho wí hǎyú thaa dívíwóyíʼ.

Jesus-di in dâyhǎǎwíkuʼchʼáadeʼin i méesate hayʼi iwedi ovâykehpiye

13 In Hudíyoví shánkíʼdi púnúʼ naná, Passover gin dâytʼoʼiʼ, hedi Jesus oe Jerusalem-piyeʼ namää.

14 I méesate hayʼi tehpaá búge in tʼowa dâyhǎǎwênkuʼchʼáadedi ovâymûʼ, wéyu-á kʼúwá-á kʼoʼwee-á dâykuʼchʼáadeʼ, hedá wáʼ in dâychǎʼegóʼoʼin inbí máäsa eeye dikwʼôndi ovâymûʼ.

15 Wên púwhíʼ whihkannindi ipaa, hedi tʼǎhki i méesate hayʼi iwedi ovâykehpiye inbí kʼúwá-á inbí wéyu-á wóegé, hedi in dâychǎʼegóʼoʼindá inbí chǎʼ tʼǎmäpiyeʼ ovâychʼáa hedi inbí máäsa ovâyyánú.

16 Hedá in dâykʼoʼweekuʼchʼáadeʼindá ovâytʼʼan, “Binyâʼan nǎʼi hǎǎwí nǎwedi. Nǎʼi méesate-á naví Tádáví wháagé únná. Wí kuhteʼi waagibá wíyá wíwînpáa-ípi.”

17 Hedihoʼ iví khǎgeʼnin dínʼánpówá háa toʼwí Yôesi Tádáví tǎʼnin diwe natúʼin kin:

Hânho uví wháagédí dí'áyîngimädi wí phaadi naa díphakhanukhâymáa waagibá ochanpo', hedi dâymû' Jesus hanbá nachaa'in.

18 In Hudíyoví p'ó'dédí'in iwáygé diyi'indi Jesus óetsikáyin, “Háawin wên pinnán úkoedi dînkeeyamídí, hedânho gínhanginnánídí ı úk'óe'in ná'in t'owa ovâykhehpiyé-ídí?”

19 Jesus-di ovâytu'an, “Nă'i méesate bînnayudi poeye thaa iwebo naa wíyá dótege-í.”

20 Indi óetu'an, “Yónántă'di sí (46) paayo ovâyho' ná'i méesate dâytege-ídí, hedi hádídán poeye thaa iwebo wíyá nâatege-í?”

21 Hewänbo Jesus-á iví túu'ú i'gedân ovâyhí'máa, i méesate hay'i i'gedá yoe.

22 Hediho chuwa iwedi nawáywówápóe ihaydi, iví khäge'nin ná'in natú'in dín'ánpówá, hedi Yôesi Tádáví ta'nin diwe háa nata'muu'in hedá ná'i tuu Jesus ihée'andi-á dívíwhäyu.

Jesus ûnhanginná t'ăhki t'owa háawin dimuu'in

23 Wa'di Jesus oe Jerusalem búu'ú nayi' ihaydi, in Hudíyoví shánkí'di thaa Passover gin dâytu'o naná' dihaydi, báyékí t'owa i pinnán ovâykeeyandi dâymû'di ivi'piye' dívíwhäyu.

24-25 Hewänbo Jesus wí'ipimăgipí inbí mange. I-á wí'üntáypí wí to'wídí t'owaví'gedi óetu'âamídí, i-áho ûnhanginná háawin t'owa dimuu'in hedá háa inbí pí'nă khó'yé di'ánshaamuu'indá.

3

Nicodemus Jesus-vi'piye' namää

1-2 Wí sen Nicodemus gin nakháwǎʔi Jesus-víʔpiyeʔ khuʔdédí namää. I-á Pharisee t'owa namuu hedá in Hudíyoví tsonnin diwediʔibá namuu. Idi Jesus óetuʔan, “Háhkandiʔ, gínhanginná Yôesi Tádádí wóesan naʔin díháʔamídí. Wí toʔwí Yôesi Tádádí óekhägeʔmáaʔidaʔmân ûnkoedi ikeeyamídí i pínán ùdi dínkeeyo waagibá.”

3 Jesus-di óetuʔan, “Taʔgendi wítumáa, in toʔwên wíyídí.”

4 Nicodemus-di óetsikáyin, “Hádídan wí toʔwí nasówéboʔwandiʔ wíyá nawáyʔaypuyǎ-í? Wíʔûnkoedipí iví yíyáví aymúu iwe nawáytsʔúnídí wíyá naʔaypuyǎ-ídí.”

5 Jesus-di óetuʔan, “Taʔgendi wítumáa, in toʔwên p'oe iwedi hedá i Yǎʔdâaʔi P'oewaahâaviʔwedá diʔâypuyǎʔindáʔmân dínkoedi makówápiyeʔ dimú-ídí.

6 Toʔwên t'owaviʔwedi diʔâypuyǎʔin t'owadaʔmân dimuu, hewänbndi wítumáa, in toʔwên wíyó toʔwên i Yǎʔdâaʔi P'oewaahâaviʔwedi diʔâypuyǎʔindá i Yǎʔdâaʔi P'oewaahâa dâymáa.

7 Wíwóeháaʔamípí naadi wítuʔandi, wíyá íʔâypuyǎ-íʔin únkhâyʔǎʔ.

8 Oepiyá nǎäpiyá iwaaʔoʔ, hedi i waa ítoʔ, hewänbo wíʔunhanginnâhpí wǎhâäpâʔgedi naʔǎʔin háa wáypiyeʔ namännin. Hedi hanbá wíʔikaʔpóyaʔpí hádídí wí toʔwí i Yǎʔdâaʔi P'oewaahâaviʔwedi naʔaypuyǎʔin.”

9 Nicodemus-di óetsikáyin, “Ti nakoedí-í nǎʔi hääwí untûʔdiʔ napúwídí? Hándídan napúwíʔ?”

10 Jesus-di óetuʔan, “Û-á wí Israelʔinbí háhkandi unmuu, hedi háadan nǎʔi hääwí iʔgedi

wí'unka'póya'pí?

11 Ta'gendi wítumáa, nă'i dînhanginnân ni'gedi ívíhée'o', hedá i hăăwí âymû' í'gedá wâytu'o', hewânbo undá háa gitû'nin wídînséegí'opí.

12 Nă'i oepáa k'aydiwi hăăwí í'gedi naadi wâytu'an, hedi un wí'úvíwhăyundepí, hediho hádídán úvíwhăyú-í makówáwi hăăwí í'gedi wâytu'andi?

13 Makówápiye' wíyá to'wí wânbo wínapéepí, i makówá iwedi nawhá'dida'mân, hedi naa-ân i omuu, t'ăhkí t'owagí' o'aypuyă'i'.

14 Moses owáy ahkónu wáy i păăyu kwăk'udi napa'andi' wên phé eedi iwihí'k'û'di itege waag-ibá, naa t'ăhkí t'owagí' o'aypuyă'i' omuu'i' wá phé eedi dítege-í. Kin nakhây'ă' napúwí'in

15 hediho to'wên t'ăhkí naví'piye' dívíwhăyunde'in wówátsi nahándepí'in dâymá've-í.

16 Yôesi Tádádí t'ăhkí t'owa hânho ovâyséegídí iví wí' ayda' ûn'ândi' imăgi, hediho to'wên t'ăhkí iví ayví'piye' dívíwhăyunde'in há'to dipedée-í hewânbo wówátsi nahándepí'in dâymá've-í.

17 Yôesi Tádá iví ay isan năa oepáa k'aydipiye' in t'owa ovây'aywoenídí, dínkhây'ă' ovâytuchănú-í'in ovâytu'ăamídá yoe.

18 To'wên t'ăhkí Yôesi Tádáví ayví'piye' dívíwhăyunde'in há'to ovâytu'amí ovâytuchănú-í'in, hewânbo Yôesi Tádá ho natú in to'wên dívíwhăyupí'indá ovâytuchănukhây'máa'in, gá iví wí' ayda' ûn'ândiví'piye' wídívíwhăyupídân.

19 Yôesi Tádáví ay năa oepáa k'aydipiye' na'ăă wí kohthay waagibá namúnídí hedânho

t'owa dínkeepúwídí, hewänbo t'owa yä'dâapí dívítseyekanhondi khuu eeyebo diyêení'in shánkí ovâyhí'an i kohthay ipiye' dimú-íví'wedí. Hedânho Yôesi Tádádí ná'in t'owabá ovâyతుchänukhâymaa.

20 To'wên t'ähkí yä'dâapí dívítseyekanhonnindá i kohthay dâyt'ay, hedího ipiye' wídimänpí, háa dívítseyekanhonnin dínkeepúwí'in wídidá'pídí.

21 Hewänbo to'wên in ta'gen dívíkanhonnin i kohthay ipiye' dimän, hedânho nakeepúwídí hääwí dívíkanhondi Yôesi Tádádí ovâykhäge'dodí díví'ämídí."

John i p'ó'p'oekandi Jesus-ví'gedi ihí'máa

22 Hedáhá' Jesus-á iví khäge'nindádí oe Judea nangepiye' dimää, hedí iwây wähhä diyi' ihaydi wên t'owa ovây'p'ó'p'oe'an.

23-24 In Hudíyo tsonnindi John i p'ó'p'oekandi wa' wí'óepansógepí, hedí idi wá' t'owa ovây'p'ó'p'oe'o'. Kin í'o' oe Aenon diwe, i-á Salim tso'wa naná, iwe báyéki p'oe nayidi, hedí t'owa iví'piye' dimä' ovây'p'ó'p'oe'ämídí.

25 Ihaydá John-bí khäge'nin wí Hudíyo-ádi p'ó'p'oekan ni'gedi dívítuhänbo'.

26 Hedího John-bí'piye' dimäädi óetu'an, "Hähkandi', i to sen oe Jordan p'o' p'änä hänhay u-ádi nayi'i hedá iví'gedi in t'owa udi ovâytu'andi', näa báyéki t'owa iví'piye' dimän idi ovây'p'ó'p'oe'ämídí."

27 John-di ovâytu'an, "Hääwí i to'wí oe makówa na'ändidi dímägi'idä'mân àyhónde'.

28 Hãädankánbo naa otú i to Yôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí wó' muupí, hebo iví páadébo Yôesi Tádádí naa dísan, hedi undá háa otú waa ít'oe.

29 Hãädi dínkhóhtsaaná' dihaydi i soyingi namuu'iví k'ema iví nú' nawin, hedi i soyingi ihí'máadí nat'oedi ná'i k'ema báyéki nahíhchanpóe, hedi i sãa'i i soyingiví' ho namuu. Nãä-á hanbá naa-á i soyingiví k'ema waagibá hânho ohíhchaa, gá in t'owa Jesus-ví'piye'bá dimändân iví'in ûnmúnídí.

30 Nakhây'ä' Jesus-á shánki kw'áyepiye' óetegé-i'in, hedá naa-á hãäbo omuupí waa opúwí.

31 "Jesus-á oe makówádí na'ää, hediho t'ähkiví shánki hay'i namuu. Naa nãä oepáa k'aydiwi' omuu, hediho wí nãädiwi waagibá dáyhée'o' nãädi'ida' omuudi, hewänbo i-á makówádí na'äädi t'ähkiví shánki hay'i namuu.

32 Hãäwí imû' i'gedi hedá nat'oe i'gedá ihée'o', hewänbo wên hâyúhaydida' t'owa háa natû'nin ônséegí'o'.

33 Hewänbo to'wên iví hí' dâyséegí'odi handidi dâykeeyo' dívíwhâyunde'in Yôesi Tádá ta'ge ihée'o'in.

34 Yôesi Tádávi ay isandi-á Yôesi Tádávi hí' ihée'o', gá Yôesi Tádádá khâagipí i Yä'dâa'i P'oewaaḥḥaa ho óemágidân.

35 Yôesi Tádá iví ay iséegídí t'ähki tsonkhuu óemági hãäwí t'ähki i'gedi natsonyëenídí.

36 To'wên t'ähki Yôesi Tádávi ayví'piye' dívíwhâyunde'in wówátsi nahándepí'in dâymáa, hewänbo to'wên iví ay ônt'óyandepí'indá ná'in wówátsi wíðâyamá've-ípí, indá Yôesi Tádádí hânhay wänbo t'ähki ovây tuchãnu'bé-í."

4

Jesus-áđí wí Samaria-wi kwee-áđí dānhée'an

1-3 In Pharisees dínhanginpóe shánkí báyéki t'owa Jesus-ví'piye' dívíwhäyunde'in, hedá John i p'ó'p'oekandiví shánkí Jesus-di ovâyp'ó'p'oe'o'. (Hewänbo Jesus-ví khäge'nindida' t'owa ovâyp'ó'p'oe'o', idá yoe.) Hedí nã'i hääwí i'gedi in Pharisees dit'oe'in Jesus ûnhanginpóe ihaydi, i-áđí iví khäge'nindáđí Judea nangedi dipee hedí oe Galilee nangepiye' dimää.

4 Galilee-piye' namän dihaydi oe Samaria nange i'gedi ûnpuhpo'.

5-6 Taage púnú' naná' dihaydi wí Samaria-wi búu'ú'ay Sychar gin dâytu'o' iwe napówá. Sychar-á kayi' wínanáhpí wí nava iwedi hán'oebo Jacob-di iví ay Joseph óemägi'i'. Ee dâyp'oewhahónde' iwe Jacob ishää'i naná, hedí Jesus kayi' wãhäädi na'äädiho nakaykhanmuudi ee hänge isóge ikaykhanwówá'amíđí.

7 Wí Samaria-wi kwee ip'oewhahóníđí napówá, hedí Jesus-di óetu'an, "Wí p'oe dí máä donsüwã-íđí."

8 Jesus-ví khäge'nin i búu'ú'aypiye' ho dikoeği'kunmää, hedího i-á wí'bo na'än.

9 Hudíyo-áđí Samaria-'indáđí wíđívíwóndepí, hedího i kweedí óetu'an, "U-á Hudíyo unmuu, hedí naa-á Samaria-wi-á omuu. Hedí háadan uđi díp'oesüwãgi'da'máa?"

10 Jesus-di óetu'an, "Wí'úhanginnáhpí hääwí Yôesi Tádá napäyi'in, hedá wá' to'wí naa i wíp'oeda'máa'i' omuu'in wí'úhanginnáhpí. Úhanginnândáho' uđá

naa dip'oesuwädaa'amíwän, hedí naadá p'oe nawówátsipäyi'i wímääníwän."

11 I kweedi óetu'an, "Mää'mää, hääwi wänbo wínâamáapí p'owhakhongí'in, hedí näwe dâyp'owhahónde' iwá nawä'än. Hedí hândidan nä'i p'oe nawówátsipäyi'i nâawhahóní?"

12 Na'inbí hehääwi thehtáy pahpâa Jacob-di nää dâyp'owhahónde' iwe na'in dînyoe'an. I-ádí iví e'nündádí hedá iví hääpan hääwëndádí i p'oe näwedi dâywahógi'i dâysuwände'. Ti un'ände' u-á Jacob-ví shánkí hay'i unmuu'in gáhân?"

13 Jesus-di óetu'an, "To'wên t'ähki näwedi dâyp'oesuwände'in wiyá dip'oesá'aapúwí,

14 hewänbo nä'i p'oe naadi t'owa dovâymä'i-á dâysuwädá, há'to wiyá dip'oesá'aapúwí. I p'oe naadi dovâymä'i-á wí p'ohpee inbí pí'ná waag-ibá napúwí, hedí iwediho in wówátsi nahándepl'in dâykéyí."

15 I kweedi óetu'an, "Mää'mää, nä'i p'oe i'gedi bihí'máa'i dímää, wiyá wí'op'oesá'aapúwípídí, hedânho ihaydá' näwe wí'op'ohkhonnä'be-ípídí."

16 Jesus-di óetu'an, "Ya' ópûn, uví sedó mánkéyí hedá nääpiye' nâamá'i." "Wíðinsennänpí" gin i kweedi óetu'an.

17 Jesus-di óetu'an, "Ta'gendi untú wí'úsennänpí'in.

18 P'ánän khóhtsaq'i unmuu, hedí nä'i sen nää unthaa'i-ádí uví sedó ta'gendi wí'úmuupí."

19 I kweedi óetu'an, "Mää'mää, nää naa dînkeeyan wí Yôesi Tádávi tukhe'bi' unmuu'in.

20 Na'in Samaria'in t'owa gimuu'inbí páadé kã'äã'indi Yôesi Tádá nä'i p'in kw'áye

óe?a'ginmä?, hewänbo un Hudíyo-á ítû? oe Jerusalem búu'ú iwebo t'owa dínkhây'ä? Yôesi Tádá óe?a'ginmääní'in."

21 Jesus-di i kwee óetu'an, "Biwhâyú-í ná'in: Owáy wí thaa naná? diwe t'owadi Yôesi Tádá óe?a'ginmääní ná'i p'in diwedä?bá yoe háa oe Jerusalem diwedä?bá yoe.

22 Un Samaria-in ta'gendi wí'únhanginnáhpí to'wí bîn'a'ginmä'in, hewänbo na'in Hudíyo-á gínhanginná to'wí ây'a'ginmä'in, gá Yôesi Tádádí na'in Hudíyo díde?mandân hediho i to'wí t'owa ovây'aywonkhây máa'i-á Hudíyo-ân namuu.

23 Hedi náä iwedi páadépiye? in to'wên Yôesi Tádá dây'a'ginmä'indi ta'gendá hedá pín ta'gehaydá óe?a'ginpâkhây máa. Kí?min t'owa-áho i Tádá nada? óe?a'ginmääní'in.

24 Yôesi Tádá-á p'oewahâada? namuu, hedi in óe?a'ginmä'in dínkhây'ä? ta'gendá hedá pín ta'gehaydá óe?a'ginmääní'in."

25 I kweedi óetu'an, "Naa dínhanginná i to'wí Yôesi Tádádí óesogekhây máa'i? t'owa ovây'aywoenídí na'ä?, Christ gin óetu'o'i?. Napówá ihaydi háäwí t'ähkí dínthaykankhây máa na'in."

26 Jesus-di óetu'an, "Naadi wíhí'máa'i-ân i omuu."

27 Ihaydibá Jesus-ví khäge?nin diwáypówá, hedi hânho ovâyháa'an wí kwee-ádí ihí'máadi, hewänbo to'wídí wänbo i kwee wí'óetsikáyinpi, "Hä-an unda?" hedi Jesus wänbo wá? wí'óetsikáyinpi, "Háadan i kwee-ádí bihí'máa?"

28-29 Ihaydiho? i kwee iví p'onbay iwe iyoe?andi i búu'ú'aypiye? namää, hedi in t'owa ovâytu'an, "Bikä?ve bînmúnídí wí sen t'ähkí háa

naa dáy'annin dítu'andi?. Tigúbá i-á i to'wí namuu Yôesi Tádádí óesogekhâymáa'i' t'owa ovây'aywoenídí."

³⁰ Hediho' in t'owa i búu'ú'ay iwedi dipeedi iwáy Jesus naya' iwepiye' dimää.

³¹ Wa'di in t'owa búu'údí di'ädibá Jesus-ví khäge'nindi óetumáa, "Háhkandi', shánkí yänbedi nääbo bihúuyami."

³² Idi ovâytu'an, "Naa piháawi koegi' dómáa, un i'gedi wí'únhanginnáhpí."

³³ Ivi khäge'nin wí'ná táye dívítsika'máa, "Ti wí to'wídí ònkoegi'kán, gáhân?"

³⁴ Jesus-di ovâytu'an, "Háa i to'wí naa dísandi' nada' waagibo naa dáy'o', hedi in t'ôe idi naa díkanyònnin dóbowakhâymáa. Ná'i hääwí dó'o'i' naví koegi' waagi'ba dínmuu.

³⁵⁻³⁶ Kin t'owa ditû'pí'an: Dâuko'yiko' iwedi dâyhääwíwé'ge'o pu'wahay yôenu p'ôe naná. Hewänbo naadi wâytumáa, híwó'gí binmú'dí in t'owa hää nava i'ge di'ä'in. Hä'in t'owa-á dikhâymuu ovâywé'ge'amídí hääwí napaa'i waagibá, hedi undá hääwí wé'gekannin waagi'inbá-á ímuudi hä'in t'owa-á bînwé'ge'amí Yôesi Tádáví'piye' bînñuwídí. Hedi kin úví'an dihaydá Yôesi Tádádí wovâywá'âa-í, hedi in t'owa-á in wówátsi nahánde'pí'in dâykéyí. Wây-á wëndá ho Yôesi Tádáví hí' ovâykoe inbí pí'ná khó'yé, wí to'wí iko'yiko' waagibá, hedi in wé'ge'indá'dí undá'dí úvihíhchannamí hä'in t'owa bînwé'ge'an dihaydi.

³⁷ T'owa ditû'pí'an: Wí to'wí iko', wíyá to'wí-á ihääwé'ge'o'. Hedi háa ditû' waa nää ta'gendi

napúwí.

³⁸ Wáy úvít'ôe'anpí'yepiye' naadi wâysangít'ôe in t'owa Yôesi Tádágí' bînwé'ge'amídí. Unbí páadébo wây-á to'wên dívít'ôe'an, hedi in t'ôe díví'annin namuudi undáho in t'owa bînwé'gekhâymáa."

³⁹ Oe Sychar búu'ú báyéki t'owa Jesus-ví'piye' ho dívíwhäyü gá i kweedi ovâytu'andân, "Jesus-di háa dáy'annin t'ähki naa dítu'an."

⁴⁰ Hediho nä'in t'owa Jesus-ví'we dipówá ihaydi óedaa'an indádi nacha'nídí, hediho wíye thaa iwe iwóyí'.

⁴¹ Tí'úugedí wây-á shánki báyéki t'owa iwe'in Jesus-ví hí' dit'oedi iví'piye' dívíwhäyü,

⁴² hedi nä'in t'owadi i kwee óetu'an, "Nábáha' iví'piye' na'in ívíwhäyü, hewänbo ü untúdída'ba yoe, na'in wí'bo iví hí' git'oe, hedá gínhanginná ta'gendi nä'i-ân t'ähki t'owagi' i aywondi namuu'in."

Jesus-di wí sen hay'iví e'nú ônhékháa'an

⁴³ In wíye thaa daphade ihaydi Jesus iwáygedí iyâa'odi oe Galilee nangepiye' namää.

⁴⁴ I-á wí'bo ho natú, "Wí Yôesi Tádáví tukí'we dipówá ihaydi óedaa'anhe'bi' iví nangebo wídây'a'ginpí,"

⁴⁵ hewänbo oe Galilee nange Jesus napówá ihaydi in Galilee-windi óeséegíkê', gá oe Jerusalem dínshánki'diná' dihaydi in wá' iwebá diyidân, hedi t'ähki i'andi' óemû'.

⁴⁶ Ee Galilee nange iwebá, i búu'ú'ay Cana gin dâytu'o iwepiye' Jesus nawáymää. Iwânkun naná händídí p'oedi ho iméenapaa. Ee Cana wí sen hay'i

nayi?, hedi ivi e'nú oe Capernaum búu'ú'ay iwe ûnhayk'óe.

47 Nă'i sendá ûnhanginpóe Jesus oe Judea nangedi na'ăädi Galilee nange napówá'in, hediho Jesus na'ăn diwepiye? namäädi óetsikáyin, "Ti naví'piye? unmu-í naví ay dînhekháamăänídí? I-á chuwa k'áygé nak'óe."

48 Jesus-di óetu'an, "Un t'owa t'ämägi? pinnán t'oe bînmúndepídá há'to naví'piye? úvíwhäyú-í."

49 I sendi Jesus óetu'an, "Na'inbí Sedó, naa-ádi ókă've naví ay hekháa dînăänídí wídînchúu-ípídí."

50 Jesus-di óetu'an, "Uví'piye? ópûn, uví ay úwówaho?" I sen háa Jesus-di óetu'an waa iwhäyü, hediho? iwedi namäa.

51 Wa'di namän dihaydibo? ivi t'oe'indi óeyaydi óetu'an ivi ay ûnwówa'in.

52 Idi ovâytsikáyin, "Häyü ihaydan naná ûnhekháapóe ihaydi?" Óetu'an, "Tsá'di thé'eedi wí' iwe i tsáwäp'íde ûnhán."

53 I tádá ûn'ánpówá wí' ihaydibá naná'nin Jesus-di óetu'an dihaydi, "Uví ay úwówa," hediho? i-ádi ivi k'aygi'indádi Jesus-ví'piye? dívíwhäyü.

54 Jesus Judea-di namäädi oe Galilee wa? nayi? ihaydi, nă'inho in wáygingí'in pinnán ovâykeyannin namuu.

5

Jesus-di wí sen i p'obú'ay iwe óehhekháamägi

1 Wíyá hăädi naná? diwe in Hudíyo dínshánkí'diná, hedi Jesus oe Jerusalem-piye? nawáymäa.

2 Oe Jerusalem wí p'obú'ay nak'óe, i-á Hebrew tuṽdi “Bethesda” gin dâytu'o?. P'o kíngé p'áanú pohtâa'ây nawhaadikw'ó, hedi iwe nú' wên phódi nachá i búu'ú'in tehpa*á* iwe, “K'úwági'in Phódi” gin dâytu'o?.

3-5 Nă'i pohtâa phoe'o eeye báyéki t'owa dihaywhaakw'ó. Wáy wên ditsi't'aamuu, wáy wëndá pówhá'nin dimuu, hedá wáy-á wídín'a'yăkankoedipi. Iwe wí sen powintă'di khâave paayo nahay'i' nak'óe.

6 Jesus-di nă'i sen iwe nak'óedí óemû?, hedi ûnhanginná báyéki paayo nahay'in, hediho' óetsikáyin, “Ti úhehkháapúw'i'in unda?”

7 I nahay'idi Jesus óetu'an, “Mă'mă, naa to'wí wänbo wídîn'ănpí díp'osóge-ídí nap'o'a'yăpo' ihaydi. Wa'di ots'únídí dáysó'dinde' ihaydibo, wiyá to'wí-á naví páadébo-á nats'úya?.”

8 Jesus-di óetu'an, “Ówínú, uví whõhpă'ay mänke'di óyíyé.”

9 Wesebo i sen nawówadí iwínú, hedi iví whõhpă'ay ikê'di natsiyedee.

I thaa nă'in napóe ihaydi Hudíyoví kaykhanwówá thaa-á naná.

10 In p'ó'dédí'in Hudíyodi i sen óetu'an, “Năä thaa kaykhanwówá thaa naná. Nakhăak'óe uví whõhpă'ay wógegé unyêenídí.”

11 Idi ovăytu'an, “I sen dînhehkháa'andidân dítu'an, ‘Uví whõhpă'ay mänke'di óyíyé.’ ”

12-13 Indi óetsikáyin, “To-an i sen namuu ha'wâa wóetu'andi?” Hewänbo i sen nawówa'i' wí'ûnhanginnăhpí to'wí namuu'in, gá báyéki t'owa iwe diyidân, hedi Jesus-á óemû'pídibo iwedi

iyâa'an.

14 Hây napóe ihaydi Jesus-di i sen i méesate hay'i iwe óeyay, hedi óetu'an, "Ót'óyan, úhehkháapóe, hediho náa-á wíyá wívit'aywó'nâamípi, hääwí shánki p'ándíki' wí'úpúwípídi."

15 I sen iwáygedí namäädí in Hudíyoví p'ó'dédí'in ovâytu'an Jesus-dânho hehkháa óemägi'in.

16 Hediho nã'indi Jesus óeyanäkímáa, gá kî'bi hääwí ikanhondân kaykhanwówá thaa eeye wänbo'.

17 Jesus-di ovâytu'an, "Naví Tádá häädi wänbo t'ähki it'ôemáa, hedi naa-á hanbá, hedânho nã'i hääwí dókanhon."

18 Nã'in natú ihaydi in Hudíyoví p'ó'dédí'in shánki wänbo dida' óedahéyí'in, i kaykhanwówá thaa i'a'ginhánúndedida' bá yoe, hewänbo wá' natúdân Yôesi Tádá-á iví tádá ûnmuu, hedi kindiho' hääwí i-ádi Yôesi Tádá-ádi handa' damuu waagibá i'o'.

Yôesi Tádádi Jesus tsonkhuu óemägi

19 Jesus-di ovâytu'an, "Háa i Tádá i'o'in naa dómunde', hedi inbá naa dáy'o'. Naa i ay omuu'i wíðinkoedipí hääwí wí'bo dáy'amídi. Hääwí i Tádá i'o'i naa hanbá dáy'o'.

20 I Tádádi naa díséegí, hediho hääwí t'ähki i'o'i dínkeeyo', hedi idá hääwí shánki he'endi-á dó'amí'i'in naa dínkeekankhâymáa, hedânho un wovâyháa'amídi.

21 I Tádádi t'owa dichuu'in ovâywáywówápa', hedi handidibá naa i ay omuu'idi in to'wên naa oda'in wówátsi dovâymääni.

22-23 I Tádá wänbo wínatúnípi t'owaví'gedi háa híwó' háa híwó'pí díví'annin. Idi naa i ay omuu'i dínk'û' han dó'amídí, hedânho t'ähkí t'owadi naa dí'a'geenídí, i Tádá óe'a'gin waabá. To'wêndi naa i ay omuu'i' wídí'a'ginpídí i Tádá naa dísandi' wänbo-á wídây'a'ginpí.

24 “Ta'gendi wâytumáa, to'wên naví hí' dînt'óyandedi hedá i naa dísandiví'piye' dívíwhâyundedá wówátsi nahándepí'in dâymáa, hedi wí'ovâyutuchänú-ípi. Chu'in waagi'inbá nää wídimuupi, gá wówátsi dâykê'dân.

25 Ta'gendi wâytumáa, nää iwedi páadépiye' in chu'in waagi'inbá dimuu'in naví tuu dit'óe-í, naa Yôesi Tádáví ay omuu'i', hedi in dívít'óyande'indá wówátsi dâykéyí.

26 I Tádá in wówátsi napäyi', hedi handidibá naa i ay omuu'i dínk'û' t'owa dovâywówátsimäänidí.

27 Hedá idá naa dínk'û' t'owa dovâykeekw'ôenídí háa híwó' háa híwó'pí díví'annin, gá naa wá' t'owabá opóedân.

28 Nâ'in naví hí' wâytumáa'indi wíwovâyháa'amípi. Owáy wí thaa naná' diwe in penípho eeye dikw'ó'nin naví tuu dit'óe-í,

29 hedi ee dikhä'kw'ó' deeyedi dipeegít'óe. In to'wên híwó' dívítsiye'annin chuwa iwedi ovâypiye'gít'óe wówátsi dâykéyídí, hedi in to'wên yä'dâapí dívítsiye'annindá chuwa iwedi wá' ovâpiyekhâyamáa inbí tuchänu dâykéyídí.

30 “Naa wí'bo háabo wídínkoedípi dáy'amídí, hewänbo naa t'owaví'gedi otû' háawin dimuu'in Yôesi Tádádí dítu'an waabá, hedânho háa otû' waa inbí'gedi ta'gen namuu, gá dáy'odân háa i Tádá

naa dísandi? nada? waagi, háa naa owänpida? waagá yoe.”

Hádídán gínhanginná to?wí Jesus namuu?in?

31 “Naa wí?bo naví?gedi dáyhí?máadí ma?dân un ítúní naví hí? ta?gen wídínmuupí?in.

32 Hewänbo wíyá to?wí naví?gedi ihée?o?i nayí?, hedi naa dínhanginná háa naví?gedi ihée?o?in ta?gen namuu?in.

33 Undá John i p'ó?p'oekandiví?piye? t'owa bînsan óehée?ámídí, hedi i-á in ta?gen naví?gedi natú.

34 Háa t'owa naví?gedi ditû? waa naa-á wídíntáypí, hewänbo John-bí hí? i?gedi wâytumáa hedänho háa natú?in úvíwhâyú-ídí hedá wovây?aywoenídí.

35 John-dá wên phakó nakomuudi nakohkeepäyi?in waagibá namú?de, hedi wí hây tãhkí ho ivi kohthaydi wovâyhíhchannan.

36 Hewänbo wí hääwí shánki hay?i namuu John-bí hí?víwedi, hedi ná?i hääwídá wovâykeeyo? to?wí omuu?in. Kinnân namuu: Háa i Tádádí dýôn waa dáykanhon, hedi ná?i hääwí dáykanhondi? bînmû?di wovâykeeyo? i Tádádí naa dísannin.

37 Hedá i Tádá dísandi? wá? naví?gedi ihée?an. Hewänbo undá hãnhay wänbo ivi tuu wí?ít'oepí, hedi háawi i namuu?in wívînmû?pí,

38 hedi ivi hí? unbí pí?ná khó?yé wívînmáapí, gá naví?piye? wí?úvíwhâyundepídan, tobá idi dísan wänbo?.

39 Yôesi Tádáví ta?nin áyîngidi bîntuu?o?, gá í?ándedân iwe únhanginpúwí?in hádídí wówátsi nahándépí?in bînkéyí?in, hedi ná?in ta?nin diwebá naví?gedi natú?.

40 Hewänbo naví'piyá wí'íkã'ääda'pí nã'in wówátsi bînkéyídí.

41 "T'owa naví'gedi híwó' dívíhée'amí'in naa wó'wänpit'oeda'pí.

42 Háawin un ímuu'in naa dînhanginná. Unbi pí'nã khó'yé Yôesi Tádá wívînséegípi.

43 Naví Tádádí dísandibo o'ää hedí undi wídíséegíkê'pí. Hewänbo wíyá to'wí wí'bo nawänpi'äädá, i-á ma' bînséegíkéyí.

44 Háa i wí'da' Yôesi na'ändi' unbí'gedi natû'nin áyîngi wíwovâymähpi, háa híwó'gí natû' háa yoe, hewänbo in t'owa híwó' unbí'gedi dívíhée'odá inbí tųų híhchandi bînhónde'. Hedânho wí'únkoedípi naví'piye' úvíwhäyú-ídí.

45 Hewänbo wí'î'âanípí naadân unbí t'aywó'di j'gedi i Tádá dót'ehpidekhâymaa'in. Í'ände' nã'i hí' Moses ita'nandídi wovây'aywonkhâymaa'in, hewänbo iví hí'díbabá unbí t'aywó'di únkeepúwí, hedího idân wovây't'ehpidekhâymaa.

46 Moses naví'gedi ita'nan, hedího iví hí' ta'gendi bînwhäyudáho naví'piye' wá' úvíwhäyú-íwän.

47 Hewänbo háa ita'nannin wívînwhäyundepí, hedânho hádídan naví hí' dînwhäyú-i?" kin Jesus-di ovâytu'an.

6

Jesus-di in p'áanú maapaasôn senä'dá in wé'ge'in t'owa-á ovâyhúuyôn

¹ Wíyá häädi Jesus oe Galilee p'oekwí' p'änäpiye' namää. (Nã'i p'oekwíndá Tiberias wá' gin dâytü'o'.)

2 Báyéki t'owaḍi iví pínán ovâykeeyandi in dihay'in ovâyhekkháamädi dâymû'di öeyuuhon.

3-4 In Hudíyoví shánkí'di Passover gin dâytü'o'i púnú' naná. Jesus-á iví khäge'nindádi oe p'in kw'áyepiye' dipee hedi iwe dívíkw'ódi.

5 Jesus ibeedí báyéki t'owa iví'piye' di'ädi ovâymu', hediho Philip óetsikáyin, "Wähä-an ihay koegi' äykumä-í t'ähki ná'in t'owa dâyk'öe-ígi'?"

6 Jesus-á wí'bo ûnhanginná háa ikhâymáa'in, hewänbo ná'in Philip óetsikáyin óetayi'nídi hânangúbá natúní'in.

7 Philip-di óetu'an, "Wáygin tägintä (200) thaa t'öe díví'andi wá'äa ihay wa' wínapí ovâykoegi'kumä-ídi, tobá t'ähki'dibo hí'índa' diyämu wänbo'."

8-9 Wíyá khäge'di' Andrew gin nakháwä'i', i-á Simon Peter-ví tí'üu ûnmuu'ídi Jesus óetu'an, "Náwe wí enúkáy nayi', i-á p'áanú táhtá phó'i pává'ây hedá wíye paa-á imáa, hewänbo hä'i-á ihay wínapí t'ähki ná'in t'owa ovâyhuuyöenídi."

10 Iwáygé báyéki natáasaa, hediho Jesus iví khäge'nin itü'an in t'owa nangebo' ovâykwoyöení, hedi han díví'an. In senä'da'dibo p'áanú maa-paasôn (5,000) ihay diyí'.

11 Jesus i pává ihógidi Yöesi Táda óékú'daa'an, hedi iví khäge'nin ovây'andi ovâytu'an in t'owa iwáygé dikw'ó'nin wí'inbo' ovâymäánídi, hedi hanbá in paa-á ovâymägi. Häyü in t'owa dida' ihay dâyk'oe,

12 hedi dívíshü'an dihaydi Jesus iví khäge'nin itü'an, "Binwé'ge'an hä'i dínphade'i', hedânho hääwí wänbo wínapedé-ípidí."

13 Hediho t'ähkí dâywé'ge'an dihaydi, tã'di wíye t'ún dâyp'íde ì naphade'i pává iwedi, in t'owa i p'áanú pává'ây dâyk'oe ihaydi.

14 In t'owa nã'in pínán ovâykeeyannin dâymû'di ditú, “Ta'gendi nã'i-ân i Yôesi Tádáví tukhe'bi' namuu, iví'gedi nata'muu nãä oepáa k'aydipiye' na'ä?”

15 Jesus ûnhanginná dida' óekaygikhâymáa'in inbí tsondi hay'i' óesóge-ídí, hediho' iwáygedí wiyá oe p'in kw'áyepiye'ba wí'bo namää.

Jesus p'oe kw'áayé nayi'

16 Kindi napuwamän dihaydi Jesus-ví khäge'nin oe p'oekwíngépiye' diwhá.

17 Wí kophênbay iwe dívítógi, p'oekwí' p'änäpiye' oe Capernaum-piye' diwáymu-ídí. Wa' dimän dihaydibo' nakhuupóe, hedi Jesus inbí'we wa'di wínapówápí.

18 Ihaydi kaygi iwaa'an hedi hânho nap'oet'úkhúpóe.

19 I kophênbay i dâyo'sande'i phédí dâysayde', hedi ma'di poeye háa yôenu míya dimää ihaydi Jesus p'oe kw'áayé nayidi i kophênbay tso'wapiye' na'ädi óemû', hedi dikhuwôeda'póe.

20 Hebo idá ovâytu'an, “Naa Jesus-ân omuu, wí'íkhuwôeda'ípí.”

21 Hediho híhchandi kophênbay iwe óetógi, hedi p'o kí'ge dimänninäpiye' wesebo dipówá.

In t'owadi Jesus óetuwámáa

22 In báyéki t'owa wa'di oe p'o' p'änäbo diyí'indi Jesus-ví khäge'nin ho ovâymu' i kophênbay iwe wí'bo dívítógidi iwedi dimú-ídí, hediho

dínhanginná Jesus indádí wínamääpi'in. Wí'da' wí kophênbay iwe na'ânwän, hedihó di'ân Jesus-á wa'di iwebo na'ännin.

23 Wíyá tháwändá wáy-á kophênbay hí'ínnin oe Tiberias búu'údí di'ää, hedi iwáy Jesus i pávágí' ikú'daamägidi in t'owa dâyk'oe iwe tso'wa di-whi'kw'ó.

24 Hedi Jesus-á iví khäge'nindá iwe wídiyipi'in in t'owa dâymû' ihaydi, in kophênbay eeye dívítógikídí oe Capernaum búu'ú'aypiye' dimää óenuwá-ídí.

Jesus natú i-á i pává nawówátsipäyi'i namuu'in

25 In t'owadi Jesus oe p'o' p'änä óeshaadi óetsikáyin, “Háhkandi', häädan unpówá náwe?”

26 Jesus-di ovâytu'an, “Ta'gendi wâytumáa, i pínán naadi wâykeeyandibo nakeepo' naa Yôesi Tádáví'wedi o'ää'in, hewänbo hä'i bînmû'di naa ví khäge'nindá iwe wídiyiwídítuwämáapí, i pává bînk'oedi ishuhpóedíbo dítuwämáa.

27 I koegí' wówátsi nahándepí'in napäyi'ipiye' úvíkhä-í, i koegí' nahá'dänpo'ipiyeda'ba yoe. Naa t'ähki t'owagí' o'aypuyä'idi kí'bi koegí' wâymääní, gá Yôesi Tádádí kee'eedi dînk'ú'dân kin dáy'amídí” kin ovâytu'an.

28 Hedihó óetsikáyin, “Hânnan íví'amí Yôesi Tádá äyhíhchanmäänídí?”

29 Jesus-di ovâytu'an, “Gá kinnân: Naa i Yôesi Tádádí dísandiví'piye' úvíwhäyú-í. Nã'innân Yôesi Tádá nada' úví'amí'in.”

30 Indi óetsikáyin, “Háawin pínánnan udi dînkeeyamí hedânho wînwhäyú-ídí? Hânnan bikhâymaa?

31 Na'inbí hehääwin thehtáy pahpá'in gínmuu'in owáy ahkónu iwéngé diyi' ihaydi ná'i koegî' manna gin dâytü'o'i dâyk'oe. Yôesi Tádáví tã'nin diwe kinnân nata'muu:

Pává makówádí ovâymägi dâyk'oe-ídi.

32 Ti hääwí ihaybá úkoedi?" Jesus-di ovâytü'an, "Ta'gendi wâytumáa, Moses-á hä'i pává wí'imägipi, naví Tádá-ân imägi. Hedi hä'i pává-á kodí'di makówáwi pává wínamuupí, hewänbo náä-á naví Tádádá ta'gendi makówáwi pává wovâymä'.

33 Hedi ná'i pává Yôesi Tádá napäyi'i-á makówádí na'ää'i namuu, hedi t'ähkí t'owa wówátsi ovâymä'."

34 Indi óetü'an, "Na'inbí Sedó, häädi wänbo t'ähkí k'í'bi pává dímä've-í."

35 Jesus-di ovâytü'an, "Naa-ân pává waagi'ba omuu, t'owa wówátsi napäyi'i'. To'wí naví'piye' na'ää'i-á há'to naháhsení, hedi to'wí naví'piye' iwhäyü'i-á há'to nap'oesá'aapúwí.

36 "Hewänbo ho wâytü'an waa, tobáháa dímû' wänbo', naa wíðinwhäyundepí.

37 To'wên naví Tádádí naa dímä'in naví'piye' di'ää-í, hedi to'wí wänbo naví'piye' na'ää'i-á naadi há'to dóyoegi'amí.

38 Naa oe makówádí owhá dáy'amídí háa idi dísandi' nada' waagi, háa naa oda' waagá yoe.

39 I dísandi' nada' in t'owa naa dímägi'in naadi dovây'áyíngi'amí'in hedânho wí' wänbo in diwedi wínapedée-ípi, hewänbo i t'ä'gi thaa naná' dihaydi naadi in t'ähkí wiyá dovâywaywówápa-í.

40 Kinho naví Tádá nada' dáy'amí'in, gá nada'dân t'ähkí in dínhanginná'nin naa iví ay

omuu'in, hedá naví'piye' dívíwhäyunde'in wówátsi nahándeipí'in dâymá've-í'in. Hedí i t'ä'gi thaa naná' dihaydi naadá wiyá dovâywáywówápaa-í" kin Jesus-di ovâytu'an.

41 In Hudíyoví p'ó'dédí'in iví'gedí dívít'ayhí'máa, gá natúdân, "Naa-á i pává makówádí owhá'di-ân omuu."

42 Kinnân ditû?: "Nä'i-á Jesus namuu, i-á Joseph-ví ay namuupi'an. Iví tádá-á iví yiyá-á âytaa. Hedí háadan nää-á natû' makówádí nawhân gin?"

43 Jesus-di ovâytu'an, "Ha'wâagi wí'úvít'ayhí'má've-ípí.

44 To'wí wänbo wí'ûnkoedipí naví'piye' na'ää-ídí, naví Tádá i dísandidi naví'piye' óemaadida'mânho'. Hedí in naví'piye' di'ää'indá dovâywáywówápaa-í i t'ä'gi thaa naná' dihaydi.

45 Wí Yôesi Táadáví tukhe'bi' hăn'oe kinnân ita'nan:

Yôesi Táadádan t'ähkí t'owa ovâyhá'amí.

Hedího nää to'wên naví Tádá ônt'óyannindi iví'wedi diháhpóe'in naví'piye' di'ää-í.

46 Naa wó'tû'pí to'wídí i Tádá óemû'in. Naadida'mân Yôesi Tádá dómû', gá ee na'ân diwedi o'äädân.

47 "Ta'gendi wâytumáa, to'wí wänbo naví'piye' iwähäyunde'i wówátsi nahándeipí'in imáa.

48 Naa pává in t'owa nawówátsipäyi'i waagi'ba omuu.

49 Tobá unbí hehääwin thehtáy pahpá'in oe ahkónu wéngé diyí' ihaydi i koegí' manna kin dâytu'o'ídi ovâykhóekhúumägi wänbo', tí'úugedí dit'ahán.

50 Hewänbo nää naadá pává makówádí nawhân ni'gedi wâȳtumáa, hedi wí to'wí ná'idi óekhóekhúumägi'i há'to naháani.

51 Naa-ân i pává makówádí na'äädi wówátsi napäyi'i waagi'ba omuu. To'wên ná'i pávadí ovâykhóekhúumägi'in hânhay wänbo t'ähki dâywówátsimá've-i. Ná'i pává naví túu'ú dînmuu t'ähki t'owa dovâypägít'óe'i dâywówátsikéyídi" kin Jesus-di ovâytu'an.

52 Ihaydiho in Hudíyoví p'ó'dédi'in dívítuhkannan. Wáy wên ditsikapóe, "Hândidan ná'i sendi iví túu'ú dípägít'óe díkhóekhúumäänídi?"

53 Jesus-di ovâytu'an, "Ta'gendi wâȳtumáa, naa t'ähki t'owagi' o'aypuyä'ivi túu ûnp'oedi wíwovâykhóekhúumägipídáho', wówátsi wänbo wíwînmáapi.

54 To'wên t'ähki naví túu ûnp'oedi ovâykhóekhúumägi'indá wówátsi nahándepí'in dâymáa, hedá naadá i t'ä'gi thaa naná' dihaydi dovâywáywówápaa-i.

55 Naví túu'ú ta'gendi koegi' waagi'ba namuu, hedá naví ûnp'oe-á ta'gendi sūwägi' waagi'ba-á.

56 To'wí naví túu ûnp'oedi óekhóekhúumägi'i-á naa-ádi namuu hedá naa-á i-áda.

57 Naví Tádađí naa dísendi-á i häädi wänbo t'ähki nawówayi'i namuu, hedi i-á nawówayidi naa-á owówayi'. Handidibá to'wí naadi dókhóekhúumägi'i naví'wedi íwówátsikéyí.

58 Hediho naa-ân i pává makówádí na'ää'i' omuu, i pává unbí hehääwin thehtáy pahpá'in dâyk'oe'i' waagi'ba wí'omuupi. Hä'i pává dâyk'oe

wänbo tí'úugédí dit'ahán. Hewänbo to'wên i pává naa omuu'i' dâyk'oe'indá hânhay wänbo t'ähki dâywówátsimá've-í."

⁵⁹ Jesus nă'in natú oe Capernaum búu'ú'ay, i Hudíyoví méesate'ay iwe in t'owa ovâyhá'o' ihaydi.

Wáy wên t'owadi Jesus óeyoe'an

⁶⁰ Báyéki i-ádi dimă'nin dit'oedi ditú, "Nă'i hí'-á nakâymuu âyhónídí. To-an iséegi'ámí?"

⁶¹ Hewänbo to'widí wänbo óetu'anpídí Jesus ûnhanginná nă'i ovâytu'an ni'gedi dívít'ayhí'máa'in, hedího' ovâytsikáyin, "Ti nă'i naadi wâytu'andi' wíwovâyhí'anpídí naa-ádi wíyá wí'ípunda'pí?"

⁶² Hân í'âanı undi naa t'ähki t'owagi' o'aypuyä'i dímú'di kw'áyepeye owâypeedi páadé o'ân diwepiye'bán?

⁶³ I Yă'dâa'i P'oewaahâa nawówátsipäyi', t'owa-á wí'bo wídínkoedipí. I hí' naadi wâytumáa'i' i Yă'dâa'i P'oewaahâaví'wedi na'ă'hedi nă'i hí'-áho nawówátsipäyi'.

⁶⁴ Hewänbo wáy wên un wí'úvíwhäyundepí." Jesus-di ha'wâa ovâytu'an gá páadédíbo ho ûnhanginnândân to'wên iví'piye' wídívíwhäyukhâyamáapí'in dimuu'in, hedá ûnhanginnân wá' to'widí óekuhpegít'óe'i namuu'in.

⁶⁵ Hedá wá' ovâytu'an, "Kindidânkun wâytu'an, to'wí wänbo naví'piye' wí'ûnkă'ăäkoedipí naví Tádádí óemágidida'mân."

⁶⁶ Iví hí' ûnmuudi báyéki in óeyuuhonnin i-ádi wíyá wídipunda'pí, hedího óeyoe'an.

⁶⁷ Hedi Jesus iví tă'di wíye khäge'nin itu'an, "Heyâa un, ti undi wá' díyoe'ámí'in ída'?"

68 Simon Peter-di óetu'an, "Na'inbí Sedó, toví'piyanho gimú-í? Uđida'mân dítumáa hádídí ná'in wówátsi nahánde'pí'in âykéyí'in.

69 Na'in ívíwhâyumăgiho hedá gínhanginnânho u i shánkí yă'dâa'i unmuu'in, i Yôesi Tádádí wóesandi'."

70 Jesus-di ovâytu'an, "Naadi wí'bo un tă'di wíye wâyde'manpí'an, hewânbo wí' unbí'wedi Penísendi waagi'ba namuu."

71 Simon Iscariot-ví ayví'gedi ihí'máa, i-á Judas gin nakháwă, hedi Penísendi waagi'ba namuu gin Jesus-di óetu'an gá tobá in tă'di wíye khăge'ninbí'wedi namuu wânbo Jesus óekuhpekhâyamáadân.

7

Jesus-ádí íví tí'úuwindádí

1 Nă'i hăăwí naphade ihaydi Jesus oe Galilee nange i'ge t'ăhkí nayi'. Judea nangepiye' winamăpí, in Hudíyoví p'ó'dé'đí'in hádídíđă'mân dítumáa hádídí óehéyí'in dâytuwămáadí.

2 In Hudíyoví shánkí'di púnú' naná, dáy'ókhăute'âykw'óe'ó'i shánkí'di gin dâytu'ó'.

3 Hedího Jesus-ví tí'úuwindi óetu'an, "Năwedi ópûn hedi oe Judea nangepiye' unmu-í, hedânho in t'owa uví'piye' dívíwhâyunde'in iwe diyí'indi i pínán t'ôe bí'ó'in wóemúnídí.

4 To'wí in t'owadi kee'eedi óetaa-í'in nada'di kaadibo háawên wí'i'opí. Hedânho kî'bi hăăwí bikanhondi, úkhây'ă' to'wên t'ăhkíví páadépiye' bí'ăamí'in."

5 Haʷwâa óetʷan, gá tobá iví tíʷúuwín dimuu wänboʷ ivíʷpiyeʷ wídvíwhäyundepídân.

6 Jesus-di ovâytʷan, “Naagíʷ ihaydi waʷ wídvinnáhpí, hewänbo ungiʷ-á hããdi wänbo t'ähki híwóʷ dihaydi únná.

7 In t'owa Yôesi Tádá dâytaapíʷin dimuuʷin háʷto wovâyt'áy-í, hewänbo naa-ân dít'ay, gá dovâytumáadân inbí yãʷdâapí tsiyekan níʷgedi.

8 Unnân wáy dínshánkíʷdináʷ diwepiyeʷ bípûn. Naa-á waʷdi wóʷmánpí híwóʷ dihaydi naagíʷ wínanáhpídíʷ” kin ovâytʷan.

9 Hedíhoʷ oe Galilee nange iwebo iwóyíʷ.

Jesus Jerusalem búuʷúpiyeʷ namää

10 Iví tíʷúuwín oe dínshánkíʷdináʷ diwepiyeʷ dimää ihaydi tíʷúugédí i wáʷ namää, hewänbo kaadibo-ân namää, keedibo-á yoe.

11 In Hudíyoví p'óʷdédíʷindi ee dínshánkíʷdináʷ diwe óetʷwämäa, hedí dívítsikaʷmáa, “Wáyho i toʷ?”

12 In báyéki t'owa iwe diyíʷin báyéki dívíkaahíʷmáa ivíʷgedi. Wên ditûʷ, “Híwóʷdi sen namuu” gin. Wây-á ditûʷ, “Yoe, handá yoe. Idi báyéki t'owa in taʷgen namuu iwedi ovâyyaáʷoʷ.”

13 Hewänbo t'ähki in t'owa in Hudíyoví p'óʷdédíʷin dâykhuwôedaʷmáadí kaadibo ivíʷgedi dívíhíʷmáa.

14 I shánkíʷdi píngé haydi naphade ihaydi Jesus i méesate hayʷi ee nats'ú hedí in t'owa ovâyháʷoʷ.

15 In Hudíyoví p'óʷdédíʷin ovâyháaʷandi ditú, “Hândidángú náʷi sen hânho ûnhanginná, toʷwídi óeháʷanpí wänboʷ?”

16 Jesus-di ovâytʷan, “Naví háhkan navíʷindaʷ wídvínmuupí, hewänbo i dísandivíʷin wáʷ ûnmuu.

17 In toʷwên háa Yôesi Tádá natú waa dikandaʹindáho dínhanginpúwí naví háhkan niʹgedi, háa Yôesi Tádá natú waa dikandaʹindáho dínhanginpúwí naví háhkan niʹgedi, háa Yôesi Tádáviʹwedi dínʹääʹin hediháa naví ánshaa iʹgedibo dáypihíʹmääʹin.

18 In toʷwên inbí ánshaa dínmuuʹidaʹ dívihéeʹoʹindá dívípitegé-íʹin didaʹ. Hewänbo toʷwên i ovâysandiʹ kwʹáye ótege-íʹin didaʹindá in taʹgen dívihéeʹoʹ, hedá inbí píʹnä khóʹyé-á hôeyó wänbo wídây máapí.

19 Moses-di Yôesi Tádávi tsontu wovâytaʹnanpíʹan, hewänbo wená wí wänbo un iví taʹkan wívînʹaʹgindopí. Háadan naa díhéyiʹin ídaʹ?”

20 Toʷwídi in t'owa yâadi óetuʹan, “Háadan untú, toʷwí nadaʹ wóhéyiʹin? U-á wí yäʹdâapíʹ p'oewâahâadi wóemáa, hedânho haʹwâa untú.”

21 Jesus-di ovâytuʹan, “Wên pinnán t'ôe kaykhanwówá thaa iwe dáyʹandibo un t'ähki wovâyháaʹan,

22 hewänbo undá unbí eʹnûn áyyää in Hudíyoví k'eweʹ taadi bîntaaʹoʹ inbí thaa dinnáʹ dihaydi tobá kaykhanwówá thaa nanân wänboʹ, gá hânʹoe Moses-di han wovâyâyôndân. (Moses-á i páadéʹi wínamuupí nãʹin khuu iʹandiʹ, hewänbo in shánki hânʹoeʹindáho hanho dívíʹan.)

23 Nää wí enúkáy nãʹin k'eweʹ taadi óetaaʹoʹ kaykhanwówá thaa nanân wänboʹ, hedânho Moses-ví tsontu wívînʹaʹginhánú-ípídí. Hedí háadan handi naa-ádi ítʹay wí sen túuʹú t'ähkíbo dônehkháaʹandi kaykhanwówá thaa nanân wänboʹ?”

24 Wí hääwí háa puwädi nakeet'óe'in bînwänpimû'dìbo' wesebo wí'ítúnípi, 'Kinnân namuu,' hewänbo páadé áyîngidi bînnuwä'í-á háa namuu'in, hedânho únkoedí-í ítúnídí ta'gendi háa namuu'in."

T'owa ditsikapo', "Ti Jesus-ân i to'wí namuu Yôesi Tádádí óesogekhâymáa'i' t'owa ovây'aywoenídí?"

25 Wên t'owa ee Jerusalem diwe'in ditû, "Ti ná'i sen i to'wí na'inbí tsonnindi óehéyi'in dida'i wínamuupí'an?

26 Binmú'dí, hä'in t'owa t'ähkívi páadépiye' ihí'máa, hedí to'wí wänbo háabo wínatû'pí óewóyi'nídí. Tigú in tsonnin dívíwhäyunde ná'i-ân namuu i to'wí Yôesi Tádádí óesogekhâymáa'i' t'owa ovây'aywoenídí.

27 Hewänbo kavêe i-á wínamuupí. I to'wí Yôesi Tádádí óesogekhâymáa'i' t'owa ovây'aywoenídí na'ää ihaydá, to'wí wänbo wí'úhanginnánípi wähäwi namuu'in, hewänbo t'ähkídíbo gínhanginná wähäwi ná'i sen namuu'in."

28 Jesus-di i méesate hay'i iwe ovâyhá'o' ihaydi kaygi ovâytu'an, "Ítû' úhanginná to'wí omuu'in hedá wähäwi omuu'indá. Naa wí'bo opichanpóedíbo wó'ääpí. I to'wí naa dísandi' ta'gendi nawówayi', hedí undi wíwíntaapí,

29 hewänbo naadá dótaa, gá iví'wedí o'äädân, hedá idá dísan."

30 Jesus-ví hí' ûnmuudi óepankéyi'in dida', hewänbo óekéyi' ihaydi wa' wí'únnáhpídí to'wídí wänbo wí'óeyâ'pí.

31 Hewänbo báyéki' t'owa iwe diyí'in iví'piye' dívíwhäyu. Kin ditû': "I-ânkun i namuu Yôesi

Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí. Wíyá to'wí-á há'to na'ǎǎ-í shánkí báyéki pínán ikeeyamídí nǎ'i senbí'wedí."

Jesus óepankéyi'in dida'

32 In Pharisees dit'oe in t'owa nǎ'i hǎäwí Jesus-ví'gedí dívíkaahí'máadí, hedího indádí hedá in owhá'p'ó'dédí'indádí wên sundado i méesate hay'i dáy'áyí'do'in ovâysan óepankéyídí.

33 Jesus-di in t'owa ovâytu'an, "Hây tǎhkída' undádí dáywóyí'ní, hedáhá' owáymán i díсандивí'wepiye'.

34 Hedáhá' undá dínuwǎ-í, hewänbo há'to díshaa-í. Wáy naa omán diwepiye' wí'únpuhkoedí-ípi'."

35 In Hudíyo tsonnin dívítu'an, "Wáypiyan nǎ'i sen namán? Natû' há'to áysháa-í gin. Ti namán gáhân wáy in Hudíyo diwadekw'ó' deeyepiye', in Hudíyo dimuupí'in t'owaví yâa natháa-ídí, hǎ'in Hudíyo dimuupí'in ovâyhá'amídí?

36 Idi dítu'an, 'Undi dínuwǎ-í hewänbo há'to díshaa-í. Wáy ochangít'óe iwepiye' wí'únpuhkoedí-ípi'. Hännangú iví hí' ûntu'da'?"

P'oe nawówátsipäyi' i'gedí Jesus-di ovâytu máa

37 I t'ǎ'gi shánkí'dí thaa-á shánkí hay'i thaa namuu, hedí Jesus iwe nawindi kaygi ovâytu'an, "To'wí nap'oesá'aadi naví'piye' na'ǎǎ-í isuwǎ-ídí.

38 Yôesi Tádáví tǎ'nin diwe kinnân nata'muu: To'wên naví'piye' dívíwhäyunde'inbí pí'nǎ khó'yé wí p'o'k'ay waagibá dâymáa, hedí i p'oe-á nawówátsipäyi'i namuu."

39 I p'oe i'gedí ihée'andi-á i Yǎ'dâa'i P'oe waahâ-ân namuu, hedí to'wên iví'piye' dívíwhäyunde'in

i Yä'dâa'i P'oewaahâa dâykéyí. Hewänbo ná'i Yä'dâa'i P'oewaahâa-á wa'di wí'ovâymägipí, Jesus wa'di makówápiye' wínapéepídí.

In t'owa wêege'in dipóe

⁴⁰ In t'owa ná'in ovaytumáa'in dit'oe ihaydi wáy wên ditú, "Ta'gendi ná'i-á Yôesi Tádáví tukhe'bi' âytsíkha'máa'i namuu."

⁴¹ Hewänbo wây-á ditú, "I-á namuu i to'wí Yôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí." Hedá wá' wây-á ditú, "Hewänbo i to'wí Yôesi Tádádí óesogekhâymaa'i' t'owa ovây'aywoenídí Galilee-wi wínamúnípi.

⁴² Ti Yôesi Tádáví ta'nin diwe wínatúhpí'an, i to'wí idi óesogekhâymaa'i' t'owa ovây'aywoenídí David-ví ây iwedi'ibá namúní, hedá oe Bethlehem-dá na'aypuyägit'óe, i búu'ú'ay David na'aypuyä iwebá."

⁴³ Hediho in t'owa Jesus-ví'gedi handá' wídíví'ánshaamaapídí wêege'in dipóe.

⁴⁴ Wáy wêndi óepankéyí'in dida', hewänbo to'wídí wänbo wí'óeyâ'pí.

In Hudíyoví p'ó'dédí'in Jesus-ví'piye' wídívíwhâyundepí

⁴⁵ In méesate'in sundado diwáymää in owha' p'ó'dédí'indá hedá in Pharisees-á dikw'ó' diwepiye', hedi in sundado ovâytsikáyin, "Hedi háadan i sen wíwînmaapí?"

⁴⁶ Indi in Pharisees ovâytu'an, "Hänhay wänbo wí to'wí wí'ihée'anpí hä'i sen ihée'o waagibá."

⁴⁷ In Pharisees-di ovâytsikáyin, "Ti un wá' in ta'gen namuu iwedi idi wovâyya'a'an?"

48 Ti wí'únhanginnáhpí'an wí' wänbo na'in tsonnindá hedá na'in Pharisees-á iví'piye' wí'íwíwhäyundepí'in?

49 Yôesi Tádádí nă'in t'owa iví'piye' dívíwhäyunde'in ovâytuchänukhâymaa, indá i tsontu Moses ita'nandi widâytaapí."

50 Wí sen in diwedi Nicodemus gin nakháwă'idi ovâyhée'an, i-á hănhaybo Jesus-ví'piye' namăă'i' namuu.

51 Kinnân ovâytu'an: "Wígínkoedipí gitúnídí háa wí to'wí híwó' háa híwó'pí i'annin páadé iví tuu git'oepídíbo', hedá háawên i'annindá gínhanginpóepídíbo'. Na'inbí tsontu kî'min gínmuupí'an."

52 Indi óetu'an, "Háadan igí' bikhăge'hée'o"? Ti u wá' Galilee iwe'ibá unmuu gáhân? Áyîngidí Yôesi Tádáví ta'nin mântu'amí, hedân ûhanginpúwí wí' wänbo wí Yôesi Tádáví tukhe'bi' Galilee-wi wínamuupí'in."

I kwee wíyá kweeví sendádí it'aywó'nandi'

53 T'ăhkídíbo inbí'piye' dívíweeho'.

8

1 Hewänbo Jesus-á oe Olive Okú gin dâytu'o' iwepiye' namăă.

2 Wíyá tháwän hé'díbo' i' méesate hay'i eepiye' nawáymăă. Báyékí t'owa ûnpówádí indádí isóge hedí ovâyhá'an.

3 Hedí in Hudíyoví kuuu dâyhá'o'indádí in Pharisees-ádí wí kwee Jesus na'ăn diwepiye' óeho'. Nă'i kwee-á wíyá kweeví sendádí

dänt'aywó?dodi óekê?. In t'owaví páadépiye? óekwínu?an,

⁴ hedi indi Jesus óetu?an, “Háhkandi?, ná?i kwee-á wiyá kweeví sendádí dänt'aywó?dodibo? óekê?.

⁵ I tsontuu Moses ita?nan diwe kinnân díyôn: Wí kwee kin i?ó?i? âyk'usâyuhéyí?in gínkhây?ä?. Heyâa u, hân úchanpo??”

⁶ Ná?in Jesus óetu?an óetayi?nídí wên háawên híwó?pí?in natuhpée-ídí hedânho ónt'aywó?dichänú-ídí. Jesus it'äädí oe nange iví mankhúdí hääwí ita?nan.

⁷ Hewänbo ihayda? óetsikáyinde?, hediho? idaygi?andi ovâytu?an, “Wénä wí unbí?wedi wí?it'aywó?nanpí?dí, idân i kwee páadé óek'usâyú-í.”

⁸⁻⁹ Hedi wiyá it'äädí oe nange iwáyta?nan. In senä? i kwee óets'úde?in ná?in dit'oedi wí?íngin t'áhkí iwedi dipee, in shánkí saydôe páadé, hedi Jesus-ádí i kwee-ádí wí?bo iwe dawindi oványoe?an.

¹⁰ Jesus wiyá idaygi?andi i kwee óetsikáyin, “Wáyho in ton? Tí wí? wänbo wínatúhpi?an wóetuchänú-í?in úkhây?ä??”

¹¹ I kweedi óetu?an, “Mä?mää, to?wí wänbo háabo wínatúhpi.” Jesus-di óetu?an, “Naa wänbo-á yoe. Hediho ópûn, nää iwedi páadépiye? wiyá wívit'aywó?namípi.”

Jesus natú wí kohthay waagi?bá namuu?in

¹² Jesus wiyá ihée?andi in t'owa ovâytu?an, “Naa wí kohthay waagi?bá omuu t'owa t'áhkígí?. To?wí naa-ádí nayí?i há?to khuu i?ge nayêení, hewänbo i kohthay nawówátsipäyí?i? imá?ve-í.”

13 In Pharisees-di óetuʼan, “U-á wíʼbo uvíʼgedi bipihíʼmáa, hedânho háa untûʼnin toʼwí wânbo wíʼúnhâyʼâhpi iwihâyú-íʼin.”

14 Jesus-di ovâytuʼan, “Tobá wíʼbo navíʼgedi wâytuʼan wânboʼ, háa naadi wâytuʼan waa taʼgen namuu, gá naa dîhanginnândân wâhââdi oʼââʼin hedá wâhââpiyeʼ omännindá. Hewânbo undá wâhââdi oʼââʼin háa wâhââpiyeʼ omännin wíʼúnhanginnâhpi.

15 Undi t'owa bînwânpimúndedibo bînt'aywóʼdichânundeʼ. Naadá toʼwí wânbo wíðonchânundepí.

16 Hewânbo wí toʼwí dônchânudáhoʼ, híwóʼ dáyʼamí, gá wíʼbo wíðáyʼopídân, hewânbo i dísandi-ádí naa-ádí handáʼ gatúʼ.

17 Unbí tsontuu taʼnin diwe wânbo kinnân nataʼmuu: Wí toʼwí óetsondiwekán dihaydi wên wíyedi handáʼ ivíʼgedi datúʼdáhoʼ, únhâyʼâʼ úvíwihâyú-íʼin háa datú waa taʼgen namuuʼin.

18 Naa i wíʼ omuu navíʼgedi dáypihéeʼoʼiʼ, hedá naví Tádá dísandiʼ wáʼ navíʼgedi ihéeʼoʼ.”

19 Indi óetsikáyin, “Wáyhoʼ uví tádá?” Jesus-di ovâytuʼan, “Undidá naa wíðítaapí, naví Tádá wânbo-á wíðíntaapí. Naa dítaadáhoʼ, naví Tádá wáʼ dîntáa-íwân.”

20 T'âhki náʼin Jesus natú i méesate hayʼi ee ovâyháʼo ihaydi, i châʼ nateʼkw'óʼdi íve núʼ nanáʼ diwe. Hedí toʼwí wíðí wânbo wíʼóepankêʼpí, ihaydi waʼdi wíʼúnpóepídí óekéyídí.

Jesus natú wáy namän dipiyeʼ in t'owa wíðínkoedí-ípí dimú-íʼin

21 Jesus wíyá ovâyhée'andi ovâytu'an, "Naa nâwedi omän, hedi undi dítuwâkhây máa, hewänbo unbí t'aywó'di wa'di bînmáadíbo' íchuwagít'óe. Wáy omän diwepiye'bá wí'únkoedí-ípí ímu-í'in."

22 Hediho in Hudíyoví p'ó'dédí'in dívítu'an, "I natú wáy i namän deepiye'bá wígínkoedí-ípí gimú-í'in. Háadan kin natú? Ti wí'bo ikhe'khây máa gáhân?"

23 Idi ovâytu'an, "Undá nää áagéwin ímuu, naa-á oe kw'áyewi-á. Undá nää oepáa k'aydiwindá' ímuu, naa-á yoe.

24 Hedânkun naadi wâytu'an, unbí t'aywó'di bînmáadíbo' íchuwagít'óe, hedi to'wí naa omuu'in úvíwhây undepídáho ta'gendi unbí t'aywó'di bînmáadíbo' íchuwagít'óe'in únpúwí.

25 Hedi óetsikáyin, "To-an unmuu?" Jesus-di ovâytu'an, "Naadi páadédíbo wâytu máa to'wí omuu'in.

26 Wíyá báyéki háäwí unbí'gedi otúní'i naa dómáa, hedá báyéki híwó'pí' úví'andi namuudi naa dínkoedi wây't'e'p'íde-ídí. Hewänbo háa i dísandiví'wedi ot'oe'inda' t'ähki t'owa dovâytu'o', hedi i-á in ta'genda' ihée'o'."

27 Hewänbo nâ'in Húdíyoví p'ó'dédí'in wídika'pówápí i óesandi-á Yôesi Tádá namuu'in.

28 Hediho Jesus-di ovâytu'an, "Owáy naa t'ähki t'owagi' o'aypuyä'i' undi dít'óhtägetege ihaydáho' únhanginnáni to'wí naa omuu'in, hedá únhanginpúwí naa wí'bo háawên wídáy'opí'in, hewänbo háa naví Tádádí díhá'andida' dáyhée'o'.

29 I dísandi' naa-ádí nayi'. Wí'bo wídíyoe'anpí, gá naa-á háädi wänbo t'ähki i óehíhchando'ida'

dáy'odân.”

³⁰ Hedi kin ovâyhí'máa ihaydi báyéki t'owa iví'piye' dívíwhäyu.

To'innan ta'gendi Abraham-bí ây dimuu?

³¹⁻³² Jesus-di nă'in Hudíyo iví'piye' dívíts'anwhäyu'in ovâytu'an, “Naví hí' hăädi waa dîn'a'ginhondáho?, ta'gendi naví'wedi ihâhpúwí'in ímuu, hedá únhanginnání hăäwí in ta'gen namuu'in, hedi pan waagi'inbá wiyá wí'ímúnípi.”

³³ Hedi óetu'an, “Na'indá Abraham-bí ây iwedi'innân gimuu. Na'indá hănhay wänbo to'wênbí pan wíginuupí. Hedi háadan untú pan waagi'inbá wiyá wíginúnípi gin?”

³⁴ Jesus-di ovâytu'an, “Ta'gendi wâytumáa, to'wên t'ăhki dívít'aywó'kanhonnindá, t'aywó'didi ovâymáadi pant'ôe'in waagi'in dimuu.

³⁵ Wí to'wí pant'ôe'i namuu'i-á iví tsondiví k'aygi iwe hăädi wänbo t'ăhki wínachə'nípi, hewänbo i tsondiví ay ûnmuu'i-áho hănhay wänbo t'ăhki k'aygiwi-ân namuu.

³⁶ Hedi naa Yôesi Tádávi ay omuu'idi unbí t'aywó'di iwedi wâywhima'p'ădidáho?, ihaydibâa ta'gendi íwhima'p'ăni.

³⁷ Naa dínhanginná un Abraham-bí ây iwedi'in ímuu'in, hewänbo undá ída' díhéyi'in, gá naví hí' unbí pí'nă khó'yé wívîn máapídân.

³⁸ Háa naví Tádádi dínkeyannin naadi wâytu'an, hewänbo undá háa unbí tádávi'wedi ít'oe waagibá úvíkanhon” kin Jesus-di ovâytu'an.

³⁹ Hediho indi óetu'an, “Abraham-dá na'inbí hăn'oe'i? tádá gínmuu.” Jesus-dá ovâytu'an,

“Abraham-bí ây ta'gendi ímuudáho?, háa Abraham í'an waabá úví'âamíwän.

40 Hewänbo nää undidá dihéyí'in ídá?, tobáháa in ta'gen naví Tádáví'wedi ot'oe'inda? wâytu'an wänbo?. Abraham-dá ha'wâa wí'i'anpí.

41 Undá háa unbí tádá í'o waabá úví'o?." Hedi óetu'an, “Tádápí'in ây wíigimupí. Wí'da? wí tádá gín'än, í-á Yôesi Tádá namuu.”

42 Jesus-di ovâytu'an, “Yôesi Tádá ta'gendi unbí tádá únmuudáho?, naa díséegí-íwän, gá iví'wedi o'äädân, hedânho nää-á näwe oyi?. Naa opichanpóedíbo wó'ääpí, idân naa dísan.

43 Háadan wí'íka'póya'pí háa wâytmáa'in? Gá naví hí? wí'ít'óyanda'pídân.

44 Penísendi-ân unbí tádá únmuu, hedi undá íkanda? háa unbí tádá nada? waa. Páadedí waabo nää iwehay Penísendi-á t'owa t'akhanu'i namuu, hedá in ta'gen namuu'in iví pí'ná wí'ihonpídí iwedi ihänge'o?. Häädi wên hôeyó natú ihaydá háawi namuu'in ipikeeyo?, gá wí hôeyó'i namuudân, hedá in dihôeyó'inbí tádá-á dínmuu.

45 Hewänbo naadá in ta'gen wâytu'o?, hedânho wídnwhäyundepí.

46 Wénä wí-an un ta'gendi ítúní naa dáyt'aywó'nannin? Tóebo yoe. Hewänbo naadi in ta'genda? wâytmáa, hediho háadan wídnwhäyundepí?

47 Wí to'wí Yôesi Tádáví? únmuu'idá iví hí? ónt'óyande?. Hewänbo undá Yôesi Tádáví'in ímuupídânkun wívînt'óyandepí” kin Jesus-di ovâytu'an.

Hän'oe Abraham-di Jesus óemû?

48 In Hudíyoví p'ó'dedí'indi óetu'an, "In ta'gen gitúhpi'an, u-á Samaria-wi waagi'ba unmuu, na'inbí khuu wínâa'a'ginpídí, hedá wí yä'dâapî' p'oewaahâadi wóemáa."

49 Jesus-di ovâytu'an, "Naa wí yä'dâapî' p'oewaahâadi wídímáapí. Naa naví Tádáví'gedi híwó'da' dáyhé'o', hewänbo undá naví'gedi híwó'pí úvihí'máa.

50 Wí'bo wó'da'pí otúní'in naa hay'i omuu'in. Yôesi Tádá-ânho namuu i nada'i kin natúní'in, i-áho natû' háa undá in ta'gen bînmáa'in hediháa naa-á.

51 Naadi ta'gendi wâytumáa, wí to'wí naví hí' dîn'a'gindo'i-á chuwa iwe há'to napówá-í."

52 In Hudíyoví p'ó'dedí'indi óetu'an, "Nábáha' gínhanginná wí yä'dâapî' p'oewaahâadi wóemáa'in. Abraham nachuu, hedá t'âhki in Yôesi Tádáví hân'oe'in tukhe'mindá wá' dit'ahán. Hebo u-á untû' wí to'wí uví hí' i'a'gindo'i há'to hânhay wänbo chuwa iwe napówá-í.

53 Ti na'inbí hehääwi thehtáy pahpâa Abraham-bí shánki hay'i unmuu gáhân? I-á hedá Yôesi Tádáví tukhe'mindá dit'ahán. To-an u' unmuu gân un'ánde'?"

54 Jesus-di ovâytu'an, "Naa wí'bo hay'i dáypipaadáho' háagi' wänbo wínachä'muupí. Hewänbo naví Tádádân naa hay'i dípaa, hedí ítû' i-ân unbí Yôesi únmuu.

55 Undidá hânhay wänbo wívîntaapí, hewänbo naadá i dótaa. Wídótaapí gin otúdáho naa wí hôeyó'i' omúní, un waagibá. Hewänbo naadá ta'gendi dótaa, hedí iví hí' dôn'a'gindo'.

56 Unbí thehtáy pahpâa Abraham nahíhchäa

gá i thaa o'ää'i' ipuwäkhây máadân, hedi imû' ihaydiho nahihchanpõe."

57 In Hudíyoví p'ó'dédí'indi óetu'an, "P'ánántä paayo'i wänbo wa'di wú'muupí. Hândidan Abraham nâamû'?"

58 Jesus-di ovâytu'an, "Ta'gendi wây tumáa, wa' Abraham na'aypuyäpídíbo naa oyihó'."

59 Hediho dâyk'uuwóehógi óek'usäyuhéyídí, hewänbo i meesate ívedí kaadíbo napee.

9

Jesus-di wí sen tsít'aa'i na'aypuyä'iví keetan óemägi

1 Jesus oe p'óegé wáy namändi wí sen óemû', i-á tsít't'aa'ibo na'aypuyä.

2 Jesus-ví khäge'nindi óetsikáyin, "Háhkandi?, ti nã'i sen wên t'aywó'nin i'andân, háa iví tádá'in dânt'aywó'nandi tsít't'aa'i na'aypuyä?"

3 Jesus-di ovâytu'an, "Wên t'aywó'nin i'annin namuudi kin wí'ûnpóepí, háa iví tádá'in dânt'aywó'nandi wänbo-á yoe. Nã'indá ûnpóe hedânho Yôesi Tádádí wên háawên ôn'amídí, hedi kindídi nakeepúwídí Yôesi Tádá-á nakay'in.

4 Thaadi t'owa dívít'ôe'amígî' naná, khu'déedá yoe. Hedi hanbá nää-ân naná i naa dísandiví t'ôe ívít'amídí wa'di gínkoedidíbo?, gá owáy wí thaa naná' diwe na'in wíyá há'to gínkoedí-í ívít'ôe'amídí. *

* 9:4 Kin natú ihaydi Jesus natu'da?, wáyyédí t'óegí' naná, wáyyédá wígínkoedípí ívít'ôe'amídí, hedi wa'di naná i-á it'ôe'amídí, gá óehéyí ihaydi wa'di wínanáhpídân.

5 Wa' nää oepáa k'aydi oyidibo naa wí kohthay t'ähki t'owagi' waagi' bá omuu."

6 Kin natú ihaydi ee nange isóp'ohén, hedí iví só'p'oedi wí nap'o'ay ipaadi i sen natsí't'aamuu'i tsée eedi óe'äyü.

7 Hedáhá' óetu'an, "Ya' ópûn oe p'obú'ay iwepiye', Siloam kin dâytu'o'i', hedí uví tsée män'owídi-í. (Nä'in kháwă Siloam-dá natú'da' "óesandi?" gin.) Hedího ì sen namäadi i'owăă, hedí iwáybun dihaydiho' iví keetan imáa.

8 In to'wên i senbí tso'wa dithaa'in hedá in to'wên ihääda'sógéndedi óemû'in dívítsika'máa, "Ti ná'i i to sen ihääda'sógénde'i wínamuupí'an?"

9 Wên ditú, "I-ânkun namuu." Wây-á wëndá ditú, "Yoe" gin, "i waagibá ûnwânpichaa." Hewânbo i sendá natú, "Naa-ânkun i omuu."

10 Hedího óetsikáyin, "Hândidan handi uví keetan mánkê'?"

11 Idi ovâytu'an, "Wí sen Jesus gin nakháwă'i wí nap'o'ay ipaa, hedí naví tsée eedi dí'äyü, hedí ditú'an oe p'obú'ay Siloam gin dâytu'o' iwe dáy'owídi-í. Hedího' omäadi dáy'owăă, hedí naví keetan donkê'."

12 Óetsikáyin, "Wáyho i'?" "Gáwáy" gin ovâytu'an.

In Pharisees-di i sen natsí't'aamú'de'i' óehí'máa

13-14 I thaa Jesus i nap'o ipaadi i sen natsí't'aamú'de'iví keetan óemăgi ihaydá Hudíyoví kaykhanwówá thaa naná. Hedího to'wëndi in Pharisees-ví'piye' i sen óeho' indi óehée'ămídí.

15 In Pharisees-di wá' óetsikáyin hádídan iví keetan ikê'in. Idá ovâytu'an, "Wí sendi nää tsée eedi dínap'o'äyü, hedá dáy'oewää, hedi nää dínkeepóe."

16 Wáy wên in Pharisees ditú, "I sen kin i'andi-á Yôesi Tádádí wí'ônk'û'pí, gá nã'i kaykhanwówá thaa wí'i'a'ginpídân." Hewänbo wây-á wëndá ditú, "Wí to'wí t'aywó'to'i namuu'i kí'bi pinnán há'to ikeyyamí." Hediho wêege'in dipóe.

17 Hedi wiyá in Pharisees-di i sen natsí't'aamú'de'i' óetsikáyin, "Heyâa ü, hân iví'gedi úchanpo'? Ü-ân unmuu uví keetan mänkê'i'?" Í sendi ovâytu'an, "I-á Yôesi Tádáví tukhë'bi namuu."

18 Hewänbo in Hudíyoví p'ó'dédí'in wídívíwhäyupí nã'i sen ta'gendi natsí't'aamuuwän hebo nää ünkeepóe, hediho' iví tádá'in ovântukánnan iví'gedi oväntsikáyí'nídí.

19 Hedi oväntsikáyin, "Ti unbí ay nã'i dänmuu? Ti tsí't'aa'i na'aypuyä'in datúní? Hádídan handi nää ünkeená'?"

20 I senbí tádá'indi ovâytu'an, "Gänhanginnândákun na'inbí ay gänmuu'in hedá tsí't'aa'i na'aypuyä'indá.

21 Hewänbo háadí nää ünkeená'nin wígänhanginnáhpí, hedá wá' wígänhanginnáhpí to'wídí óekeetanmägi'in. Bintsikáyí'be i'. Senho namuu. Igí' wí'bo ipihée'amí."

22 I senbí tádá'in in Hudíyoví p'ó'dédí'in dänkhuwôeda'máa, gá dáywéhpêe'andân i méesate ee ovâytsudekhâ'amídí to'wên ditú'nin Jesus-á namuu i to'wí Yôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí.

23 Handidânkunho datú, “Senho namuu, hedihobintsikáyí’be i’.”

24 Hedihowáygingí’ i sen natsí’t’aamú’de’i’ óets’údedi óetu’an, “Yôesi Tádáví páadépiye’ uví tuu bimääni in ta’gen untúnídí. Gínhanginná nã’i sen iví’gedi bihéé’andi-ân t’aywó’to’i namuu’in.”

25 Idi ovâytu’an, “Naa wídînhanginnáhpí háa t’aywó’to’i namuu’in háa yoe, hewänbo nã’in ta’gendi dînhanginná: Tobáháa händídi otsí’t’aamú’de wänbo’, nää-á dînkeená.”

26 Hedihóetsikáyin, “Hânnan wóe’an? Hândidan wóeeketanmägi?”

27 Hedi ovâytu’an, “Wâytu’anho’, hewänbo wí’úvít’óyanpí. Háadan wíyá ít’oe-í’in ída’? Ti ída’ gáhân un wá’ idi wovâyhá’amí’in hedânho iví’piye’ úvíwhâyú-ídí?”

28 Indi i sen hääwí nachä’muupí waagi óehéé’andi óetu’an, “Û-ân hä’i sendi wóehá’o’i’ unmuu. Na’indá Moses-ví hí’dí díhá’anninnân gimuu.

29 Yôesi Tádádí Moses óehéé’annin gínhanginná. Hewänbo hä’i sendá, wígínhanginnáhpí to’wídí óesannin.”

30 I sendi ovâytu’an, “Whâyupíwó’nin namuu. Tobáháa naví keetan idi dímägi wänbo’ un wí’únhanginnáhpí to’wídí óesannin.

31 Gínhanginná Yôesi Tádádí in t’aywó’to’in wí’ovâykhäge’dopí’in híwó’ díví’amídí, hewänbo in to’wên óe’a’gindo’indá hedá to’wên háa natú waa díví’o’indá, innânho idi ovâykhäge’do’.

32 I nan oepáa nakhí’yen dihaydi waagibo nää pu’wahaydi to’wí wänbo wí’ûnkoedipí wí tsí’t’aa’i na’aypuýä’iví keetan óemäänídí.

33 Hã'i sen Yôesi Tádádí óesanpídáho há'to ûnkoedí-í háawên wânbo i'amídí."

34 Indi óetu'an, "U-á t'aywó'to'ida'un'aypuyä. Ti un'ánde gáhân u úkoedi'in na'in díhá'amídí?" Hedi iwáygedí óekhēpiyedi óekhâ'an i méesate ee wiyá nats'únídí.

In to'wên tsí't'aa'in waagi'inbá dimuu'inbí'gedi Jesus ihé'an

35 Jesus ûnhanginpóe i sen óekhēpiye'in, hedi óenuwädi óeshaa, hedi óetsikáyin, "Ti i to'wí t'ähki t'owagi' na'aypuyä'ivi'piye' biwhäyunde?"

36 I sendi Jesus óetsikáyin, "Mä'mää, to-an nã'i to'wí namuu, t'ähki t'owagi' na'aypuyä'i'? Dítu'an to'wí namuu'in, hedânho naa dínkoedí-í ivi'piye' dáwhäyú-ídí."

37 Jesus-di óetu'an, "Udi nâamû'ho?. Naadi wihí'maa'i-ân i omuu."

38 I sendi óetu'an, "Na'inbí Sedó, naa uvi'piye' dáwhäyunde?" hedi Jesus-ví páadépiye' idé'gendisóge.

39 Jesus natú, "Naa nää oepáa k'aydipiye' o'ää hedânho nakeepúwídí to'wên híwó' dívíkanhonnin dimuu'in hedá to'wên híwó'pí dívíkanhonnin dimuu'indá. Naa o'ää in to'wên wíðây múndepí'in dínhanginná'nin dínkeepúwídí, hedá in to'wên dínkeet'óe gin di'ánde'indá ditsí't'aamuu waagibá dipúwí."

40 Wên Pharisees iwe tso'wa diwinnindi óetsikáyin, "Ti un'ánde gáhân na'in wá' gitsí't'aamuu'in waagi'inbá gimuu?"

41 Jesus-di ovâytu'an, "Ítsí't'aamuu gin ûnhanginnândáho?, t'aywó'di wíwînmá've-ípí.

Hewänbo nää ítû? únkeet'óe gin, hedihó wa?di unbí t'aywó?di wíwovâyâyâ?anpí.”

10

I k'úwá áyí?di-ádi iví k'úwá-ádi inbí?gedi Jesus-di ovâytu?an

¹ “Naadi ta?gendi wâytu máa, wí to?wí kw'áayédi oe k'úwá phékhkaa búge nats'û?di i phékhkaa phódi i?gedi nats'úníví?wedi, i-á wí sänbida? namuu.

² Hewänbo i to?wí khaa phódi i?gedi nats'úya?di-á i k'úwá áyí?di namuu.

³ I to?wí in khaa phódi i?áyín máa?idi i k'úwá áyí?digí? ónhuude?, hedí i k'úwá áyí?didi in k'úwá ovâykháyä?dedi iví tuu dit'oedi in khaa phódi i?gedá ovâypahpiyende?.

⁴ T'ähkí iví k'úwá i khaa búgedi ovâypiye ihaydi inbí páadépiye? namä?, hedí indá iví tuu óntaadi únwóemä?.

⁵ Indá wíyá to?wí dâytaapí?ví?di há?to diwóemu-í, hewänbo iví?wedi disháni, gá wíyá pí?wívi tuu wí?óntaapídân.”

⁶ Kin Jesus-di k'úwávi?gedi in Pharisees ovâyhée?an háäwí ovâyhá?amídi, hewänbo wídika?póya?pí háa natu?da?in.

Jesus-á i híwó?di k'úwá áyí?di namuu

⁷ Hedihó wíyá ovâyhée?andi kinnân ovâythayyan: “Ta?gendi wâytu máa, wên phékhkaa phódi waagi omuu in k'úwágí?.

⁸ Báyéki in naví páadé di?ä?in sänmin waagi?inbá dimuu, hewänbo in t'owá naví k'úwá waagi?inbá dimuu?indi wí?ovây't'óyanpí.

9 Naa wên khaa phódi waagi'inbá omuu, hedá in navi'piye' dívíwhäyunde'in wên k'úwá in phékhkaa búge dits'ú'nin waagi'inbá-á dimuu. Hedi k'úwá dipi' inbí koegi' dâysháa-ídí hedá wiyá dits'úya' waagibá, in navi'piye' dívíwhäyunde'in ovây'aywoeni hedá hääwí dîntáy'i-á dâymá've-í.

10 Wí sänbi'-á na'ä' in k'úwá ovâysänhónídí hedá ovây't'ahánú-ídá, hedá ovâyhá'dännamídá. Hewänbo naa-á o'ää t'owa dovâywówátsimäänídí, hedi ná'in wówátsi dovâymä'i-á shánkí híwó'nin namuu.

11 "Naa-á híwó'di k'úwá áyí'di waagi'ba omuu. Wí híwó'di k'úwá áyí'di-á nakhâymuu iví wówátsi iví k'úwágí'in imäänídí.

12-13 Wí to'wí ik'úwá'áyí'namídí óewá'ánde'i-á i kodí'di k'úwá áyí'di wínamuupí, hedi in k'úwá-á iví'indá wí'ünmuupí. Hediho wí khuyyó na'ädi imúndedi nashánde', gá wá'âadida' it'ôe'odân, hediho in k'úwádí ta'gendi wâhphade wí'ôe'âyîngimâhpí. Hediho i khuyyó na'äädi in k'úwá ovâykhugihónde hedá ovâywadeyiyénde'.

14-15 Naa i híwó'di k'úwá áyí'di waagi'ba omuu. Navi Tádádí naa dítaa, hedá naadá i-á dótaa, hedi hanbá in navi'in dînmuu'in dontaa, hedá indidá naa-á dítaa, hedi in dimuudi navi wówátsi wänbo dáymääní.

16 Wây-á t'owa näwewin dimuupí'in diyí', indá wá' navi k'úwá waagi'inbá dimuu, hedi naa dînhây'ä' in wá' dovâywé'ge'amí'in. Indá navi tuu dînt'óyaaní, hedi in wé'ge'indádí wí'dä' dipúwí, hedá wí'dä' wí áyí'di dínchä'ní.

17 "Navi wówátsi dáymääní hedá donwáykéyí. Handidânkun navi Tádádí naa díséegí.

18 To'wídí wänbo naví wówátsi wídíkwee-ípí. Naví wówátsi-á wí'bo dáypäkhây máa. Naa dínk'óe naví wówátsi dáymäänídí hedá donwáykéyídá, gá naví Tádádí díyôndân kin dáy'amídí."

19 Jesus kin natú ihaydi in Hudíyo inbí ánskaa iwe wêege'in dipóe.

20 Báyéki kin ditú, "Wí yä'dâapî' p'oewaahâadi óemáa hedá bondoe'i-á namuu. Heháadan bînt'óyande'?"

21 Hewänbo wây-á wëndá ditú, "Wí to'wí wí yä'dâapî' p'oewaahâadi óemáa'i há'to ihée'amí ná'i sen ihée'o waagi. Hedá wá' ti wí yä'dâapî' p'oewaahâa ûnkoedi wí natsí't'aamuu'iví keetan óewáymäänídí? Hedân yoe."

In Hudíyodi Jesus óeyoegi'an

22 Te'núdí naná' dihaydi oe Jerusalem búu'ú dínshánkî'dipóe, háa i méesate hay'i hân'oe dáywáytege waa dín'ánskaa-ídí.

23 Jesus ná'i méesate iwe nayi', ee Solomon-bí pohtâa gin dâytü'o' i'ge.

24 In Hudíyoví p'ó'dédí'indi óebûukê'di óetu'an, "Hâadi pu'wahay-an na'in dítíkhakankhây máa dítü'âamídí to'wí unmuu'in? I to'wí Yôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí unmuudáho', náäbo thay'eedi dítü'an."

25 Jesus-di ovâytu'an, "Naadi wâytu'anho', hewänbo wí'úvíwhâyundepí. T'âhkí pínán t'óe dókanhondi-á naa dáy'o' gá naví Tádádí dínk'û'dân, hedího háa naa dáy'o'indibo wovâykeeyo' to'wí omuu'in.

26 Hewänbo naví k'úwá waagi'inbá wí'ímuupídího wí'úvíwhâyundepí.

27 In to'wên naví k'úwá waagi'inbá dimuu'indi naví tuu dînt'óyande', hedi naadá in dovâytaa, hedi naa díyuumá',

28 hedi wówátsi nahánde'pí'in dovâymä', hedi há'to hánhay wänbo diháani, hedá há'to-á to'wídi wänbo naví mangedi ovâyhóní.

29 Naví Tádádí in dímägi, hedi i-á t'ähkívi shánki hay'i-ân namuu, hedi to'wí wänbo wí'ûnkoedipi naví Tádávi mangedi ovâyhónídi.

30 Naa-ádi naví Tádá-ádi wí'da' gamuu."

31 Wíyá in Hudíyoví p'ó'dédi'in dâyk'uuwóehógi óek'usâyuhéyídi.

32 Jesus-di ovâytu'an, "Báyéki híwó'di hääwi bînmúnígî' naa dó'an, naví Tádádí dítu'an waagi. Hedi wé'in hääwên dáy'annin namuudan nää naa dík'usâyukhâymaa?"

33 In Hudíyoví p'ó'dédi'indi óetu'an, "Na'indá wên háawên híwó'nin bi'annin namuudi wíwík'usâyukhâymaapi, hewänbo a'ginháhpíwó'di Yôesiví'gedi bihí'máadânho wík'usâyukhâymaa. U-á t'owada'mân unmuu, hewänboänbo untú Yôesi unmuu gin."

34-35 Jesus-di ovâytu'an, "In ta'nin ungî' wovâyta'nannin diwe natû'pi'an, Yôesidi in tsonnin ovâytu'an i waagi'inbá dimuu. Hä'in t'owa Yôesidi hân'oe iví tuu ovâymägi'in han ovâytu'an, hedi iví hí' hánhay wänbo t'ähki ta'gen ûnmuu,

36 hedi háadan handi nää ítû' naadi Yôesi Tádá dó'a'ginhánúnde'in iví ay omuu'in otúdi? Naa-ânkun naví Tádádí díde'man iví t'ôe dôn'amídi, hedá nää oepáa k'aydipi'yá dísan.

37 Naa naví Tádáví t'ôe dáy'opídáho?, wíđínwhäyú-ípi.

38 Hewänbo naa iví t'ôe dáy'o-ákun, hedího in dáy'o'in namuudi únkhây'ä' naví'piye úvíwhäyú-í'in, tobáháa in otû'nin bînwhäyundepí wänbo?. Handidânho ta'gendi únhanginpúwí naví Tádá naa-ádí namuu'in hedá naa-á naví Tádá-ádá omuu'indá" kin Jesus-dí ovâytu'an.

39 Ihaydi wíyá óepankéyí'in dida?, hewänbo inbí'wedí namap'ä.

40 Jesus oe Jordan p'o'p'änäpiye? nawáymää, John-di páadédí in t'owa ovây'p'oe'an diwepiye'bá, hedí iwebo iwóyí'.

41 Báyéki t'owa iví'piye? dimää. Ditú, "John hääwí wänbo pínnán wí'ikeeyanpí, hewänbo hääwí t'ähki ná'i senbí'gedí natú'i ta'gen namuu."

42 Hedí iwáygé báyéki t'owa iví'piye? dívíwhäyü.

11

Lazarus nachuu

1-2 Wí sen Lazarus gin nakháwä'i nahaypóe. I-ádí Mary-ádí hedá Martha-ádí dití'úuwinnuu, hedí Bethany búu'ú'ay iwe'in dimuu. Mary-ânkunho i ka'p'o sawó? nasuu'i Jesus-ví ân deedi óekäyukhâymaa'i hedáhá? iví phodá óepidikhâymaa'i namuu.

3 Mary-ádí Martha-ádí Jesus ônt'ôesandi óetu'an, "Na'inbí Sedó, ot'óyan, i nâaséegí'i nahay."

4 Jesus ná'in nat'oe ihaydi natú, "Tobáháa nahay wänbo nawówayêní, hedího háa ûnpúwí'in namuudi in t'owa dâymû'dí Yôesi Tádá kw'áayébo?"

óemá've-í, hedá naa iví ay omuu'i wá' kw'áayébo díamá've-í."

⁵ Tobá Jesus-di Martha-á Mary-á hedá Lazarus-á ovâyséegí wänbo',

⁶ Lazarus nahay'in ûnhanginpóe ihaydi wíye thaa wa'di iwáygébo' itsíkha'andi wí'ûnpuwämääpí.

⁷ Ihaydáho' iví khäge'nin itu'an, "Yaho' oe Judea-piye' giwáymú-í."

⁸ Iví khäge'nindi óetu'an, "Háhkandi', hánhaybo' in Hudíyoví p'ó'dédí'indi wóek'usäyuhéyí'in dida'pí'an. Hedi háadan eepiye' unwáypunda'?"

⁹ Jesus-di ovâytu'an, "Thaadi naná' dihaydi tä'di wíye óda nakeenáhpí'an. Wí to'wí thaadi iyíyende'i wínakanundepí, gá i ko nää oepáa k'aydigí' namuu'idi nakeenândân hediho wáy namän ni'ge imúnde'.

¹⁰ Hewänbo wí to'wí khuudi iyíyende'i-á nakande wí'ûnkothaynáhpídi."

¹¹ Ihaydáhá' Jesus-di ovâytu'an, "Na'inbí k'ema Lazarus nayókhá, hedi naa omän dóyóhsaanídí."

¹² Iví khäge'nindi óetu'an, "Háhkandi', Lazarus nayókhândáho handidi nahewówa-í."

¹³ Indá di'ánde Jesus natu'da'in Lazarus ta'gendi nayókháwák'óe'in, hewänbo ho nachuu'in natu'da'-á.

¹⁴ Hediho thay'eedi ovâytu'an, "Lazarus-á ho nachuu.

¹⁵ Hedi ungi' shánkí híwó' namuu naa iwe wó'yipídi i nachuu ihaydi, gá bînpuwäkhây máadân háa dônkây máa'in, hedi handidi shánkí naví'piye' úvíwhâyumääní. Nää yaho' iví'piye' gimú-í."

16 Thomas i kwâati gin dâykhâyă?de?idi in wé?ge?in khäge?nin ovâytu?an, “Yaho gimú-í, hedí Jesus óehaydáho? i-ádíba gichúu-í.”

Jesus natú i-ân t'owa ovâywáywówápa?i hedá wówátsi nahándept?in ovâymä?i-á namuu

17 Jesus oe Bethany búu?ú?ay tso?wa napowa?ă? ihaydi óetu?an Lazarus óekhă?k'û? iwedi yôenu thaahonaphade?in.

18 Bethany-á Jerusalem diwedi kayi? wínanáhpí, wíye míya ihayhâyú,

19 hedí Mary-á Martha-á inbí?we báyéki Hudíyo dipówá ovânsíwówá?amídí, inbí tí?úu dánmäädi.

20 Jesus na?ă?in Martha ûnhanginpóe ihaydi na?ayyaypee, hewänbo Mary-á oe k'aygibo iwóyí?.

21 Martha-di óeyaydi óetu?an, “Na?inbí Sedó, naví tí?úu nahay ihaydi háy náwe unyidi há?to naháaniwän.

22 Hebo naa dínhanginná náäbo háäwí Yôesi Tádá náadaa?andi? idi wóemääni.”

23 Jesus-di óetu?an, “Uví tí?úu úwáywówápúwí.”

24 Martha-di óetu?an, “Naa dínhanginná i t'ă?gi thaa naná? diwe t'ăhkí t'owa ovâywáywówápa ihaydi nawáywówápuwagít'óe?in.”

25 Jesus-di óetu?an, “Naa-ân i omuu t'owa dovâywáywówápa?i?, naadi dovâywówátsimă?. To?wí naví?piye? iwhâyü?i? iwówátsimă?ve-í tobá nachuu wänbo?.

26 Hedí wí to?wí wa?di nawówáyí?i naví?piye? iwhâyüdi há?to nachúu-í. Ti biwhâyunde ná?in?”

27 Martha-di óetu?an, “Hedân háä, Na?inbí Sedó, naa dáywähâyunde? ü-ân unmuu i Yôesi Tádádí wóesóge?i? t'owa ovây?aywoenídí, Yôesi

Tádáví ay-ân unmuu. Ívítsíkha'máawän nää oepáa k'aydipiye' un'ää-ídí."

Jesus isíhtää

28 Kin natú ihaydiho Martha iweeho', hedi iví tí'ûu Mary itü'an í'äähânge'amídí hedi ósântü'an, "I háhkandi ho napówá hedi u-ádí nahí'da?."

29 Mary nã'in nat'oe ihaydi wesebo' iwínú hedi ee Jesus nayi' iwepiye' namää.

30 Jesus i búu'ú'ay iwe wa' wínapówápí, hewänbo wa'di Martha-di óeyay iwáygébo nayi'.

31 In Hudíyo ee tewhá íve dikw'ó'nin Mary ósíwówá'o'índi óemú' wese iwínúdí yá'wépiye' napeedi, hedi di'ân Lazarus nakhä'k'óe iwepiye' namännin isíhtää-ídí, hediho ûnwóemää.

32 Mary oe Jesus nayi' iwe napówá, hedi óemû' ihaydi iví páadépiye' idé'gendisógedi óetu'an, "Na'inbí Sedó, naví tí'ûu nahay ihaydi háy nãwe unyidi há'to naháaníwän."

33 Mary-á in Hudíyo ûnwóe'ää'indá dívísíhtüwínúndedi Jesus-di ovâymû' ihaydi, iví pí'nã khó'yé hânho nataachanpóe hedi nathathapóe,

34 hedi ovâytsikáyin, "Wáygan Lazarus óekhä'k'ú'?" Óetu'an, "Na'inbí Sedó, hêe na'indádí óká'vedi nãamúnídí."

35 Jesus isíhtää.

36 Hediho in Hudíyo ditú, "Binmú'dí, ta'gendi Lazarus óeséegí."

37 Hewänbo wáy wên ditú, "I to sen natsí't'aamuu'iví keetan óemägi. Ti wá' wí'ûnkoedipi'an Lazarus ônhekháa'amídí wa' nachuupídíbo hedânho wínachúu-ípídí?"

Lazarus óewáywówápa

38 Jesus wíyá iví pí'nă khó'yé hânho nataachanpóe, hedi wí t'ovápho nachá? diwe i pení nak'óe iwe napówá. Wí k'uu pháagî? nakhaawin t'ovápho ee.

39 Jesus-di ovâytu'an, "Hă'i k'uu wéhánäpiye? binhânge'an." I nachuu'iví pá'dây Martha-di Jesus óetu'an, "Na'inbí Sedó, năă-áho nasuhkay, năă-á yôenu thaa nahán diwedî ûnná."

40 Jesus-di óetu'an, "Naadi wítu'anpí'an, biwhâyundedáho nâamúni Yôesi Táđá hânho nakay'in."

41 Hedi i k'uu wéhánäpiye? dâyhânge'an, hedi Jesus oe makówäpiye? ibéedí natú, "Táđá, naadi wikú'daa'o naví yûusu dînt'óyandi.

42 Hedá dînhanginná hăđđi wânbo t'ăhki dînt'óyande'in, hewânbo naa nă'i tuu otú nă'in t'owa năwe diyî'in dit'óe-íđi ıđi naa dísannin dívíwhâyumăäníđi."

43 Ihayđáhá? kaygi natú, "Lazarus, ópive."

44 Hedi i sen nachu'k'óe'i napee. Wa'di aa saygi'diđi na'ánmuu, iví ândá mandá wânbo?, hedá iví ts'ay-á wá? aadı ûn'ánmuu. Jesus-di in t'owa ovâytu'an, "Bin'ánsuu hedânho iví?piye? namú-íđi."

In Hudíyoví p'ó'déđi'in dida' Jesus óehéy'in

45 Báyekí in Hudíyo Mary-ví?piye? di'ádâapóya'nin háa Jesus i'annin dâymû?, hedi iví?piye? dívíwhâyü.

46 Hewânbo wây-á in Pharisees-ví?piye? dimăă ovâytu'âamíđi háa Jesus i'annin.

47 Hediho in owha? p'ó'déđi'indáđi hedá in Pharisees-áđi in Hudíyoví tuyowa? ovâywé?ge'an,

hedí ovâytsikáyin, “Hânnan ívíʔamí? Năʔi sendá báyéki ipínnántʔôeʔoʔ.

48 Kin ikanhondi âymăgidáhoʔ, toʔwên tʔăhki ívíʔpiyeʔ dívíwhăyú-í, hedá in Rome-win sundado diʔăă-í hedí naʔinbí méesate hayʔi dînnayú-í hedá naʔinbí tʔowa-á dînwáde-í.”

49 Wí sen in diwedí ihay paayo naʔowhaʔpʔóʔdédíʔăn, i-á Caiaphas kin nakhăwă, hedí idá ovâytuʔan, “Undá hăăwí wânbo wíʔúnhanginnáhpí.

50 Ti wíʔúnhanginnáhpíʔan shánkí yänbedí híwóʔ namúníʔin ungiʔ wíʔdaʔ wí toʔwí tʔăhki naʔinbí tʔowagiʔ íví wówátsi imăänídí, hedí handidí naʔinbí tʔowa tʔăhki wíʔovâyhánú-ípiʔ.”

51 I-á íví ánskaa iwedíbo năʔi híʔ wínatúhpí, hewânbo wí Yôesi Tádávi tukheʔbi namuu waagibá ihéeʔandânho háa napuwagítʔôeʔin natú, gá i paayo owhaʔ pʔóʔdédíʔ namuudân. Hedânkunho natú Jesus-á tʔăhki in Israel tʔowagiʔ nachuwagítʔôeʔin.

52 Hewânbo ingíʔdaʔ wínachuwagítʔóepí, in toʔwên Yôesi Tádávi ây únmuuʔin wéngé tʔăhki diwadekwʔóʔningíʔ-ân wáʔ nachuwagítʔôe, hedânho ovâywéʔgeʔamídí, hedá wíʔdaʔ dipúwí.

53 I thaa iwedí páadépiyeʔ in Hudíyoví pʔóʔdédíʔin dívíhíʔmáa hádídí óehéyí iʔgedí.

54 Hediho Jesus wíyá keeʔeedí wíʔiyíyéndepí, in Hudíyoví pʔóʔdédíʔindi wíʔóemúnípidí, hewânbo iwedí iyâatăădi oe ahkónu núʔ nanáʔ diwepiyeʔ namăă, wí búuʔúʔay Ephraim gin dâytuʔoʔ iwepiyeʔ, hedí iwáygeʔ íví khăgeʔnindádí iwóyʔ.

55 Ihayhăăbá in Hudíyoví shánkíʔdi púnúʔ naná, Passover gin dâytuʔoʔiʔ. Waʔ i shánkíʔdi thaa

napówápídíbo báyéki t'owa Jerusalem búu'údí yá'wé dithaa'in iwepiye' dimää dívípkhây'amídí in Hudíyoví kuu dínmuu waa.

⁵⁶ Jesus óetuwämáa, hedi iwáyge méesate hay'i íve diyídi dívítumáa, "Tigúba i nashánkí'di'ä-í?"

⁵⁷ In owha' p'ó'dédí'indádí hedá in Pharisees-ádí in t'owa ovâyýôn Jesus wáyge nayi'in dínhanginpóedí ovâyt'ôe'amí, hedânho óepankéyídí.

12

Wí kweedi Jesus-ví ân deedi wí ka'p'oe sa'wó' nasu'u'í' ón'ewe

¹ Wa'di sí thaa natáy ná'in Hudíyoví shánkí'di Passover gin dâytu'o'i dinnánídí, hedi Jesus oe Bethany búu'ú'ay iwepiye' nawáymää. Iwânkun Lazarus na'ân, i-á i sen Jesus-di óewáywówápaa'ibá namuu.

² Iweho Jesus ônkindhúukhây'an. Martha-di ovâysääsande', hedi Lazarus wá' in wé'ge'indádí nahúu'ân.

³ Hedi Mary wí ka'p'oe sa'wó' nasu'u'í nard kin dâytu'o'i' imaa. I ka'p'oe-á wí' taa nakháa hedá hânho nachä'muu. Hedáhá' Jesus-ví ân deedi ón'ewe, hedá iví phódá Jesus-ví ân deedi óepídí. I ka'p'oedi ee íve í'ge t'âhkí sa'wó' nasu'p'íde.

⁴⁻⁶ Hewânbo wí' iví khäge'ninbí'wedi natsikapóe, "Háadan ná'i ka'p'oe sa'wó' nasu'u'í' wí'iku'ch'áapí poewin tágintä (300) thaa t'ôe díví'andi wá'âadi, i chä' in sehkanäwó' diwówayi'in ovâyymää'nídí?" Ná'i sen kin natú'i-á nakháwă Judas Iscariot gin, i-á Jesus óekuhpekhây'mää'i-ân namuu, hedi ná'in natú sänbi' namuudi, in sehkanäwó' diwówayi'indi

óe'áyîngimädá yoe. Idá in khäge'ninbí chã' ovây'áyînmáa, hedi iwedibo' isänhónde'.

⁷ Hewänbo Jesus-di Judas óetu'an, "I kwee ánpí ná'an. Tobá hä'i ka'p'oe imá've-í. I thaa díkhã'k'úwígí' namuu.

⁸ Hãädi wänbo t'ähkí in sehkanäwó' diwówayi'in t'owa undádi diyêení bînhäawímäänídí, hewänbo näwe naa-á hânhay wänbo t'ähkí há'to undádi ochã'ní."

In owha' p'ó'dédí'in dida' Lazarus óehéyí'in

⁹ Báyéki Hudíyo dínhanginpóe Jesus oe Bethany nayi'in, hediho iwepiye' dimää Jesus nayidida' bá yoe, hewänbo Lazarus i sen Jesus-di óewáywówápaa'í' óemúnídí wá'.

¹⁰⁻¹¹ Jesus-di Lazarus óewáywówápaa ihaydi báyéki Hudíyodi inbí p'ó'dédí'in ovâyyoekanhondi Jesus-ví'piyeda' dívíwhäyuhon, hediho in owha' p'ó'dédí'in dáywéhpê'an Lazarus wá' óehéyídí.

Jesus wí búndu iwe na'í'ändí oe Jerusalem búu'ú nats'ú

¹² Wíyá tháwän in báyéki t'owa in Passover shánkí'dipiye' dipówá'in dínhanginpóe Jesus oe Jerusalem-piye' na'ä'in,

¹³ hedi palm taykhóe dâyts'â'di ûn'ayyaymää, hedi kinnân dívítuhkwînuhon: "Wíséegikénde'." "Na'inbí Sedó Yôesi Tádádí wóesan, hediho híwó' wóe'âamí." "U-á Israel-ví tsondi hay'i unmuu."

¹⁴⁻¹⁵ Jesus wí búndu'ay ho ônkê'di iwe na'í'än, hediho Yôesi Tádáví ta'nin diwe háa ûntû' waagibá napóe. Kinnân nata'muu:

Un t'owa Zion-win wíyá wí'íkhuwôeda'ípi.

Binmú'dí, unbí tsondi hay'i wí búndu'ay k'éwédí
ún'ä?.*

16 (Ihaydiho Jesus-ví khäge'nin nä'i hääwi napo'i' wídika'póya'pí, hewänbo tí'úugédí Jesus wiyá oe makówápiye' nawáypee ihaydânho ná'in iví'gedi nata'muu'in dín'ánpówá, hedá dínhanginná háa nata'muu waabá óe'annin.)

17 Häädankánbo báyéki t'owa Jesus-ádi diyi' i thaa idi Lazarus óewáywówápaadi penípho iwedi napée-í kin óetu'an, hedí náä ná'in t'owadibá in wé'ge'in t'owa ovâyümáa háa iwe i'annin.

18 Hedího ná'in wé'ge'in t'owa dínhanginpóe Jesus-á ná'in pínán t'óe i'annin, hedánkunho ún'ayyaymää.

19 In Pharisees wí'nä táye dívíchänu'odi ditú?, “Ti wíwínmúndepí'an háa ída' waagi wí'únpuwamänpí'in. Binmú'dí, báyéki t'owa i-áídá? dimän.”

Wên Greek t'owa Jesus-ádi dihí'da?

20 Wên Greeks dimuu'in in wé'ge'in t'owa-ádi diyi', in oe Jerusalem dínshánki'diná' diwepiye' di'ää'in Yôesi Tádá óe'a'ginmäänídí.

21 Indá Philip-ví'piye' dimää (i-á Bethsaida búu'ú'ay oe Galilee nangewi namuu), hedí óetu'an, “K'ema, Jesus-ádi gihí'da?”

22 Philip namää Andrew óetu'âamídí, hedáhá? Philip-á Andrew-á dá Jesus-ví'piye' damää óetu'âamídí háa ditú'in.

* 12:14-15 Zion-dá Jerusalem búu'ú namuu.

23 Jesus natú, “Ihaydi púnú’ nanânho nakeepúwídí hay’i omuu’in, naa t’ähkí t’owagí’ o’aypuyä’i’.

24 Hebo ta’gendi wâytumáa, wí táhtá ko’yi óekoedi iví wówátsi imä’ waagibá ûnpo’ hedânho shánkí báyéki iwedi natáhpaa-ídí, hedi iví wówátsi imähpídá iwedi hääbo wínapa’pí, iwebo wí’bo nawänpik’óe. †

25 To’wên inbí wówátsi nää oepáa k’aydi ingí’da’ dínmuu’indá inbí wówátsi dipedée-í, hewänbo to’wên inbí wówátsi nää oepáa k’aydi ingí’da’ wídínmuupí’indá, inbí wówátsi hânhay wänbo t’ähkí dâymá’ve-í.

26 To’wên naagí’ dívít’ôe’ámí’in dida’di naa díyuumá’ve-í’in dínkhây’ä’, hediho’ iwáygé naa oyi’ iwe, naví t’ôe’in iwáygébá diyêení. To’wên naagí’ dívít’ôe’o’in naví Tádádí ovâytu’âamí híwó’ dívítsiye’annin.”

Jesus iví chuwa i’gedi ihée’an

27 “Nääho naví pí’nä khó’yé dínkháapóe. Ti naví Tádá dondaa’ámí nã’in dínpuwagít’óe’in diwedi dín’aywoenídí? Hedân yoe, nã’in dínpuwagít’óe’in namuudânkun nää oepáa k’aydipiye’ o’ää.

28 Hedânho nã’in wída’máa naví Tádá, ovâykeeyámí u-á hay’i unmuu’in” kin Jesus natú. Ihaydi nã’i tuu makówádí nat’oet’óe: “Han dáy’anho’, hedá wa’ wíyá hanbá dáykhâymáa.”

† 12:24 Jesus näwe wí’bo’ iví’gedi ihí’máa. Natu’da’, i ko’yi iví wówátsi imä’ hääwi iwedi napáa-ídí waagibá, i-á wá’ ûnkhây’ä’ iví wówátsi imääní’in hedânho t’owa in wówátsi nahândepí’in dâykéyídí.

29 In t'owa iwáygé diwinnin i tuu dit'oe, hedí wáy wên ditú, "Ikwahtaá'an" gin, hedá wây-á ditú, "Wí makówáwi t'ôpa'aa'idi óehée'an."

30 Jesus-di ovâytu'an, "Nă'i tuu-á naagi'da' wínamuupí, hewänbo ungi' wá' namuu.

31 Ihaydi púnú' naná Yôesi Tádádí in óetaapí'in ovâykeekw'ôenídí híwó'pí díví'annin, hedá Penísendi inbí tsondi dínmuu'i-á óet'aanídá.

32 Hewänbo naa năä nagedi dít'óhtägek'úwídí dítege ihaydi naadi t'ähki t'owa dovâytukánnamí naví'piye' di'ää-ídí."

33 Nă'in natú ovâythayyamídí háawin chuwa ûnpuwagít'óe'in.

34 Ee t'owa yâagedi to'wídí óetu'an, "Yôesi Tádáví ta'nin diwe nata'muu i to'wí idi óesogekhâymaa'i' t'owa ovây'aywoenídí hânhay wänbo tähki nawówayêení'in. Heháadan untú' i to t'ähki t'owagi' na'aypuyä'i' óetegé-í óet'óhtägek'úwídí? To-an namuu nă'i to'wí t'ähki t'owagi' na'aypuyä'i'? Ti i-á namuu i to'wí Yôesi Tádádí óesogekhâymaa'i t'owa ovây'aywoenídí?"

35 Jesus-di ovâytu'an, "Wí kohtay waagi'ba omuu, hewänbo undádí wí háy tähkída' ochangít'óe. Naa oyi' iwe nakeená, hediho wa'di năä undádí oyidibo' unbí wówátsi naa-ádi binhûu, hedânho nakhûná' ni'ge wí'íyêenípídí. To'wí khuu j'ge namändi-á wáy namän ni'ge wí'ûnhanginnáhpí.

36 Naa i kohtay omuu'ivi'piye' bíwhâyú wa' undádí oyidibo', hedânho t'owa i kohtay iwe íthaa'in ípúwídí."

In Hudíyoví p'ó'dédi'in Jesus-vi'piye'

wídíwíwhäyundepí

Ná'in Jesus natú ihaydihó' iwáygedí namäädi ikaayan wí'óeshaa-ípídí.

³⁷ Hewänbo tobá báyéki pínán inbí páadépiye' ikeeyan wänbo', wa'di iví'piye' wídíwíwhäyundepí.

³⁸ Hedihó háa Yôesi Tádávi tukhe'bi' Isaiah ita'nan waagi napóe. I-á hán'oe natú, Na'inbí Sedó, i hí' gitú'i' wídíwíwhäyupí.

Hedi unkay'in wídínhanginnáhpí.

³⁹⁻⁴⁰ Hedihó wídínkoedipí dívíwhäyú-ídí, gá dínpóedân háa wíyá wáygé Isaiah ita'nan waa:

Yôesi Tádádi inbí tsée ovâykhaayan, hedânho

wídínkeepo'pí waagibá dínpúwídí,

hedá inbí hangintandá ovâyya'an,

hedânho wídika'pówa-ípídí,

hedi naví'piye' wídí'ä'pí dovây'owóyé-ídí.

⁴¹ Isaiah ná'in ita'nan gá Jesus-á hay'i napuwagit'óe'in ho ûnkeepóedân, hedânkun iví'gedi ihée'an.

⁴² Hebo tobá Jesus-ví'piye' wáy wên wídíwíwhäyupí wänbo', báyéki in Hudíyo p'ó'dédí'in wänbo iví'piye' dívíwhäyumägi, hewänbo kee'eedi wídítúhpí dívíwhäyú'in gá in Pharisees-di i méesate eepiye' ovâytsudekhâ'ámídí dikhuwôeda'dân,

⁴³ hedi ná'in Hudíyo p'ó'dédí'in shánki dida' t'owa híwó' inbí'gedi dívíhée'ámí'in Yôesi Tádá híwó' inbí'gedi dívíhée'ámí'wedi.

Jesus-ví hí' ovâytu'annin dâyyoegi'an, hedânho ovâytechânukhâymaa

⁴⁴ Hedi Jesus-di kaygi ovâytu'an, "To'wí naví'piye' iwähäyunde'i-á naví'piyedä'

wí'iwähäyundepí, hewänbo i naa dísandiví'piyân wá' iwähäyunde'.

45 Hedí to'wídí naa dímúndedi i naa dísandi' wá' óemúnde'.

46 Naa nää oepáa k'aydipiye' o'ää wí kohthay waagi'ba omúnídí, hedânho to'wên naví'piye' dívíwhäyunde'in khuu i'ge wídiyêenípídí.

47 Naa wó'tû'pí in to'wên naví hí' dit'oedi hewänbo wídây'a'gindopídí dínkhây'ä' ovâyutuchänú-í'in. Naa o'ää t'owa dovây'aywoenídí, dínkhây'ä' ovâyutuchänú-í'in otúnídá yoe.

48 I t'ä'gi thaa naná' diwe nã'i naví hí' ho dovâytu'andi' namuudânkun in to'wên naa díyoegi'annin hedá háa otú waa wídînséegi'anpí'in ovâyutuchänukhâymaa,

49 gá naa háa naví Tádádí dísandidá naa díyôn waagida' dáyhee'o', háa owânpida' waagá yoe.

50 Hedí dînhanginná i tsontuu naví Tádá imägi'i wówátsi nahándepí'in napäyi'in. Hedânho háa naví Tádádí dítu'anninda' naa otú' hedá ha'wâa dáyhee'o'."

13

Jesus-di iví khäge'ninbí ân ovây'owídi

1 Wí' thaa wa' natáy i Passover shánkí'di thaagi'. Jesus ûnhanginná i thaa napowa'ä'in nää oepáa k'aydi iwedi iví Tádáví'piye' namú-ídí. Häädi wänbo t'ähkí in iví'in ûnmuu'in ovâyséegi'wa' näädí nayi' ihaydi, hedi nää ovâykeekankhâymaa hânho ovâyséegi'in.

2 Wé'ge dívíkindihúuyo' ihaydi, Penísendi di Simon-bí ay Judas Iscariot i ánskaa ho óemägi Jesus óeku'p'âyni di.

3 Jesus ûnhanginná iví Tádádí t'ähki kay óemägi'in, hedá ûnhanginná Yôesi Tádáví'wedi na'ää'in hedi iví'piye'ba nawáymännin,

4 hediho' ee nahúu'ân diwedi iwínúdi iví k'éwé'in to ip'ádi, hedi wên p'oepidi'in aadi iseeba'áa'an.

5 Hedáhá' wên oewääbay iwe ip'oesaadi iví khäge'nin i'ân'owídíhon hedá in p'oepidi'in aa naseeba'áamuu'indídá ovây'ânpídi.

6 Peter-ví'we napówa ihaydi Peter-di óetsikáyin, "Na'inbí Sedó, ti udi naa dí'ân'owídíkhâymaa?"

7 Jesus-di óetu'an, "Nää wí'unhanginnáhpí háadi kin dáyo'in, hewänbo wáy wí thaa ûhanginpúwí."

8 Peter-di óetu'an, "Há'to dí'ân'owídi-í'in wímääni." Jesus-di óetu'an, "Naadi wí'owídípidá naví' wú'muupího'."

9 Simon Peter-di óetu'an, "Hedáho', Na'inbí Sedó, naví man dîn'owídi hedá naví p'ônda, naví ânda'ba yoe."

10 Jesus-di óetu'an, "To'wí i'oe'ivi túu'ú t'ähki kháapi' ûnmuu, iví ânda' ûn'owídítáy. Hedi undá kháapi'in ímuu, hewänbo un t'ähkídíbo-á yoe."

11 Jesus ûnhanginná to'wídi óekuhpegít'óe'i namuu'in, hedânho natú, "T'ähkídíbo kháapi'in wí'ímuupí" gin. *

12 T'ähki inbí ân ovây'owídíbowa ihaydi iví k'éwé'in to iwáytógi, hedi indádi iwáysóge. Ihaydi

* **13:11** Páadé ihaydi Jesus in hí' "kháa" kin natúdi inbí túu'ú i'gedi ihí'máa, hewänbo tí'úugé ihaydá Judas-ví'aywó'di i'gedân ihée'an.

ovâytsikáyin, “Ti únhanginná háadí kin wây’annin?

13 Undi naa dítu’o háhkandi-ádí p’ó’dedí’-ádí, hedí híwó’ kin ítû’, ha’bi-ânkun omuudi.

14 Hedího’ undá únkhây’ă’ wí’ná táye bîn’ân’owídi-í’in, gá naa unbí háhkandi’ hedá p’ó’dedí’ omuu’idi wây’ân’owídidân.

15 Ná’i háa dáy’annin naadi wâykeeyan hedânho háa naadi wây’an waagibá un wá’ wí’ná táye úvíkanhûuwí.

16 Ta’gendi wâytumáa, wí t’ôe’i-á iví tsondiví shánki hay’i wínamuupí, hedá wí t’ôekhuwa’i-á i óeyôndiví shánki hay’i wínamuupí.

17 Háa wâytu’an waa íka’póya’dáho’, naví hí’ bîn’a’ginnamí hedího íhíhchaa-í.

18 “Hewânbo naa wó’tû’pí un t’ăhkídíbo háa wâytu’an waa úvíkhây’ă’in. Naa dínhanginná to’wên in dovâyde’mannin dimuu’in. Hewânbo ná’in háa Yôesi Tádávi ta’nin diwe natû’ waa únkhây’ă’ napúwí’in:

I to’wí naa-ádí ihúuyandi wânbo híwó’pí’ naa díkhây’ăa.

19 Nää wâytumáa háa napuwagít’ôe’in wa’ napóepídíbo’, hedânho napóe ihaydá úvíwhâyú-í naa i omuu hân’oedíbo’ oyi’í’.

20 Ta’gendi wâytumáa, to’wêndi wí naadi dósandi’ óeséegi’odi, indi naa wá’ díséegi’o waagibá díví’o’, hedí to’wêndi naa díséegi’odá, i naa dísandi’ wá’ óeséegi’o waagibá díví’o’.”

Jesus natú wí to’wídí óekuhpekhây’ăa’in

21 Jesus-di ná’in ovâytu’an dihaydího’ iví pí’ná únkháapóe, hedí thay’eedi ovâytu’an, “Ta’gendi wâytumáa, un diwedí wí’dí naa díkuhpekhây’ăa.”

22 Iví khäge'nin dívíwänpipuwä'o?, to'wíwí'gedi ihí'máa'in wídnhanginnáhpídí.

23 I khäge'di Jesus-di óeséegí'i' iví nú'ba na'an.

24 Hediho Simon Peter imannan ná'i khäge'didi óemúnídí, hedi óetu'an, "Jesus nátsikáyin tovi'gedan ihí'máa'in."

25 Hediho' i khäge'di Jesus-ví shánkí nú' ihádidi óetsikáyin, "Na'inbí Sedó, to-an i namuu wóekuhpekhâymaa'i?"

26 Jesus-di óetu'an, "Naa wí pává i sää iwe dóp'ohtôení, hedi wí to'wí dópägít'óe. Iví'gedân dáyhí'máa." Hedi wí pává ikê'di ip'ohtógidi Judas óemägi, i-á Simon Iscariot-ví ay namuu.

27 Judas i pává ikê' ihaydi wesebo' i Penísendi iví pí'ná ûnts'ú, hedi Jesus-di óetu'an, "Hääwí háa bikhâymaa'i wesebo ná'an."

28 Hewänbo to'wí wänbo' in dihúukw'ó'nin diwedi wí'ûnhanginnáhpí háadí Jesus-di kin óetu'annin.

29 Judas-á i chä' múu imáa, hediho wên di'ân Jesus-di óetu'an hääwí i shánkí'digí' dínáy'i' ikumä-í'in, hedá wây-á wëndá di'ân in sehkanäwó' diwówayi'in wí hääwí ovâymaßnî gân óetu'an.

30 Hediho Judas i pává ikê'di wesebo napee. Ihaydiho nakhuuná.

Jesus iví khäge'nin wên ts'qamin tsontuü imägi

31 Judas napee ihaydi Jesus natú, "Ihaydi nanânho t'owa dínhanginpúwídí naa t'ähkí t'owagí' o'aypuyä'i' hay'i' omuu'in, hedá háa naa dînpuwagít'óe'in namuudi dínhanginpúwí Yôesi Tádá wá' hay'i' namuu'in.

32 Hed̄iho Yôesi Tádádí hay?i naa dípaa-í iví haybá omúnídí, hedá nă?in ikhâymáa wesebo?.

33 Naví áyyãä, wí hăyú thaada? undádi ochangit'óe, hed̄i năä in Hudíyoví p'ó?dédí?in dovâytı?an waagibá un wá? wâytumáa, undi dítuwăkhâymáa, hewänbo wáy omän diwepiye? wí?úkoedí-ípí năä ímu-í?in.

34 Naadi wên ts'aamin tsontuu năä wâypăkhâymáa, hed̄i kinnân namuu: Wí?nă táye úvíséegíhûuwí. Naadi wâyséegí waagibá, hanbá wí?nă táye úvíséegíhûuwí.

35 Úvíséegíhondáho to?wên t'ăhkí dínhanginnáni naví khăge?nin ímuu?in.”

Jesus-di Peter óetu?an, “U-á poewin untúni naa wídítaapí?in”

36 Simon Peter-di óetsikáyin, “Na?inbí Sedó, wépiyan unmán?” Jesus-di óetu?an, “Năä-á wí?úkoedipí wáy omän deepiye? díyuuuhûuwídí, hewänbo wáy wí thaa wáy omän diwepiye?bá unmú-í.”

37 Simon Peter-di óetsikáyin, “Na?inbí Sedó, háadan wídínkoedipí wíyuuuhûuwídí năä? Naa okhâymuu naví wówátsi ugí? dáymăänídí.”

38 Jesus-di óetu?an, “Ti naa omuudi unkhâymuu uví wówátsi bimăänídí? Nă?in ta?gendi wítu?ăamí: Wí dee sen wa? ikinpídíbo? u-á poewin untúni wídítaapí?in.”

14

Yôesi Tádáví?piye? gipunda?dá, iví ay Jesus-ví?piye? páadé gimú-í?in gínkhây?ă?

1 Hedáhá? Jesus t'ähkí iví khäge'nin itu'an, "Ánshaa iwe wí'íkwo'nípí. Yôesi Tádáví'piye' úvíwhäyuhúuwí hedá naví'piyá.

2 Naví Tádáví k'aygi ûnná? diwe báyékí ûn'ívená. Nă'in ta'gen namuupídáho há'to wâytu'âamíwän ta'gen namuu'in. Hedího năä omän wí íve wí'ínbo wâykhây'amídí.

3 Hedí wí íve wâykhây'amídí omäädá wiyá owáy'ää-í un wâyhúuwídí naa-ádí, hedânho wáy o'án diwebá un wá' íkwó'ní.

4 Un únhanginná wáypiye' omännin, hedá in p'ôe naa omän deepiye' wá' únhanginná."

5 Thomas-di óetu'an, "Na'inbí Sedó, wíghanginnáhpí wáypiye' unmännin wänbo?. Hedí hádídan in p'ôe unmän deepiye' gínhanginnáni?"

6 Jesus-di óetu'an, "Naa-á in p'ôe omuu, hedá in ta'gendá, hedá in wówátsi-á. To'wí wänbo wúnkoedipí naví Tádáví'piye' namú-ídí, naví'piye' páadé na'äädida'mânho?.

7 To'wí naa omuu'in ta'gendi únhanginnândáho naví Tádá wá' dîntáa-íwän. Năä iwediho bîntaa hedá bînmû?."

8 Philip-di Jesus óetu'an, "Na'inbí Sedó, i Tádá na'in dînkeeyamí. Hähayda' gíntáy."

9 Jesus-di óetu'an, "Philip, gáhänhay waabo' undádí oyího?, hebo wa'di wí'úhanginnáhpí to'wí omuu'in. To'wên naa dímu'indá i Tádá wá' dâymû?. Hedí háadan dítmáa i Tádá wâykeeyamí gin?"

10 Háadan wíviwhäyundepí i Tádá-ádí omuu'in hedí i Tádá-á naa-ädá omuu'indá? Nă'i hí' wâytu'o'i naví'da' wídînmuupí, hewänbo naa

dáyhí'máa ihaydi naví Tádá naa-ádí namuu'i'í
iví t'ôe i'o'.

11 Nă'i naadi wâytumáa'i binwhăyú: Naa-á i
Tádá-ádí omuu, hedá i Tádá-á naa-ádá namuu.
Hewänbo naví hí' đínwhăyundepídáho', i hăăwí
dáy'o'i namuudi bíwhăyú wé'ge gamuu'in.

12 Ta'gendi wâytumáa, to'wên naví'piye'
dívíwhăyunde'indá, naa dáy'an waabá in wá'
dívíkankhâymáa, hedá wa'di shánkí he'endi
hăăwí-á dívíkankhâymáa, gá naa naví Tádáví'piye'
omändân.

13 Úvíwhăyundedáho naa đínk'óe'in wây'amídí
i ída'po'i', naadi wây'amí-ákun, hedi hăăwí
naa Yôesi Tádáví ay omuu'i dó'o'ídi t'owa
dínhanginnání i Tádá hay'i namuu'in.

14 Hăăwí namúní wänbo ída'po'di, naa đínk'óe'in
wây'amídí úvíwhăyundedá, naa dó'amí-ákun."

*Jesus-di i Yă'dâa'i P'oewaahâa iví
khăg'e'ninb'i'piye' óesankhâymáa*

15 "Undi díséegídáho' i tsontuu wây'măgi'i
đín'a'ginnamí.

16 Hedi naadi naví Tádá dódaa'amí wíyá to'wí
wovâykhăg'e'namí'i wovâysaanídí, hedi han i Tádá
i'amí. Nă'i wovâykhăg'e'khâymáa'i-á hăădi wänbo
t'ăhkí undádí nayêení, i-á i Yă'dâa'i P'oewaahâa
namuu, hedi in ta'gen nahăhkanyí'.

17 In to'wên Yôesi Tádá dăytaapí'indá nă'i
Yă'dâa'i P'oewaahâa wí'óemúndepídí hedá
wí'óetaapídí há'to daykéyí. Hewänbo undidân
bîntaa, undádí nayidi, hedá unbí pí'nă khó'yé i
bînmá've-í.

18 “Naadi wên tádapí’in yíyápi’in waagi’inbá wíwâyyoekankhây máapí, naa-á unbí’piye’ owáy’á’.

19 Hây napóe ihaydi in t’owa Yôesi Tádá dâytaapí’indi naa wiya wídímúnípi, hewânbo undáho dímúní, hedá íwówáyêñí gá naa owówáyidân.

20 Hedi i thaa napówá ihaydá únhanginnání naa naví Tádá-ádi omuu’in, hedá undádi naa-ádi wé’ge gimuu’indá wá’ únhanginnání.

21 “To’wên naví tsontuú dînhógi’in hedá dîn’a’gindo’indá, indânho naa díséegí, hedi to’wên naa díséegí’indá naví Tádádi ovâyséegí, hedá naadi wá’ dovâyséegí, hedi dovâykhäge’namí shánki híwó’ dítaa-ídi” kin Jesus natú.

22 Wí khäge’di? Judas gin nakháwä’i?, hebo Judas Iscariot-dá yoe, idân Jesus ótsikáyin, “Na’inbí Sedó, heháadan na’indá’ díkhäge’khây máa shánki híwó’ wíttaa-ídi, hedi hä’in t’owa Yôesi Tádá dâytaapí’indá yoe?”

23 Jesus-di óetu’an, “To’wên naa díséegí’indá naví hí’ dîn’a’gindo’, hedi naví Tádádáho ovâyséegímá’ve-í, hedi naví Tádá-ádi naa-ádi inbí pí’nä khó’yé änthayé-í.

24 To’wên naa díséegípi’indá naví hí’ wídîn’a’gindopí. Hedi i hí’ naadi wâytu’andi-á naví’da’ wídînmuupí, naví Tádádi dísandiví hí’-ân ûnmuu.

25 “Nä’i hääwí naadi wâytumáa wa’di nää undádi oyidibo’.

26 Hewânbo i to’wí wovâykhäge’namí’idá t’ähki úntáy’i wovâyhá’amí, hedá t’ähká naadi wâytu’andi-á wovây’ánshaakannamí. I-á i Yä’dâa’i

P'oewaahâa-ân namuu, hedi naví Tádádí i wovâysaaní gá han dódaa'andân.

27 “Naadi wâykhâge?namí hedânho ánskaa iwe wí'íkwo?nípídí. Naada? dínkoedi han wây?amí?in, in to?wên Yôesi Tádá dâytaapí?indá wídínkoedipí. Unbí pí?ná khó?yé wí?í?áyíngi-ípí hedá wí?íkhuwôeda?ípí.

28 Naví Tádávi?piye? omän hedá unbí?piyá owáy?ä? gin wâytu?andi ít'oe. Naví Tádá-á naví shánkí hay?i namuu hedi ta?gendi undi naa díséegídáho? íhíhchâa-í iví?piye? omändi.

29 Nâ?i t'âhkí nâä wâytumáa wa?di napóepídíbo?, hedânho owáy napóe ihaydá undi naví hí? dínwhâyú-ídí.

30 Wíyá shánkí naadi wíwâytu?amípi, gá i Penísendi na?ädân, i-á in Yôesi Tádá dâytaapí?inbí tsondi dínmuu. Idá naa wídítsonmáapí.

31 Hewänbo nâä naví Tádádí naa díyôn waa dáykhâymaa, t'âhkí t'owa dínhanginnánídí i-ân dóséegí?in.

“Bíwínú, yaho nâwedi gimú-í.”

15

Jesus wên úuva áaphäâ waagi?bá namuu

1 “Naa wên híwó?nin úuva áaphäâ waagi?bá omuu, hedi naví Tádá-á i áaphäâ áyí?di waagi?bá-á namuu.

2 In t'owa naví?in dínmuu?in áaphäâ wa?yáy khóe waagi?inbá dimuu. T'âhkí wa?yáy khóe na?úuvapaapí? naví Tádá its'ándedi iyâa'o?, hedá i wa?yáy khóe na?úuvapaa iwedá i hí?índi híwó?pí? namuu?i-á iyâa'o shánkí báyéki híwó? napáa-ídí.

3 Undá i híwó'pí' ho únyâamuu i hí' naadi wâytu'andi bînt'óyandi.

4 Hãädi wänbo t'ähkí naa-ádi ímúní'in únkhây'ä?, hedi naa-á hãädi wänbo t'ähká undádi omúní. Wên wa'yáy khóe wänbo wí'bo wínahãäpa'pí, ná'in wa'yáy khóe in áaphãä eedi nachândidä'mân nahãäpa', hedi hanbá un naa-ádi hãädi wänbo t'ähkí ímuupídáho?, há'to únkoedí-í híwó'di hãäwí úví'amídí.

5 “To'wên hãädi wänbo t'ähkí naa-ádi dimuu'in hedá naa-á indádi omuudá, indá báyéki híwó'díví'amí. Naa-ádi ímuupídí hãäwí wänbo há'to bîn'amí.

6 In to'wên naa-ádi hãädi wänbo dimuupí'indá wa'yáy khóe t'owa dâyts'â'i' waagibá dínpuwí. Kí'bi wa'yáy khóe-á dâych'áadí nat'a', hedi dâywé'ge'andi dâyphamäde'.

7 Naa-ádi hãädi wänbo t'ähkí íkw'ôndá naví hí'-á unbí pí'ná khó'yé bînmáadá, únkoedi hãäwí wänbo ídá'i Yôesi Tádá bîndaa'amídí, hedi ídá wovâymääní,

8 hedânho t'owa dínhanginnání naví Tádá hay'i namuu'in, hediho' undá báyéki híwó' úví'âamí, hedi kindidího ta'gendi naví khãge'nin ímúní.

9 “Naví Tádádí naa díséegí waagibá naadi wâyséegí. Naví séegí wóegé hãädi wänbo t'ähkí ímúní.

10 Naa naví Tádáví tsontuü dôn'a'gindodi iví séegí wóegé hãädi wänbo t'ähkí omuu. Hedá undá hanbá naví tsontuü dîn'a'ginhondáho?, naví séegí wóegé hãädi wänbo t'ähkí ímúní.

11 Ná'i t'ähkí wâytu'an hedânho' i híhchan dómáa waagibá un wá' unbí pí'ná khó'yé bînmá've-ídí,

hedá t'ähki hihchanda? bînmá?ve-í.

12 Nä?in tsontuu naadi wâytmáa: Wí'ná táye úvíséegihûuwí naadi wâyséegi waagibá.

13 In to?wên inbí wówátsi inbí k'ema?ingí? dívímägi?indá shánki hay?in séegi namúni?in dâymáa.

14 Hedi undá hääwí naadi wâyÿôn waagi bînkanhondáho naví k'ema?in ímuu.

15 Nää iwedi páadépiye? naví t'ôe?in ginda? naadi wíwâytu?kankhây máapi, gá wí tsondi-á iví t'ôe?in háa ikhây máa?in wí?itu?opídân, hewänbo naví k'ema?innân gin wâytu?âamí, gá hääwí naví Tádádí dítu?andi? naadi wâyhangin?ännandân.

16 Undi naa wídíde?manpí, naadá un wâyde?man, hedá wovâykw'ódi báyéki híwó? úví?amídí, hedi i híwó? úví?o?i-á nakâypúwí. Naví Tádádí naa dînk'û? hääwí ida?póe?i? wây?amídí, hediho úvíwhâyundedáho? idi wovây máani.

17 Kinnân naadi wâytsónmáa: Wí'ná táye úvíséegihûuwí."

In Yôesi Tádá dâytaapí?indi Jesus-ví khäge?nin ovâyt'áy-í

18 "In t'owa Yôesi Tádá dâytaapí?indi wovây t'aydáho wí?ún?óde-ípi unbí páadébo naa dít'ay?in.

19 In Yôesi Tádá dâytaapí?in t'owa waagi?inbá ímuudáho?, indi wovâyséegi-í, inbí?in dínmuu?in dâyséegi waagibá. Hewänbo in waagi?inbá wí?ímuupí. Naadi wâyde?man Yôesi Tádá bîntáa-ídi, hedânkun indihó wovây t'ay.

20 Wí?ún?óde-ípi háa wâytu?annin: Wí t'ôe?i-á iví tsondiví shánki hay?i wínamuupí. Hediho

toʷwên naa dít'ôephadekannannindi un wáʷ wovâyʷt'ôephadekannamí, hedi toʷwên naví híʷ dînʷaʷginnannindi unbíʷ wáʷ wovâyʷaʷginnamí.

21 Navíʷin ímuudibo t'ähkí năʷi híwóʷpíʷ hääwí t'owadi wovâyʷamí. Háadi? Gá i naa dísandiʷ wídâyʷtaapídân.

22 Naadi naví híʷ dovâyʷtuʷâamídí oʷäpídáho năʷi t'aywóʷdi wídínmuupíwân. Hewânbo oʷäâ-âkun, hedânho năä wíʷ wânbo wíʷûnkoedipí natúnídí, 'Naa wídínhanginnáhpí dáyʷt'aywóʷnannin.'

23 Toʷwên naa dít'ayʷindá naví Tádá wáʷho dînt'ay.

24 Waʷdi indádí oyiʷ ihaydi báyéki hääwí dáyʷan wíyá toʷwí wânbo hânhay wânbo iʷanpíʷ. Kíʷbi t'ôe dáyʷanpídáho năʷi t'aywóʷdi wídínmuupíwân. Hewânbo háa naa dáyʷannin dâymûʷ-âkun, hedi naa-ádi naví Tádá-ádi wíʷgíndíbo dít'ay.

25 Hedi kin dívíʷandi naa háa inbí tãʷkan navíʷgedi nataʷmuu waa dînpóe, kinnân: Wên híwóʷpíʷin wídáyʷanpí wânbo naa dít'ay.

26 "Owáy naví Tádávíʷwe opówá ihaydi i toʷwí wovâykhägeʷkhâymaaʷi-á naadi wâysangít'ôe. Năʷi naví Tádávíʷwedi unbíʷpiyeʷ nakãʷäägít'ôeʷi-á i Yäʷdâaʷi P'owëqãhã namuu. Hedi napówá ihaydi navíʷgedi ihéeʷamí.

27 Hedá undá wáʷ t'owa navíʷgedi bîntuʷâamí, gá páadé naví t'ôe donts'anʷan diwediboʷ un naa-ádi íyidân.

16

1 "Năʷi hääwí naadi wâyʷtuʷan hedânho unbí whäyü wíʷúnhãanípídí.

2 In Hudíyodi inbí méesate íve wovâytsudekhâa'ámí, hedá wá' shánkí wänbo únpúwí, wáy wí thaa naná' diwe wovây't'ahánúdáho di'âaní Yôesi Tádágí' dívít'ôemáa'in.

3 Háadan kin dívíkhây máa? Gá Yôesi naví Tádá dînmuu'i wídîntaapídân, hedá naa wá' wänbo wídítaapí.

4 Nă'i napuwagít'óe'i wây'tumáa wa' napóepídíbo', hedânho napóe ihaydá naadi wây'tu'an ni'gedi ún'ánpowagít'óe. Naadi nă'i háäwí wíwây'tu'anpí páadé naví t'ôe donts'an'an dihaydi, gá wa'di undádí oyidân."

Háa i Yă'dâa'i P'owaqahâq ikhây máa'in

5 "Năa tobá i naa dísandiví'piye' omän wänbo', wénä wí wänbo undi wídítsika'máapí wăhăäpiye' omännin.

6 Nă'i háäwí wây'tu'andidiho' unbí pí'nă khó'yé năa báyékí únkháapo'.

7 Hewänbo in ta'gen wây'tumáa: Ungí' shánkí yänbedi híwó' namuu naa omú-ídí, gá naa omäapídáho' i to'wí wovâykhäge'khây máa'i wína'ăä-ípídân, hewänbo omäädáho' i dósaaní unbí'piye'.

8 Hedi owáy napówá ihaydá t'owa ovâythayyamí piháa di'ánshaamuudi wídika'póya'pí'in inbí t'aywó'di i'gedi, hedá i híwó'di namuu i'gedá, hedá Yôesi Tádádí t'owa ovây'tuchänukhây máa i'gedá.

9 Idi ovâythayyamí dívít'aywó'nannin, naví'piye' wídívíwhâyundepídí.

10 Naa híwó?di? omuu i?gedi ovâythayyamí, gá naa i híwó?di? omuu?i naví Tádávi?piye? omändân, hedi wíyá wídímúnípi.

11 Yôesi Tádádí t'owa ovâytuchânukhâymaa i?gedi ovâythayyamí, gá ho natúđân idi i Penísendi óetuchânukhâymaa, i-á in t'owa Yôesi Tádá dâytaapí?inbí tsondi dínmuu.

12 “Naa wa?di báyéki wâytu?âamí?in oda?, hewânbo nää wí?únkoedipi ihay bínhónídí.

13 Hewânbo owáy i Yä?đâa?i P'oewaahâa napówá ihaydi, i-á in ta?gen t'âhki nahâhkanyi?i? namuu, idi wovâykhäge?khâymaa in ta?gen namuu?in naví?gedi ta?gendi únhanginpúwídí, gá iví ánsaa ûnmuu?ida? wí?ihí?khâymaapídân, hewânbo háa Yôesi Tádádí óetu?an waagi natúní, hedá háa napuwagit?óe?in wovâytu?âamí.

14 Háa natúní?in naví?wedí ihóní hedi wovâytu?âamí. Handidi wovâyhangin?ânnamí naa hay?i omuu?in.

15 Naví Tádávi háhkan ûnmuu?i-á naví? wá? dínmuu. Hedânho naa otú, i Yä?đâa?i P'oewaahâa háa wovâytu?âamí?in naví?wedí ihóní.”

Jesus-ví khäge?nin inbí pí?nä khó?yé dikháapúwí, hewânbo wíyá dihíhchanpúwí

16 “Hanwaapídíbo? undi wídímúnípi, hedá iwedá hanwaapídíbo-á undi naa wíyá díwáymúní.”

17 Wên iví khäge?nin wí?nä táye dívítu?an, “Hânnan hêe nâ?in dítu?annin natu?da?? Natú, ‘Hanwaapídíbo wídímúnípi? gin, hedá ‘Iwedá hanwaapídíbo-á wíyá naa díwáymúní? gân. Hedá wá? natú, ‘Kin napúwí gá naví Tádávi?piye? omändân.’

18 Hed̄i h̄annangú iví hí? ‘hanwaapíd̄ibo?’
 ûntu?da? H̄äwí ï?gedi ihí?máa’in
 wíginhanginnáhpí.”

19 Jesus ûnhanginná ditsikapúwí?in dida?, hed̄iho?
 ovâytsikáyin, “Ti úvítsika?máa háa otu?da?in
 wâytu?andi, ‘Hanwaapíd̄ibo?’ undi wídímúnípi,
 hebo iwedá hanwaapíd̄ibo-á wiyá díwáymúní?”

20 Ta?gendi wâytumáa, undá íséeyêeni hedá
 úvísíhtuwínú-í, hewänbo in t'owa Yôesi Tádá
 dâytaapí?indá dihíhchanpúwí. Hebo ík'áykháapoé
 wänbo ná?i-á únphadé-í hed̄i híhchan b̄nmá?ve-í.

21 Wí kwee na?eyekhâyyi?i hânho nachanpo?,
 na?eyehaypúwí ihay nanândi. Hewänbo iví
 ay ûn?aypuyä ihaydá, iví hay ï?gedi wiyá
 wí?ûn?ánpóya?pi, gá nahíhchanpóedân iví ay
 ûn?aypuyädi.

22 Hed̄i hanbá undá nää únpo?. Un ík'áykháapo?
 naa wáypiye? omändi, hewänbo owáy naa wiyá
 o?ää ihaydá unbí pí?ná khó?yé íhíhchaa-í, hed̄i
 to?wí wänbo wí?ûnkoedí-ípi unbí híhchan únmuu?in
 wovâykwée-ídí.

23 “Hed̄i ihaydi wí?úntâyni?pi h̄äwí wänbo
 ditsikáyí?nídi. Ta?gendi wâytumáa, h̄äwí naví
 Tádá b̄ndaa?andi?, naví?piye? úvíwhâyundedi, idi
 wovâymääní.

24 Nää pu?wahay wa?di h̄äwí wänbo
 wí?ída?póepí naví?piye? úvíwhâyunde wänbo?. Nää
 bindaa?an, hedânho b̄nhóní, hedá báyéki híhchan
 b̄nmá?ve-í.

25 Nä?i h̄äwí wâytu?andi wâyhá?amídi
 ûnthaykantáy, hewänbo owáy wí thaa naná? diwe

kindidi wiyá wíwâyhéeʼamípi, thayʼeedân naví Tádáviʼgedi wâytuʼâamí.

26 Hedi ihaydi shánkí híwóʼ bîntaadi un íhääwídaʼpúwí navíʼpiyeʼ úvíwhäyundedi, hedi wiyá wínatâynípi naa naví Tádáviʼpiyeʼ wâyüusuʼamídí, hewänbo idi wovâyséegídí unnânho ivíʼpiyeʼ úvíyüusuʼamí.

27 Hedi idi wovâyséegí gá undi naa díséegídân hedá úvíwhäyundedá naa ivíʼwedi oʼääʼin.

28 Nää oepáa kʼaydipiyeʼ naví Tádáviʼwedân oʼää-ákun. Hedi nää-á näwedi naví Tádáviʼpiyebá ovâymän.”

29 Iví khägeʼnindi óetuʼan, “Näbáhaʼ thayʼeedi bihíʼmáa, nää-á uví híʼ-á ûnthaykantáyʼiʼ wíʼúmuupí.

30 Nää gínhanginpóe u hääwí tʼähki úhanginnáʼnin, hedá hääwí toʼwídí wóetsikáyiʼníʼin nadaʼiʼ u úhanginnânho waʼ wóetsikáyiʼpídíboʼ. Hedânho ivíwhäyunde Yôesi Tádáviʼwedi unʼääʼin.”

31 Jesus-di ovâytuʼan, “Nää-á ítûʼ navíʼpiyeʼ úvíwhäyundeʼin,

32 hewänbo nää iwedi un tʼähki íwadedée-í, hedi wíʼínboʼ unbí pʼóegé bínkéyiʼ hedi naa wíʼbo díyoeʼamí. Hewänbo naví Tádá naa-ádí nayidi taʼgendi wíʼbo háʼto oyêeni.

33 Naadi tʼähki nãʼi wâytuʼan hedânho naa-ádí ímuudi ánshaa iwe wíʼíkwóʼnípídí. In Yôesi Tádá dâytaapíʼinbí yáagé waʼ íyiʼ ihaydibo bîntʼôphadekhâyamáa, hewänbo kayʼindi úvíwínú-í, naa i yäʼdâapíʼ nää oepáa kʼaydiwi dótʼan.”

17

Jesus iví khäge'ningî' iyûusu'an

¹ Jesus iví khäge'nin nä'i t'ähkí itu'an dihaydi makówápiye' ibéedí kinnân iyûusu'an: "Táda, ihaydihó dînná. Nää ovâykeeyan naa uví ay omuu'i hay'i omuu'in, hedânho ʘ-á hay'i unmuu'in naadi dovâykeeyamí.

² ʘdi dísoge t'ähkí t'owaví tsondi omúnídí, hedânho naadi t'ähkí in ʘdi dímägi'in in wówátsi nahándepe'in dovâymäänídí.

³ ʘda' i ta'gendi Yôesi unmuu, hedá naa-á Jesus omuu, i ʘdi dísandí' t'owa dovây'aywoenídí, hedí in to'wên ʘ-ádi naa-ádi dítaa'indáho wówátsi nahándepe'in dâymáa.

⁴ Wa'di náä oepáa k'aydi oyi' ihaydi in t'owa dovâykeeyan ʘ-á hay'i unmuu'in, gá in t'ôe ʘdi díkanyônin t'ähkí dóbowadân.

⁵ Táda, naa hay'i omuu wa'di ʘ-ádi oyi' ihaydibo', wa' hääwí wänbo nakhí'yenpí ihaydibo'. Nää uví'piye' owáymän, hedího ovâykeeyamí naa hay'i omuu'in, háa omú'de waagibá.

⁶ "In to'wên náä oepáa k'aydi ʘdi naa dímägi'in dovâykeeyan háawi unmuu'in. Indá páadébo' uví'in úmuu, hedá ʘda indá dímägi, hedí uví hí' wôn'a'ginnan.

⁷ Nää in dínhanginpóe hääwí t'ähkí ʘdi dímägi'i ta'gendi uví'wedi na'ä'in,

⁸ gá hääwí ʘdi naa dítu'andi' naadi dovâytu'andân, hedí dâyséegi'an. In dínhanginná ta'gendi uví'wedi o'ä'in, hedá dívíwhäyunde' ʘdi dísanin.

9 “Naadi ingi’ dovâyyûusu’o’. Nää t’ähki t’owagi’in wídáyyûusu’opí, hewänbo in udi dímägi’ingí’indá’ mân dáyyûusu’o’, indá uvi’in úmuudi.

10 T’ähki naví’in dînmuu’in uvi’in wá’ úmuu, hedi uvi’in úmuu’indá naví’inbá dînmuu. Hedi háa inbí wówátsi dâyhon waagidibo nakepo’ naa hay’i omuu’in.

11 Nää uvi’piye’ omän, hedi nää oepáa k’aydi wó’yêenípí, hewänbo ná’indá näädíbo wa’di diyí’. Naví Tádá, ʘ shánkí yä’dâa’i unmuu’i’, uvi kay úmuu’idi áyîngidibo’ ovâymá’ve-í, i kay udi dímägi’idibá, hedânho wí’da’ waagibá dimúnídí, naa-ádí ʘ-ádí wí’da’ gamuu waagibá.

12 Wa’di indádí oyi’ ihaydi áyîngidi híwó’ dovâymáa uvi kay úmuu’idi, i kay dímägi’idibá, hedá dovây’áyîngimáadí wí’da’ mân in diwedi napedee, i-á i ha’bi namuu napedeegít’óe’i’, hediho háa uvi ta’nin diwe iví’gedi nata’muu waa ûnpóe.

13 “Hedi nää uvi’piye’ omän, hedi dáyyûusu’odi ná’i t’ähki otû’ wa’di nää oepáa k’aydi oyidibo’, hedânho inbí pí’ná khó’yé t’ähki híhchan dâymá’ve-í, naa dómáa waagibá.

14 Naadi uvi hí’ dovâymägi, hedi in t’owa wóetaapí’indi ovây’t’ay, hä’in t’owa waagi’in wídimuupídí, naa wänbo wá’ in waagi wó’muupí waagibá.

15 Naadi wíwída’máapí nää oepáa k’aydi iwedi ovâyyâa’amídí, hewänbo wída’máa udi áyîngidibo’ ovâymá’ve-í dän, hedânho i Penísendidi wí’ovâyhónípídí.

16 In wóetaapíʔin waagiʔinbá wídumuupí, naa wänbo wáʔ-á yoe.

17 In taʔgen ovâyháʔamí hedânho taʔgendi uviʔpiyeʔ dívímäänídí. Uví híʔ-á in taʔgen namuu.

18 Uđi naa nää oepáa kʼayđipiyeʔ dísan waagibá, naadı náʔin navíʔin dínmuuʔin wáʔ tʼämäpiyeʔ nää oepaa kʼayđi dovâysankhâymáa.

19 In navíʔin dínmuuđi naa uviʔpiyeʔ dáymäʔ hedânho in wáʔ taʔgendi uviʔpiyeʔ dívímäänídí.

20 “Naadı náʔingíʔindaʔ wídáyûusuʔopí, hewänbo wéʔgeʔin tʼowagiʔ wáʔ dáyyûusuʔoʔ, in toʔwên náʔinbí híʔ dínmuuʔıdı navíʔpiyeʔ dívíwhâyukhâyamáaʔin, hedıho wıʔđaʔ waagibá dipúwıdı.

21 Naví Tádá, ʔ-á naa-áđı unmuu, hedá naa-á ʔ-áđá omuu, hedı hanbá innân wáʔ naʔindáđı dımúnıʔin naa odaʔ. Hedı kin naa dáyyûusuʔoʔ hedânho tʼähkı tʼowa dívíwhâyú-ıdı ʔdı naa dısannin.

22 Naadı heʔennin dovâyppáa-ı, ʔdı naa hayʔi dıpaawagibá, hedânho wıʔđaʔ dipúwıdı, ʔ-áđı naa-áđı wıʔđaʔ gamuu waagibá.

23 Naa indáđı omuu, hedı ʔ-á naa-áđá unmuu, hedıho taʔgendi wıʔđaʔ dipúwı, hedı handıdı tʼähkı tʼowa dınhanginnánı ʔdı naa dısannin, hedá dınhanginnánı wáʔ ʔdı náʔin naa-áđı dımuuʔin ovâyséegıʔin, ʔdı naa dıséegı waagibá.

24 “Naví Tádá, naa odaʔ in ʔdı dımägiʔin naa-áđı dikwɔʔnıʔin wáy naa ochangıtʼóe iwebá, hedânho ʔdı naa hayʔi dıpaaʔin dâymúnıdı. ʔdı naa hayʔi dıpaa gá ho waʔdı náʔi nan oepáa nâakhıyépidıbo naa dıséegıđân.

25 Tádá, ʉ taʹgedaʹ biʹoʹiʹ unmuuʹiʹ, tobaʹ báyéki tʹowadi wíwóetaapi wänboʹ, naadi wítaa, hedi náʹin navíʹin dínmuuʹin dínhanginná ʉdi naa dísannin.

26 Háawi unmuuʹin naadi dovâyhanginʹânnan, hedá shánki híwóʹ dovâyhanginʹânkhâymaa, hedânho ʉdi naa díséegi waagibá haʹbi séegibá inbí píʹná khóʹyé dâymáʹve-ídi, hedá naa-á indáda omúní.”

18

Jesus óepankêʹ

1 Jesus iyûsubowa ihaydi iví khägeʹnindádi iwedi dimää, hedi owáy Kidron kóʹ pʹänäpiyeʹ dimää. Iwáygé wí navaʹay na-olive-taysaaʹi nakʹóe, hedi Jesus-ádi iví khägeʹnindádi i navaʹay iwe ditsʹú.

2 Judas i Jesus óekuʹpʹégiʹiʹ ûnhanginná wáygé iwe nanáʹnin, háyän wänbo Jesus iví khägeʹnindádi iwepiyeʹ namäädi.

3 Hediho Judas-di wên Rome-win sundado-á wên sundado i méesate hayʹi dâýʹáyíʹdoʹindá hedá wên Pharisees-á ovâymaa, hedi phakó-á kohséephé naphaamuuʹi-á inbí kʹuuphé-á dínmahkänmuuʹi wóegé iwe dipówá.

4 Jesus ûnhanginná hääwí tʹähki háa ûnpuwagítʹóeʹin, hediho iʹahtuyedi inbí páadépiyeʹ iwínú, hedi ovâytsikáyin, “To-an bîntuwämáa?”

5 “Gá Jesus i Nazareth-wi-ân” kin óetuʹan. Idá ovâytuʹan, “Naa-ân i omuu.” Judas i óekuʹpʹégiʹiʹ iwebá indádi nayíʹ.

6 “Naa-ân i omuu” gin ovâytuʹan dihaydi tíʹûupiyeʹ dívíhádi di kanu.

7 Hedáhá? wíyá ovâytsikáyin, “To-an bîntuwămáa?” Indi óetu’an, “Gá Jesus i Nazareth-wi-ân.”

8 Jesus-di ovâytu’an, “Wâytu’anho naa-ân i omuu. Hediho naada? dituwămáadá, ná’in wé’ge’in binpunmää.”

9 Ha?wâagi ovâytu’an dihaydi háa hãädankánbo? iyûusu’an waa napóe. Kinnânho iyûusu’an: “Wí? wânbo in dímgá?in diwedi wídînpedée-ípí.”

10 Simon Peter wí tsiyó phá? imáa, hedi iwahakê?di i owha? p’ó?dédí?ví t’ôe?i Malchus gin nakháwã?i? óewhãdidi iví ko?dîngedí?in oeyay he?yinbo ônt’ó?ts’â?.

11 Jesus-di Peter óetu’an, “Uví tsiyó phá? hã?i súde iwebá mänwáyto?. Ná’in t’ôephade naví Tádádí naa dînsannindá dînkây?ã? donphadé-í’in.”

Jesus oe Annas-ví?piye? óeho?

12 In sundado-ádi inbí tsondi-ádi in hay?i méesatewin áyí?nindádí Jesus óepankê?di óekhówhi’an.

13 Iwedi oe Annas-ví?piye? páadé óeho?. Ihay paayo-á Caiaphas na?owha?p’ó?dédí?ân, hedi Annas-á Caiaphas-ví yahsédo-á ûnmuu.

14 Caiaphas-dá in Hudíyoví p’ó?dédí?in hãädankánbo ovâytumakhe?odi ovâytu’an, “Shánki yänbedi híwó? namúni wí?dã? wí to?wí t’ãhkí in t’owagi? nachúu-ídí.”

Peter natú idá Jesus óetaapí’in

15-16 Simon Peter-ádi wíyá khãge?di-ádi Jesus-ví tí?úuge damän. I owha? p’ó?dédí?di ná?i khãge?di? óetaa, hediho i khãge?di? ûnkoedi nats’únídi i tewhá tehpaá búge i owha? p’ó?dédí? nathaa iwe. Peter-á

oe tehpaá yá'wébo-á phódi nú' óeyoe'an, hediho i khäge'di nawáypee ná'i a'yú iphódi'áyinmáa'i' óehée'amídí, hedi Peter oe tehpaá búgepiye' óets'úde.

17 I a'yúdí Peter óetu'an, "Hä'i sen óepankê'ivi khäge'dibá unmuupi'an." Peter natú, "Naa-á yoe."

18 Nat'êediho in t'ôe'indá in hay'i méesatewin sundado-á phaa'uudi dáypha't'égi, hedi phaa nú' disúwáwin. Peter wá' iwebá iwínú.

I owha' p'ó'dédí'di Jesus óetsika'máa ivi háhkan ni'gedi

19 I tewhá íve i owha' p'ó'dédí'di Jesus óetsika'máa ivi khäge'ninbí'gedi hedá ivi hí' in t'owa ovâyhá'o' i'gedá.

20 Jesus-di óetu'an, "Naa t'owa t'ähkívi páadépiye' dáyhée'owän, hedi häädi wänbo t'ähki dovâyhá'owän inbí méesate hí'índi' eeye hedá inbí méesate hay'i' ee-á, wáygé t'ähki in Hudíyo dívíwé'ge'o' eeye. Hääwi wänbo kaadibo wó'túhpi.

21 Heháadan ná'i hääwi naa dítsika'máa? In to'wên dîntóyannin ovâytsikáyi'ní háa dovâytu'annin. Indá dínhanginná háa otú'in."

22 Jesus ná'in natú ihaydi, wí méesatewi sundado iwe nú' nawindidi Jesus óets'emapháve, hedi óetu'an, "Ha'wâagá i owha' p'ó'dédí'di wínâahée'amípi."

23 Jesus-di óetu'an, "Wên háawên híwó'pí'in naa otúdáho?, úkhây'ä' ovâytu'âamí'in hääwi namuu'in. Hewänbo háa otú waa in ta'gen namuu-ákun, hedânho wí'úk'óepí díts'emapháve-í'in."

24 Hedáhá? Annas natsónpóe Jesus nakhówhimuudi i owha? p'ó?dédí? Caiaphas-ví?piye? óesaanídí.

Peter wíyá natú Jesus óetaapí?in

25 Oe yá?wé Peter wa?di nasúwáwin, hedi in wé?ge?in iwe diwinnindi óetsikáyin, “Ti u wá? há?i senbí khäge?dibá wí?unmuupí?an?” “Yoe,” kin natú, “naa-á yoe.”

26 Wí sen i owha? p'ó?dédí?ví t'òe?ibá namuu?i? iwe wá? nawin, i-á i sen Peter-di óe?oyets'â?ivi maatu?i? ûnmuu, hedi idi Peter óetsikáyin, “Ti Jesus-ádí oe na-olive-taysaa iwe wíwímú?pí?an?”

27 Peter wíyá natú “yoe” gin, hedi wesebo wí dee sen ikin.

Jesus oe Pilate-ví?piye? óeho?

28 Wa?dédéibo naná, hedi Jesus-á Caiaphas-ví?wedi óeho? i Rome-wi tųyônbí tewhá hay?i iwepiye?. In Hudíyo ná?i Rome-wi tųyônbí tewhá ee wídits'úhpí, gá inbí khuu dínmuudi dínkhâak'óedân dits'úní?in, hediho dits'ûndáho? wídín?âhpí ná?i Passover shánkî?di koegi? dâyk'óe-í?in.*

29 Hediho Pilate oe yá?wépiye? napee, hedi in t'owa ovâytsikáyin, “Háawin t'ehpide-an ná?i senbí?gedi dînmá?”

30 In Hudíyodi óetu?an, “Ná?i sen wên t'aywó?nin i?anpídá há?to uví?piye? âymá?íwân.”

31 Pilate-di ovâytu?an, “Un wí?bo binpihúu i?, hedá bintuyó?nandi bin?an unbí tsontuų úntû?”

* **18:28** I tųyôndá Hudíyo wínamuupí, hedi in Hudíyo-á dínkhâak'óe ná?in Hudíyo dimuupí?inbí háäwí dâytägé-ídí.

waagibá.” In Hudíyodá óetu’an, “Hewänbo un Rome-²indá na’in Hudíyo wíðink’úya² pí wí to’wí áyhéyí’in, yä²dâapí i’andi áyshaa wänbo².”

32 Nă’in ditú² dihaydi Jesus-ví hí² háa nachuwagít’óe i’gedi ta’gen napee. †

33 Pilate iví tuuyôn tewhá ee nawáyts’ú, hedi Jesus óetukánnandi óetsikáyin, “Ti ɔ-á in Hudíyoví tsondi hay²i-ân unmuu?”

34 Jesus-di óetsikáyin, “Ti ɔ-ân wí²bo unhangin²ânda², háa in Hudíyodi navi²gedi wóetu²andibo dítsika²máa?”

35 Pilate-di óetu’an, “Ti naa-ân Hudíyo omuu gin un²ánde gáhân? Uví t’owadibo hedá in owha²p’ó²dédí²indádí navi mange wóekán. Háawin t’aywó²ninnan bi²an?”

36 Jesus-di óetu’an, “Naa tsondi hay²i² omuu, hewänbo in năä oepáa k’aydiwin tsonnin waagá yoe. Hə²bi tsondi omuudáho² in to²wên dovâytsónmáa²in dívíhãnsaa-íwän naa in Hudíyoví mange wíðíkáanípídí. Hewänbo otú waa, năädíwin tsonnin waagi wó²muupí.”

37 Pilate-di óetsikáyin, “Hedáho², ti ta²gendi wí tsondi hay²i-ân unmuu?” Jesus-di óetu’an, “U²bo untú waa, hə²bi² omuu. Hedi năä oepáa k’aydipiye² o²ää hedá o’aypuyä, in ta²gen namuu i²gedi dâyhée²ámídí. To²wên in ta²gen ho dínhanginná²nindá naa dînt’óyande².”

38 Pilate-di óetsikáyin, “Hândidan to²wí ûnhanginnání hăäwí in ta²gen namuu²in?”

† 18:32 Jesus ho natú wên phé²wan deedi nachuwagít’óe²in. Handidi in Rome-²indi in yanäkikannin ovâyhánúnde², hewänbo in Hudíyodá nă’in yanäkikannin dimuu²in ovâyk’usâyunde² ovâyhánú-ídí.

Jesus óekhe'khâymáa, hewänbo Barabbas-á óema?p'ädi

Pilate nä'in natú ihaydi in Hudíyo ee diyi' iwepiye' nawáypeedi ovâytu'an, "Naadi wên t'aywó'nin nä'i sen i'annin wänbo wídônshaapí.

³⁹ Hewänbo paayo p'óe waagi nä'i Passover shánkí'di naná' dihaydi undi dídaa'o' wí pan wâyma?p'ädi-ídi. Ti nää nä'i Hudíyoví tsondi hay'i dóma?p'ädi-i'in ída'?"

⁴⁰ Dívítuwínú, "Hä'i-á yoe. Barabbas-ân gida' nâama?p'ädi-i'in." Barabbas-á sänbi namuu.

19

¹ Hedího Pilate natsonpóe waa in sundadodi Jesus óepiye hedí púwhí'dí óewhähwhä'nan.

² In sundado wên wäähkhän dâý'ophidé'andi óep'óhtógi. Hedáhá' wên p'í tsáawwá'in k'éwé'in to-á óetógi, tsondi hay'ívi aa waagi'ínbá namuu'in,

³ hedí wí'in wí'íngin in sundado iví páadépiye' diphademändi óeyanäkítumáa, "Hännan un'án, u Hudíyoví tsondi hay'i' unmuu'i'," hedá óets'emapháve.

⁴ Pilate wíyá oe yá'wépiye' napeedi in t'owa ovâytu'an, "Bít'óyan, naadi i dópiyegít'óe undi bînmúnídi, hedânho únhanginnánídi naadi wên t'aywó'nin i'annin wänbo wídônshaapí'in."

⁵ Hedího Jesus oe yá'wépiye' óepiye. In wäähkhän ôn'ophidé'annin nap'óhto'on, hedá in p'í tsáawwá'in k'éwé'in to-á nato'on. Hedí Pilate-di in t'owa ovâytu'an, "Binmú'dí, nâwe i sen nawin."

⁶ In owhá' p'ó'dédi'indádi hedá in hay'i méesate'in sundado-ádi óemû' ihaydi háyän wänbo dívítuwínú, "Wên phé'wan deedi

nat'óhtägek'u?." Pilate-di ovâytu'an, "Unnân binhûu bînt'óhtägek'úwídí. Naadá wên háawên t'aywó'nin i'annin wänbo wíðônshaapí."

7 In Hudíyodi Pilate óetu'an, "I-á natú Yôesi Tádáví ay namuu'in, hedí wên tsontuü gínk'óe'in natû?, wí to'wí kin ihée'o'i-á nachúu-í'in ûnkây'ä?."

8 Pilate nä'i hí' nat'oe ihaydi shánkí wänbo nakhuwôeda'póe,

9 hedího' iví tuuyôn tewhá ívepiye' nawáyts'ú, hedí Jesus óetsikáyin, "Ta'gendi wăhăäwi-an unmuu?" Hewänbo Jesus-di háabo wí'óetu'anpí.

10 Pilate-di oetsikáyin, "Ti wídíhéé'amípí'an? Ti wí'úhanginnáhpí'an naada'mân dínk'óe háa wíma'p'ădi-í'in hedíháa u dovâymaäní'in phé'wan deedi wóet'óhtägek'úwídí?"

11 Jesus-di óetu'an, "Yôesi Tádádí wíwônk'ú'pídáho há'to úku'níwän háa wänbo naa dí'amídí. Hedího i sen uví mange naa díkándi-áho uví shánkí it'aywó'nan."

12 Pilate nä'in nat'oe ihaydi shánkí wänbo nada' Jesus óema'p'ădi-í'in, hewänbo in Hudíyo dívítuwínú, "Nä'i sen nâama'p'ădidá, u i tsondi Caesar-ví'näpiye' wí'unmuupí. Wí to'wí wí tsondi hay'i namuu gin natû'di-á Caesar-ví hănbí' namuu."

13 Háa ditú waa Pilate nat'oe ihaydi Jesus oe yá'wépiye' óepiye, hedí in t'owa ovâytuýó'do' iwe Pilate isóge. Iwáho dâytu'o nak'uupháagíkw'ó' diwe gin, hedí Hebrew tuđáho "Gabbatha" gin dâytu'o'.

14 Wa'di Passover shánkí'di yâadi naná.

Ihay thaa-á dâyhäáwíkhây^o wíyá tháwängí[?], kaykhanwówá thaa nanání[?]i[?]. Nää taage iwáypíye[?] naná. Pilate-di in Hudíyo ovâytu[?]an, “Binmú[?]dí, năwe unbí tsondi hay[?]i únwin.”

15 Dívítuwínú, “Năwedi náyâa[?]an, phé[?]wan deedi nát'óhtägek'u[?].” Pilate-di ovâytsikáyin, “Ti unbí tsondi hay[?]i wây^t'óhtägek'úwí[?]” In owha[?] p'ó[?]dédí[?]indi óetu[?]an, “I-á na[?]inbí tsondi hay[?]i wígínmuupí. Na[?]indá wí[?]dá[?] tsondi hay[?]i gín[?]án, i-á Caesar-ân namuu.”

16 Hedího Pilate-di Jesus inbí mange óeyoe[?]an phé[?]wan deedi óet'óhtägek'úwídí.

Jesus phé[?]wan deedi óet'óhtägek'ú[?]

17 Hedáhá[?] Jesus óeho[?]di iwedi napee wên phé[?]wan igí[?]in ipi[?]íhhondi, hedí in okú “P'óhkhúbay” gin dâytú[?]o[?] iwe dipówá, Hebrew tuudá ditú[?] “Golgotha” gin.

18 Iwehò in sundadodi Jesus in phé[?]wan deedi óet'óhtägek'ú[?], hedá wá[?] wây-á wíye senă[?]dá Jesus-ví wí[?]nă kینگédí hanbá ovăn[?]an, hedí Jesus-ví phé[?]wan pinudi ônkídi.

19 Pilate natsonpóe wên phé[?]phá[?] eedi nă[?]i tuu dâytá[?]namí gin: “Nă[?]i-á Jesus oe Nazareth-wi namuu, Hudíyoví tsondi hay[?]i[?],” hedí kin dâytá[?]nandi in phé[?]phá[?]-á ee phé[?]wá[?] kw'áye dâyt'óhtägek'ú[?].

20 Jesus phé[?]wan deedi óet'óhtägek'ú[?] iwe oe Jerusalem búu[?]ú tso[?]wa naná, hedího báyékí Hudíyo iwe diyí[?], hedí in phé[?]phá[?] ee háa nata[?]muu[?]in dâytuu[?]an. Hebrew tuudá, Latin tuudá, hedá Greek tuudá nata[?]muu.

21 In Hudíyo owha[?] p'ó[?]dédí[?]indi Pilate óetu[?]an, “Wí[?]úkhây[?]ăhpí nâata[?]namí[?]in nă[?]i hí[?] ‘Hudíyoví

tsondi hay'i' gin, hewänbo kinnân nâatã'namí: 'Nã'i sennân natú, Naa in Hudíyoví tsondi hay'i' omuu.' ”

²² Pilate-di ovâytu'an, “Háa otsonpóe waa dâytã'namí'in wíðó'egókhâymáapí.”

²³ In yôenu sundadodi Jesus phé'wan deedi óet'óhtägek'û' ihaydi iví aa dívíwiye, hedi pí'dinbo wí'íngí dâyhógi. Hewänbo iví k'éwé'in to he'yinbo namuudi wáygé wänbo wí'ûnpänye'enpí.

²⁴ Hedího ditú, “Hä'in k'éwé'in to-á wí'âysíve-ípi, hewänbo iví'âywámí âymúnídí to-angú in nat'anpúwí'in.” Hedí han díví'andi nã'in Yôesi Tádáví tã'nin diwe ho nata'muu'in napóe:

Naví aa dívíwiyedi pí'dinbo wí'íngí dâyhógi,
hedá naví k'éwé'in togí'in díví'âywan.

²⁵ Jesus-ví phé'wan nú' nã'in yôenu kwiyã' diwin: Jesus-ví yíyá-á, hedá Jesus-ví yíyáví tí'ûu-á, hedá Clopas-ví kwiyó Mary-á, hedá Mary Magdalene-dá.

²⁶ Jesus iví yíyá iwe nawindi imû', hedá iví khäge'di' iséegi'i wá' imû', hedího iví yíyá itu'an, “Yíyá, nää iwedi hä'i sen uví ay waagi' bá úmúní.”

²⁷ Hedáhá' iví khäge'di' itu'an, “Nã'i-á uví yíyá waagi' bá úmuu nää.” Hedího i khäge'didí iví wháagépiye' Mary óeho' óe'âyíngi'amídí.

Jesus nachuu

²⁸ Jesus-áho ûnhanginná nã'i t'ähkí iphade'in hedânho háa Yôesi Tádáví tã'nin diwe iví'gedí nata'muu waagibá napúwídí. Ihaydáhá' natú, “Naa op'oesá'aa.”

²⁹ Iwe nú' wên sä'áwé whoegi'in naméena'oyohay'isaa'in nachã, hedího wên

hääwên nap'ohsaadee'in i méena iwe dâyp'ohtógi, hedi wên poesú hyssop kin dâytu'o' eedi dâyt'i'k'û'di Jesus-ví sóe iwepiye' ôntegedi,

³⁰ i méena ip'ohún. Ihaydáhá' natú, "Naví t'ôe dînbo'wanho'," hedi ip'ôhwhayedibo' ipichuwamági.

Jesus oe wa'mäagé óeyún

³¹ I thaa in Hudíyo dâyhääwíkhây'o'i kaykhanwówá thaagi' naná, hedi ná'i kaykhanwówá thaa na'ä'i shánkí hay'i thaa dínmuudi wídida'pí in chu'in ee phé'wan deedi ovâyoe'amí'in. Hediho Pilate óedaa'an natsonpúwídí in dit'óhtägek'w'ó'nin ovâypóthâaní'in shánkí a'yüugi dichúu-ídí, hedá phé'wan deeyedá ovâywháve-i.

³² Hediho' in sundado dimäädi in senä' Jesus-ádí bá phé'wan deeyebá ovânt'óhtägek'ú'in wí'gíndíbo' ovânpótháa.

³³ Hewänbo Jesus-ví'we dipówádí óemû' ho nachuu'in, hediho' iví pó wí'ôntháapí.

³⁴ Wí sundado iví yún phédí Jesus wa'mäagé óeyún, hedi p'oe-ádí ûndádí wónkí ûnpee.

³⁵ (Kin napóe'in naa ná'in dótá'do'i dómû', hediho i'gediho dótá'do', hedânho un wá' ná'i hääwí úvíwhâyú-ídí. Háa otû' waa ta'gen namuu, naa dînhanginná in ta'gen otû'in.)

³⁶ Ha'wâa Jesus óe'an dihaydi ná'i Yôesi Tádáví tã'nin diwe natã'muu waa napóe:

Wéhpêe wänbo iví phékhúu wí'ônthâanípi.

³⁷ Hedá wá' wíyá wáygé Yôesi Tádáví tã'nin diwe kinnân natã'muu:

In t'owadi i to'wí óeyúndi' óemúni.

Jesus óekhã'k'û'

38 Wí sen Joseph gin nakháwã oe Arimathea búu'ú'aywi namuu, hedi Jesus-ví'piye' iwhäyunde', hewänbo in Hudíyoví p'ó'dédí'in ovâykhuwôeda'di nãähaydi wínada'pí t'owa dínhanginnání'in iwhäyunde'in. Jesus nachuu ihaydi Joseph-di Pilate óedaa'an i pení óekhu'wamãänídí, hediho Pilate-di óemägidi óeho'.

39 Hedá Nicodemus wá' napówá wí woe sa'wó' nasuu'i tägintä (100) taa nakháa'i' ikándí, nã'i woe-á myrrh-ádí aloe-ádí nawóemuu. (Nicodemus-á hãnhay Jesus-ví'piye' khu'déedí namää'i-ân namuu.)

40 Joseph-ádí Nicodemus-ádí i pení óeho'di híwó'di aa ts'ä'i iwe óe'ánnan i sa'wó' nasuu'i woe wóégé. Kindidân in Hudíyodi wí pení óekhãhkukhãmáa'i óekhãyo'.

41 Jesus phé'wan deedi óet'óhtägek'û' iwáy tso'wa wáy wí nava'ay nataysaa'i nak'óe, hedi iwe wí khãhkugí' t'ovápho ts'aabi nachã, iwe to'wí wänbo wa'di wí'óekhã'k'û'pí.

42 Hediho tso'wabo nanãndi, hedá ihay tháwãndã in Hudíyoví kaykhanwówá thaa dínãndi dívikhã'ãmí'in dínkhã'ãdi, Jesus iwe óekhã'k'û'.

20

Wáy Jesus óekhã'k'û' iwe wí'óeshaapí

1 Dumíngu nanã' dihay thaa Mary Magdalene i t'ovápho Jesus óekhã'k'û' iwepiye' namää. Hé'déndí hé'dibo wa'di nakhũnãndibo namää.

Napówádí i k'uu pháagí? dâyt'ídi?i wéhánäpiye? nahângewindi imû?.

² Hediho Mary iwedi i'äädi Simon Peter-ádi i wî? khäge?di Jesus-di óeséegí?i-ádi ovänshaa, hedi ovântu?an, “Na?inbí Sedó Jesus i t'ovápho iwe óeyâa?an, hedi wáygé óewáyk'û'in wíginhanginnáhpí.”

³ Hediho Peter-ádi i wî? khäge?di-ádi Jerusalem búu?údí dapeedi i t'ovápho iwepiye damää dänmúnídí háa iwe nak'óe?in háa yoe.

⁴ Wí?gíndíbo dän?äähon, hewänbo i wî? khäge?di shánkí nasháadí Peter-ví páadé i'äähondi páadébo napówá.

⁵ It'ää itsíhkêenídí, hedi i aa Jesus óe?ánnandi? oe íve nange nakw'óndi imû?, hewänbo? ee t'ovápho ee wínats'úhpí.

⁶ Iví tí'úugé Simon Peter napówá, hedi i-á ee t'ovápho íwepiye? nats'ú,

⁷ hedá i wá? i aa iwe nakw'óndi imû?, hedá in aa Jesus nap'ó?ánmuu?indá wá? imû?. Ná?indá na?íhpa?andi oe wéhánäpiye? wí?bo nak'óe, i wé?ge?i aa-á dá wínak'óepí.

⁸ Hediho? i wî? khäge?di páadé napówá?i wá? t'ovápho ee nats'ú, hedi ná?i aa nakw'óndiho? imû?di Jesus nawáywówápóe?in iwhäyu.

⁹ (Yôesi Tádávi ta?nin diwe natû? Jesus nawáywówápuwagít'óe?in, hewänbo Jesus-ví khäge?nin wa?di ná?i hääwí?gedi wídika?póya?pí.)

¹⁰ In wíye khäge?nindá inbí?wepiye? dänweeho?.

Jesus-á Mary Magdalene-ví?piye? ipikeeyan

11 Mary-á oe t'ovápho iwe napówádí yá'wébo naséewin, hedi wa'di naséeyidi it'äädí i t'ovápho ívepiye' itsíhkídi.

12 Hedi wíye makówáwin t'ôepa'aa'in da'aats'ä'imuu'in Jesus nak'óewän diwe da'ändí ovänmû?, i wí' iví p'ôn ûnk'óewän diwe na'än, hedi i wí'-á iví ân ûnk'óewän diwá.

13 Indi Mary óetsikáyin, “Háadan unséeyi?” Ovântu'an, “Gá naví tsondi dînpiyedân, hedi wáygé óek'û'in wíðînhanginnáhpí.”

14 Kin natú ihaydibá ibée, hedi Jesus iwe nawindi óemû?, hewänbo ta'gendi Jesus namuu'in wí'ûnhanginnáhpí.

15 Jesus-di Mary óetsikáyin, “Háadan unséeyi? To-an nâatuwämáa?” Mary-á na'ân Jesus-á i nava áyí'di namuu'in hediho' óetu'an, “Mä'mää, wáygépiye' nâaho'dáho?, dítu'âamí wáygé nâak'û'in hedânho' omú-í dókéyídi.”

16 Ihaydi Jesus-di óekháyä?, “Mary.” Mary-á wíyá íbéedí Jesus-ví'di itsaakídi hedi óetu'an, “Rabboni.” (Rabboni-á Hebrew tuudi natu'da' “háhkandi” gin.)

17 Jesus-di óetu'an, “Naví'di wívitsaakêenípí, wa'di i Tádáví'piye' wó'peepídi. Hewänbo ópûn, in to'wên naví tí'ûuwín páadé'in waagi'inbá dînmuu'in ovâytu'an naví Tádáví'piye' omän, i-á unbí Tádábáho' únmuu, i-á naví Yôesi dînmuu hedá unbí Yôesibá únmuu.”

18 Hediho Mary Magdalene iwedi namäädi in khäge'nin ovâytu'an, “Na'inbí Sedó Jesus dómû?, hedi ovây't'ôe'an háa Jesus-di óetu'an waa.

Jesus iví khäge'ninbí'piye' ipikeeyan

19 Waʼdi Dumîngu naná, hedî nakin dihaydi Jesus-ví khägeʼnin wí tewhá íve diwéʼgekwʼó. In Hudíyoví pʼóʼdédíʼin ovâykhuwôedaʼdi tʼähkí i phódi dínphéhtiʼdin. Ihaydi Jesus inbí páadépiyeʼ nakeepóedí ovâytuʼan, “Ánshaaginpidíboʼ íkwʼóní.”

20 Kin natú ihaydi iví mandá hedá iví waʼmäägé-á háa ûnmuuʼin ovâykeeyan hedânho óetaa-ídí. Iví khägeʼnin báyéki dihíhchanpóe Naʼinbí Sedó Jesus óemûʼdi.

21 Hedáháʼ wiyá ovâyhéeʼandi ovâytuʼan, “Ánshaaginpidíboʼ íkwʼóní. Naadi naví tʼôe dínʼamídí wâysankhâymáa, naví Tádádí iví tʼôe dônʼamídí dísan waagibá.”

22 Kin natú ihaydi iví hâadi ovâysiphaydi, hedî ovâytuʼan, “Í Yäʼdâaʼi Pʼoewahâa unbí píʼná khóʼyé úntsʼúní.

23 Toʼwênbí tʼaywóʼdi dínʼowóʼyennin ítúdáhoʼ, ho dínʼowóʼyen. Hewänbo wídínʼowóʼyenpí gin ítúdáhoʼ, waʼ wídínʼowóʼyenpí.”

Jesus-di Thomas óhééʼan

24 Hewänbo wîʼ in täʼdi wíye iwedi in wéʼgeʼindádí wínaʼánpíwän Jesus dínpówa ihaydi. Náʼi khägeʼdi-á Thomas gin nakháwá, hedî Kwâati wáʼ gin óetuʼoʼ.

25 Hedíhoʼ in wéʼgeʼin khägeʼnindi Thomas óetumáa, “Naʼindá Naʼinbí Sedó Jesus âymûʼ.” Hewänbo Thomas natú, “Naadá i kwäkʼu ônkhähkídi iwe dómûʼpídá, hedî namanphohchân deedi naví mankhúdí dótägepidá, hedá oe waʼmäägé ûnphohchân diwe wáʼ naví mandi dótägepidá, háʼto dáywhäyú-í nawówayiʼin.”

26 Wí yâadi naphade ihaydi iví khäge'nin tewhá íve wíyá dikw'ó, hedí Thomas-á indádi náä na'än. T'ähkí i phódi naphéhti'din, hewänbo Jesus inbí páadépiye' nakwínudeedi ovâytu'an, "Ánsshaaginpidíbo' íkwø'ní."

27 Hedí Jesus-di Thomas óetu'an, "Näwe uví mankhúdí dítägé-í. Naví man dînmú'dí. Ómanki' naví wa'määgé iwe. Whäyupî' wíyá wí'unmúnípi, hewänbo biwhäyú-í-á."

28 Thomas-di Jesus óetu'an, "U-än naví tsondi dînmuu, naví Yôesi-á."

29 Jesus-di óetu'an, "Ti näbáha' biwhäyú dímu'di? Hewänbo in dívíwhäyunde'indá shánkí dihíhchäq tobá dímu'pí wänbo'."

Háadi nä'in ta'nin óeta'nannin

30 Jesus-ví khäge'nindi báyéki wíyá pinnán t'ôe i'andi' óemû', hewänbo nä'in ta'nin deeda' t'ähkí i pinnán t'ôe i'an ni'gedi wínatá'muupí.

31 Hewänbo ná'i hí'-á natá'muu hedânho úvíwhäyú-ídí Jesus-áho namuu i to'wí Yôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí, hedá wá' úvíwhäyú-ídí Yôesi Tádávi ay-á namuu, hedânho han úvíwhäyundedi in wówátsi nahándepí'in imä'in bînmá've-í.

21

Jesus-á tsédi diyí'in khäge'ninbí'piye' ipikeeyan

1 Wí häyú thaa naphade ihaydi, Jesus iví khäge'ninbí'piye' wíyá ipikeeyan oe Tiberias p'oekwíngé. Kinnân napóe:

2 Nä'inho wé'ge diyí': Simon Peter-á, Thomas-á (i-á Kwâati gin óetu'o'), hedá Nathanael-á (i-á

Galilee nangewi búu'ú'ay Cana gin dâytu'o iwe'i namuu), hedá Zebedee-ví e'nûndá, hedá wây-á wíye Jesus-ví khäge'nindádí.

³ Simon Peter-di in wé'ge'in ovâytu'an, "Naa opaap'okumän," hedi óetu'an, "Na'in wá' u-ádí gimän." Hediho dimäädi wí kophênbay iwe dívítógi, hewänbo khuu t'ähkí wídiséegípóepí.

⁴ Nathay'ä' ihaydi Jesus oe p'oekwí' k'áygé nawin, hewänbo iví khäge'nindá wídnhanginnáhpí i namuu'in.

⁵ Hedi Jesus-di ovâytsikáyin, "K'ema'in, ti hääbo wí'íséegípóepí'an?" Óetu'an "yoe" gin.

⁶ Idi ovâytu'an, "Unbí paap'oku'in hä'i kophênbay ko'dínäpiye' p'oe iwe bínchänú-í, hedi iwe bínhóní wên." Hediho háa natú waa díví'an, hedi báyéki in ton paa dâyhahógiđi wídnkoedípi in paap'oku'in dâytegé-ídi.

⁷ I khäge'di Jesus-di óeséegí'idi Peter óetu'an, "I-á Na'inbí Sedó Jesus namuu." Simon Peter iví k'éwé'in to napä'din it'ôe'amídi, hedi ná'in óetu'annin nat'oe ihaydi iwáytógikídi ipip'ohke't'áve oe p'o' k'áygépiye ikohsáy-ídi.

⁸ I kophênbay p'o' k'áygedí kayi' diwe wína'änpi, ma' hádi poewintä (30) kwi'q̄hpa taa iwehaydida', hediho' in wé'ge'in khäge'nindá i kophênbay iwedi eepiye dimää, in paap'oku'in napaapi'dendi dâytäähondi.

⁹ P'o' k'áygé dipówá ihaydi i kophênbay iwedi dipee, hedi wí phaa'uu phaa iwe dipaakho'kw'ôndi dâymû', hedá wí pává-á nakhâykw'ó.

10 Jesus-di ovâytu'an, "Binmá' wên paa hä'in bînwhahógi'in diwedi."

11 Simon Peter i kophênbay iwe itógidi in paap'oku'in oe p'o' k'áygé iwhaapiye. Tägintädáhá' p'ánántá'di poeye (153) paa gáhá'ännin dito'on, hewänbo tobá báyéki dipaato'on wänbo' in paap'oku'indá wáydi wänbo wínasi'vení.

12 Jesus-di ovâytu'an, "Bíkä've, bíhé'déndihúuyan." T'ähkídíbo diwôeda' óetsikáyi'nídí "To-an unmuu" gin, i-á Na'inbí Sedó Jesus namuu'in dínhanginnâdi.

13 Hedí Jesus i húugi' nasaa iwepiye' namäädi i pává ihógi hedí ovâymägi, hedá i paa wá' ovâymägi.

14 (Nää poewingi' Jesus iví khäge'ninbí'piye' ipikeeyan nawáywówápóe iwedi.)

Jesus-di Peter óhéé'an

15 Dívíhúubowa ihaydi Jesus-di Simon Peter óetsikáyin, "Simon, John-bí ay, ti udi naa díséegi ná'in wé'ge'indiví shánki?" Peter-di óetu'an, "Hoi, Na'inbí Sedó, u-ân úhanginná naadi wíséegi'in." Jesus-di óetu'an, "In t'owa naví k'úwá'ây waagi'inbá dínmuu'in ovâyhúuyôení."

16 Wáygingi' óetsikáyin, "Simon, John-bí ay, ti naa díséegi?" Peter-di óetu'an, "Hoi, Na'inbí Sedó, u-ân úhanginná wíséegi'in." Jesus-di óetu'an, "In t'owa naví k'úwá waagi'inbá dínmuu'in ovây'áyíngi'amí."

17 Poewingi'we Jesus-di Peter óhéé'andi óetsikáyin, "Simon, John-bí ay, ti naa díséegi?" Peter naháachanpóe nää poewingi' Jesus-di

óetsikáyindi, “Ti naa díséegí” gin, hedihó? óetu’an, “Na’inbí Sedó, háäwí t’ähki úhanginná, naadi wíséegí’in úhanginná.” Jesus-di óetu’an, “In t’owa naví k’úwá waagi’inbá dínmuu’in ovâyhúuyôení.

18 Ta’gendi wítumáa, shánkí ts’aabi’ unmuu ihaydi wí’bo bipi’awende’ hedá biyíyende’ wéngé unda’ i’ge t’ähki. Hewänbo owáy unsedópaa ihaydá bikhóhtäakhâymaa hedí wíyá to’wídi wônwhi’amí hedá wóepahkekhâymaa hedá wáy unpunda’pí’wepiye’ wóehúuwí.”

19 Kin natúdího Jesus-di ônthayk’ú? háawin chuwa ûnpuwagít’óe’in, hewänbo ná’in iví chuwa ûnmuu’indá t’owa dínhanginnání Yôesi Táđá hay’i namuu’in. Hedá Peter óetu’an, “Naa-áđí óká’ve.”

20 Peter ibéedí i khäge’di Jesus-di óeséegí’i dänwóe’ädi óemû?. Häädankánbo? i khuu dívíkindihúuyo? ihaydi ná’i-ânkun namuu i khäge’di Jesus-ví nú? na’ándí óetsikáyin, “Na’inbí Sedó, wé’i-an namuu i wóekuhpegít’óe’i?”

21 Hedí náä Peter-di i óemû’di Jesus óetsikáyin, “Heyâa ná’i sen, Na’inbí Sedó?”

22 Jesus-di Peter óetu’an, “Owáy naa owáy’ää píhay i nawówáyêení’in oda’dáho?, naví áyîngi-ân dínmuu, uvî’-á yoe. U-ân naa-áđí óká’ve.”

23 Hedí in Jesus-ví khäge’nin ditû? ná’i khäge’di há’to nachúu-í’in. Hewänbo Jesus-á wínatúhpí i khäge’di wínachuwagít’óepí’in, hewänbo nawänpitú-á, “Owáy naa owáy’ää píhay i nawówáyêení’in oda’dáho?, naví áyîngi-ân dínmuu, uvî’-á yoe.”

24 Ná’i Jesus-ví khäge’di-ân namuu ná’i háäwí itá’nandi?, hedí ibá natû? ta’gendi napóe’in. Hedí

na'in gínhanginná háa i natú'in in ta'gen namuu'in.

²⁵ Jesus wíyá báyéki háäwí i'an ná'in ta'nin diwe nata'muupí', hedí háäwí t'ähki i'gedi nata'muudáho', o'ánde t'ähki náä oepáa k'aydi há'to nayâanání'in i ta'di dâytá'namí'igî'.

Naʼinbí Sedó Yôesiví Tʷʷ / Nanbí Sedó Jôesiví Tun

New Testament in Tewa (USA) (San Juan/Santa Clara)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tewa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Naʼinbí Sedó Yôesiví Tʷʷ (San Juan)/ Nanbí Sedó Jôesiví Tun (Santa Clara)

Copyright Information

© 2012, Bible League International. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tewa (USA)

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

f775bf1b-8c8a-5c5e-9288-3b9b00387997